

Xujun xi y'ét'a Luca én nda tsuhu Jesucristo

B'i ts'in b'atuts'ihin ra xujun

¹ Nkjin nkjun maha xuta xi kama mjehe nga k'uet'a ch'ich'in xujun ni xi kama ajinni, ² xi nkú ts'in tsakúyani já xi tunkun kiekehe niu santaha nga tuts'ihin ni ko xi kik'ai xaha nga y'enijmi éen. ³ Kui nga ko ta an, nda xinkjian Teofilo, kingjasjáya sisihinna xi nkú ts'in niba tuts'ihin ra ngayjee niu, ko b'a mana nga nda tjin nga k'uet'a ch'ich'ihin ni xu'bi. ⁴ B'a tits'ian tu xi b'a ts'in cha kixi sisihinni ni xi tsinchiyai.

B'i ts'in kitsuya titjun nku ntitsje nga tsin Jua Bautista

⁵ Nistjin nga tsatexuma nda rej Herode ante Judea, ta y'ejna nku nda na'mi xi kik'in Zacaria xi y'aha ra ntjehe nda na'mi Abia. Ko Isabel xi chjuuhun maha, kui xi y'aha ra ntjehe Aaron. ⁶ Nga joo naxu tsincha nginkun Ntiana. Najmi tjin xi kama ts'innijehé ra tsa mi nihi, at'aha incha ts'intjusun ngayjee éhen Ntiana ko kjuatexumaha Ntiana. ⁷ Tunga najmi tjihin ra nti, at'aha nti Isabel ko ja cha nkjun nga joo.

⁸ Nk'ie nga tjihin nda na'mi Zacaria nginkun Ntiana xi nkú ts'in tjeheh ra ntjehe ⁹ xi nkú ts'in tijnaha já na'miu, kui kikanéhe nga kjuas'en ante nkjuhun ninku xi má nga k'ueti ni xi sinje.

¹⁰ Ngayjee xuta nantio kabincha natsin ninku nga tincha nchjako Ntiana nk'ie nga titi ni xi sinjne.

¹¹ Tu kama chjihí ra Zacaria nku ntítsjehe Ntiana xi kabasinñat'a nga kixihi nachan xi má nga s'etísun ni xi sinjne. ¹² Ixi b'ahá kamaha Zacaria nk'ie nga kikie ntítsjee ko tu ni xi kitsankjúhún. ¹³ Tunga b'ahá kitsú ntítsjee:

—Ji Zacaria, najmi tu binkjuin. At'aha Ntiana ja tsasinñjuhu ni xi tsinchihi. Isabel xi chjihin maha tsjáhi nku ntíx'in, ko Jua t'et'aihi ntíu. ¹⁴ Yún s'ehi kjuatsjo ko nkjin xuta xi ta s'ehi kjuatsjo nk'ie nga tsín ntíhi, ¹⁵ at'aha kui xi chánka kama nginkun Ntiana. Najmi k'úi binu ko ta ndaha xán. Tséjihin ra Espiritu Santo kintehe ni nga tsín.

¹⁶ 'Ts'ín nga nkjin nkjún xuta xi ntje Israel tjehe ra ts'ínk'óttiyak'un ngáha Ntiana xi Ntaha maha. ¹⁷ Kui xi tjun kj'uaí ko s'ejñajihin Espirituhu ko nga'yúhún Ntiana xi nkúhu nda profeta Elia nk'ie. Kui xi ts'ínk'óttjaiya animaha xi tí'mi na'mi tu xi ts'íntjoho ntíhi. Ko ts'ínk'óttjaiya animaha xuta xi ndjá tíntuyáha tu xi naxu kamankjihin ra xi nkú ts'ín naxu mankjihin xuta xi naxu tjíma nginkun Ntiana. B'a ts'ín k'uéndaha nku naxinantá xi tíndaha yjoho nk'ie nga ts'ínkjáihin Ntiana.

¹⁸ As'ai b'a kitsú Zacaria nga kingjásjaiyaha ntítsjee:

—¿Nkú ts'ín skuehena nga kjuaxi ni xi tí'mini? At'aha ja chá nkján ko tachjuúnna ja ta tjin nkjúhún nú.

¹⁹ B'a kitsú ntítsjee:

—An xi 'mina Gabriel. An xi tíjña nginkun Ntiana. Kan'e nibána xi má nga kuinchjako ko

nga xinyaha én nda tsu xu'bi. ²⁰ Nd'ai kama nimai ko najmi ta kama chubahani santa nkúhu nga kuitjusun én xi kuaxihin, at'aha najmi kuas'ejihin éna. Kui xi kuitjusun nistjin xi tihin nga kuitjusun.

²¹ Máha xuta nantio, kabincha natsiun nga tikuyaha Zacaria. Kis'entaha ra at'aha tib'andayaha Zacaria aya nkjuhun ninku. ²² Tunga nk'iehé nga tsitju yo, najmi ta kama kinchjakoho xuto. As'ai incha kamankjihin xuto nga tjin ni xi kkie Zacaria aya nkjuhun ninku, at'aha tu ntsjahá tít'sínchén nga tinchja. J'a nistjiun ko tu nku b'ahá ts'in y'ejña nima. ²³ Nk'ie nga ja kama ndjuú xaha, as'ai ngji ngáha ni'yaha.

²⁴ Askahan kik'a ntí Isabel, chjuuhun Zacaria. Un sá kamaha nga najmi tsitju ni'yaha tachjuun. B'i kitsú: ²⁵ “B'a kits'ínkona Ntíaná tu xi najmi ta ch'on ts'in kuasehena xuta.”

B'i ts'in kitsúya titjun nku ntitsje nga tsin Jesu

²⁶ Nk'ie nga j'a jun sá, as'ai kits'ínkji Ntíaná ntitsje Gabriel nanki Nazaret, nanki xi tijnajihin ante Galilea. ²⁷ Nku én ngjikohe ntitsjee nku takjin xunkú xi 'mi Maria, xi ja tjinakoho nga kuixanko nda xi 'mi Kuse, xi ntjehe nda rei David y'aha ra. ²⁸ Jas'en ntitsjee má tijná takjin ko b'i kitsúhu:

—Antahi. Tse nkjun kjuanda xi tí'baihi. Nda nkjun ts'in basehi Ntíaná.

²⁹ Nk'ie nga kkie Maria ntitsjee ko nga kint'é niu, ixí b'ahá kamaha ko kingjásjaiyaha yjoho nkú tsuhu ra kjuasuniño. ³⁰ As'ai b'ahá ta kitsú ngáha ntitsjee:

—Ji Maria, najmi tu binkjuin. Kjuandaha Ntjaná títjsáhi. ³¹ Nd'ai nku ntí ch'ai, nku ntíx'in s'ejñahi. Jesu k'úét'aihi ntíu. ³² Kui xi nku nda chánka kama ko Ntíhi Ntjaná xi tíjña nk'a ján k'úihin. Ntjaná ts'ín nga kui xi kama nda rej xi nkúhu nda rej David, at'aha kui xi ntjehe David. ³³ Kuatéxumaha naxinantá xi y'aha ra ntjehe Jacob santaha tu nkjéhé ni ko najmi tjín xi kama kjé'aha xáha nga kuatéxuma.

³⁴ B'a kitsú Maria nga kingjásjaiyaha ntítsjee:

—¿Nkú ts'ín kuitjusuhun ni xu'bi? At'aha najmi kje tjínna x'in.

³⁵ B'a kitsú ntítsjee:

—Espiritu Santo nibajenk'úhin ko nga'yúhun Ntjaná xi tíjña nk'a ján k'u'é'makoho ri nk'íehen. Kui kjuaha nga Ntíhi Ntjaná k'úihin ntí je xi tsíun.

³⁶ Isabel xi na xinki maha ja ta y'a nku ntí, ndaha tsa ja chá. Na xi ntí kitsú xuta jun sá ja tjíhin nd'ai.

³⁷ Ntjaná bi najmi tjíhin ni xi najmi maha ts'ín.

³⁸ As'ai b'a kitsú Maria:

—An xi na musuhu Ntjaná. B'a katumana xi nkú nga kuakixínní.

Nk'ie nga b'a kitsú Maria, as'ai ngji ngáha ntítsjee.

B'i ts'ín ngjitsubek'ún Maria Isabel

³⁹ Kui nístjiun y'énda yjoho Maria ko ngji kitsa kitsa nku nanki ichí xi tíjñajihin asunntu tjenki xi tjín ante Judea. ⁴⁰ As'ai jas'en ni'yaha Zacaria ko kikjaniñaha Isabel. ⁴¹ Nk'ie nga kint'é Isabel kjuasuniñaha Maria, kits'ín niyá ntí xi y'a ko j'aitsejihin ra Isabel Espiritu Santo. ⁴² As'ai 'yún kinchja Isabel nga b'a kitsú:

—Ajihin ngayjehe jmichjün 'yún nda kits'ínko sahi Ntíaná ji ko 'yún nda kits'ínko ntí xi kich'ai.
 43 Tunga, ¿yáhá ni an nga naaha Chá Ntiana kj'uaisehena? 44 At'aha nk'ie nga kuant'e kjuasuniñahi, ixí kuats'in niyá tsjohó ntína aya kant's'á. 45 Á b'a ndaha ri ji xi kis'ejihin ri nga tjíhin nga kuitjusun én xi kitsúhi Ntíaná.

46 As'ai b'i kitsú Mariá:

A b'a 'yún chánkaha Ntíaná títsu animana.

47 Títs'intsjohó Ntíaná xi kunna.

48 At'aha xi batéxumana kik'axkihina an xi kinte tjen.

Nd'ai ko santaha tu nkjéhé ni:

“Á b'a nda kits'ínkoho ri Ntíaná”, kuitsuna xuta.

49 At'aha ni xi i ja kits'ínkona xi tjíhin nga'yún.

Nkjún j'áin xi ts'e.

50 Kui xi base nimaħa xuta xi benkjúhün,

xuta xi kis'e ko xi tjin ko xi s'e.

51 Tsakúchji nga'yúhün nga kits'in ni xi i.

Kits'ínndzjoya xuta xi ngak'un b'asje yjohó.

52 Kikjexihín xaha jmirej,

ko ts'asjenk'a xuta x'an.

53 Kitsjáħa ni xi nda xuta xi najmi tjíhin nichine,

ko kits'ínkji tiya xuta nchinó.

54 Tsasinko xuta Israel xi xuta musuhü maha,

j'áitsjehen ko tsase nimaħa,

55 xi nkú kitsú tíjuhün ntje chána,

Abraham ko ntje xi s'eħe askahan.

56 Jan sá kamaha Mariá nga y'ejñako Isabel. Askahan kik'óya ni'yaha.

B'i kama nga kitsin Jua Bautista

⁵⁷ Tsichu nistjin nga tsíhin ntí Isabel. Nku ntíx'in kitsihin. ⁵⁸ Nk'ie nga kint'é xuta xi tjíntut'á tiñaha ko xuta xinkjín nga Ntíaná tsase nimaha Isabel, ta tsjo nkjún incha kamaha ko kui. ⁵⁹ Nk'ie nga tsichu nistjin jihin ntíu, ngji ts'íhin ni circuncision ko mjehe xuta nga Zacaria k'úin ntíu xi nkú 'mi na'mihí. ⁶⁰ Tunga b'ahá kitsú naaha ntíu:

—Najmi. Jua tjihin nga k'úin.

⁶¹ B'a incha kitsú xuta:

—Tunga najmi tjihín xuta xinkiu xi b'a 'miu.

⁶² As'ai kingjásjaiyaha na'mihí ntíu mí j'áihin xi mjehe k'ué't'a. ⁶³ Tsanki Zacaria nku yáte ichí ko b'í ts'ín y'ét'a: “Jua k'úin”, kitsú. Kama nkjúhun ngayjee xuta xi tíncha yo. ⁶⁴ Ta kuihi chubó kama kinchja ngáha Zacaria ko kik'atuts'in nga kits'intsjohó Ntíaná. ⁶⁵ Kitsankjún ngayjee xuta xi tjin tiña andai ni'yaha ko kinchjanijmíyaha ni xi kamoó xuta xi tjintu ngayjee asunntu tjenki xi tjin ante Judea. ⁶⁶ Ngayjee xuta xi kint'é niu y'éjintak'un ko b'í incha kitsú animaha:

—¿Yá xi kama ntíu nga kama chá?

At'aha nga'yúhun Ntíaná tíñajihin.

B'í ts'ín kinchjanijmíyaha Zacaria Jua

⁶⁷ J'aitsejihin ra Espiritu Santo Zacaria, na'mihí ntíu. Kits'ínkinchjaha xi nkúhu nku nda profeta nga b'í kitsú:

⁶⁸ Kan'etsjohó Ntíaná xi Ntíaha xuta Israel, at'aha j'ai ts'ín ndáihí xuta xi ts'e!

⁶⁹ Ja kits'ín nibá nku xi tjihin nga'yún, kui xi ts'íink'ankiná, nku xi y'aha ra ntjehe David, nda xi kint'é'éhen Ntíaná.

⁷⁰ Kui ni xi kinchja nistjin nk'ie,
nga kits'ínkinchja já profetaha.

⁷¹ Kitsú nga k'uasjejiná ajihin já kontraná,
ajihin nga'yuhun ngayjee já xi unkiená.

⁷² Kitsú nga kuase nimaha ntje chána,
nga najmi ts'ínchaya ni nda xi y'enda nk'ie.

⁷³ Kitsúya kixihj Abraham xi ntje chána maha,

⁷⁴ nga ts'ín ndainá ajihin já kontraná,
tu xi najmi kuinkjuhunná nga kuinú'yá'éheén,

⁷⁵ nga je ko naxu kuintsubaá nginkun ngayjee
nistjinná.

⁷⁶ Ko ji, ntí ichína,

ji xi k'úihin nda profetaha Ntíaná xi tíjña nk'a ján.

At'aha ji xi k'úin tíjtuihin Nda Ntíaná,

ji xi k'úéndai njyáha.

⁷⁷ Kuakúchjihj xuta xi ts'e yá xi ts'ínk'ankihj,
nga kama ndyjat'aha ngatitsuhun.

⁷⁸ Chánka kjuanima tak'uhun Ntíaná,

xi nkú ts'ín ma chji ts'íu nga nibá ma seen,

⁷⁹ tu xi ts'ín ndzjehen ra xuta xi tíntu má jyuun,
má tjen nk'íehen ngabayoo,

tu xi tsjániyáhaná nkú ts'ín kuintsubajián kjuajyu.

⁸⁰ Ntíu tu nku kishá kō kama nkjink'un. Ante
kixiu y'ejña santa nkúhu nga tsichu nistjin nga
tsakúchjihj yjoho xuta Israel.

2

B'i ts'ín kitsin Jesu

(Mt. 1:18-25)

¹ Nistjin ján nda tíjtu Augusto Cesar kitsjá kju
nga ngjuait'a xi nkú tíj maha xuta xi batéxumaha
ndo. ² Nk'ie nga j'aísun tíjtu j'áihin xuta, nda

Cirenjo tjihin xa ante xi 'mih_i Siria. ³ Ngayjee xuta nankih_i incha ngjik'iet'a yoho. ⁴ Nazaret tsitju Kuse, nanki ichi xi tijnajihin ante Galilea, nga ngji Belen, nanki ichi xi tijnajihin ante Judea. Yo ma nga kitsin nda rej David, ko Kuse ta ntjehe David y'aha ra. ⁵ Yo ngjik'iet'a yoho nga tjenko ts'ihin Maria, tachjuun xi tijnako. Nti ja y'a Maria kui chubo.

⁶ Ko ni xi kama, nk'ie nga ja tjintu yo, tu tsichuhú nistjin nga tsin ntih_i Maria. ⁷ Kitsihin nti tjuhun. Kik'ontikajnu nusti ko kits'inkajnjaya yatikuya xi kjineya nichine chu, at'aha najmi ta tjihin ante aya ni'ya ma nga ts'inkj'a nistjen xuta xi ts'in niya.

B'i ts'in incha j'aisehe ja bastuu nti Jesu

⁸ Tiña nanki Belen tjintu ajin jnoo ja bastu xi tincha kunnta jyun chutsankaha. ⁹ As'ai tjen'yun nkuhú ntitsjehe Ntiana tsakuchiji yoho, ko kjuachankaha Ntiana kits'in ndzjen chji chji ma xi tjehe kab'entu joo. Tu xi incha kitsankjuhun joo. ¹⁰ Tunga b'aha kitsu ntitsjee:

—Najmi tu binkjun. At'aha en nda tsuhú kjuai xinyanuu, en xi ts'in nga k'úetsjoho ngayjee xuta.

¹¹ At'aha ngandanuu nankih_i David kuatsin nd'ai nku xi ts'in k'ankinuu, kui xi Cristo xi Nda Ntianuu.

¹² B'i ts'in chahanu nti. Nusti kitikajnu nga kji njaya yatikuya xi kjineya nichine chu.

¹³ Tjen'yun j'ainchat'aha ra ntitsjee nkjin nkjun sa ntitsje xi nibaha ndjiojmi jan. Kui xi kits'intsjoho Ntiana nga b'i incha kitsu:

¹⁴ ¡Kas'ehe kjuachanka Ntiana nk'a jan, ko t'anankiu kas'ehe kjuajyu xuta xi nda tjintuyaha!

15 Kò nk'ie nga ja incha ngji ngáha ntítsjee nk'a ján, b'i ngján kinchjako xinkjín já bastuu.

—Tjián Belen. Tjihinseé ni xi kamoó, ni xi kuatsúyaná Ntíaná.

16 As'ai incha ngji kitsa kitsa yo kò kisakúhu Mariá kò Kuse kò ntíu nga kjiññaya yátikúyá xi kjineya nichine chu. 17 Nk'ie nga incha kikie ntíu, as'ai kitsúya ni xi kik'ihín nga kis'ejña chjihí ntíu.

18 Kò ngayjee xuta xi kint'é niu kama nkjúhún ni xi tíincha nchjá já bastuu. 19 Tunga máha Mariá, animaha y'éñajin ngayjee ni xi kamoó. Tu nku kits'ínkjink'uhún niu. 20 As'ai kik'óya ngáha já bastuu. Incha kits'ínkie yjohó nga Ntíaná xi tjihín kjuachánka kò kits'íntsjohó Ntíaná tu ngat'aha ni xi kint'é kò kikie. At'aha tsitjusunye ni xi kik'ihín.

B'i ts'ín kisakúchji ntí Jesu nginkun Ntíaná

21 Nk'ie nga j'a jin nístjin, kin'ehe ni circuncision ntíu kò Jesu kik'in nga kis'et'a, kui j'áin xi kitsjáha ntítsjee Mariá kintehe ni nga tsín ntíu.

22 Xi nkú ts'ín tjit'a kjuatéxumaha Moise, nk'ie nga tsichu nístjin nga tjihín nga ts'ín je yjohó Mariá kò ntíu nginkun Ntíaná, incha ngji nanki Jerusalen tu xi s'ejña chjihí nginkun Ntíaná. 23 At'aha b'a ts'ín tjit'a kjuatéxumaha Ntíaná: “Ngayjee ntíx'in xi tjun tsín, kui xi kama ts'e Ntíaná.” 24 Ngjiko chje xi nkú nga ts'ín tjit'a kjuatéxumaha Ntíaná, at'aha b'a ts'ín tjit'a: “Jo chutuju kò tsa jo nise xi nkú joyaha chutuju xi k'uai chje.”

25 Tíñña nanki Jerusalen nku nda xi 'mi Simeon. Kui xi naxu síñña nginkun Ntíaná kò benkjún Ntíaná kò tikuyáha nístjin nga kama ndáihí xuta Israel. Espiritu Santo tíññajihín 26 kò kitsúyaha nga

najmi kuayá tsa najmi skue Cristo xi ts'ín nibá Ntíaná. ²⁷ Tsasín niyáha Espiritu Santo nga j'ai nínku, kō nk'ie nga j'aikoho xi cháha ntí Jesu nínku tu xi n'ehe ra xi nkú ts'ín tjí't'a kjuatéxumoo, ²⁸ as'ai Simeon kingjáya ntsja ntíu. Kitsjáha máb'achjíhi Ntíaná nga b'í kitsú:

²⁹ Ji Na'mi, ja kuasakúna kjuajyu nd'ai.

Ja kuitjusun ni xi kik'inya títjunni.

Kui nga tjennteheni nga kuayáhana an xi nda musuhi.

³⁰ At'aha tunkán kuakiekohona xi nkú ts'ín ts'ínk'anki xuta,

³¹ xi y'endai nginkun ngayjee xuta.

³² Kui xi nkú joyaha nd'í,

kui xi ts'ín ndzjehen xuta asuntee,

kō tsjáha kjuachánka xuta xi ts'í, xuta Israel.

³³ Kama nkjúhun na'mihi kō naaha ntíu ni xi kitsú Simeon nga kinchayaha ntíu. ³⁴ Nda kinchjane Simeon xi cháha ntíu. As'ai b'í kitsúhu Mariá:

—Kui ntíu xi tjíhin nga ts'ínkijne kō a ra kjésíntjen nkjin xuta Israel. Ni xi kuakúchji nkjin xuta ngjuai kontraha. ³⁵ B'a ts'ín s'ejña chjhi ni xi tjíntujín animaha nkjin xuta. Tunga máha ji, b'a kamahi ni xu'bi xi nkú joyaha nku kicha xi kjuas'enjin santaha animahi.

³⁶ Kō ta síjña yō nku tachjuún profeta xi 'mi Ana, xi takjihin Fanuel maha, xi y'aha ra ntjehe Aser. Kui xi ja chá nkjún. Kjintí nga tsixan kō yatu nú kamaha nga y'ejñako x'ihin. ³⁷ Ja tjíhin cháte kō katé űju nú nga ja k'ien x'ihin. Kō tu nku natsin nínkuhú b'ejña. Nístjin nístjen ts'íntsjoho Ntíaná nga b'ejña kjintía kō nga nchjako Ntíaná. ³⁸ Kui

chubo ta tsichu Ana yo ko kitsjaha mab'achjihi Ntiana nga kieke ni Jesu. Kitsuyaha ngayjee xuta xi tincha kuyaha nistjin nga kama ndai ngaha ra nanki Jerusalem yaha kui ntui.

³⁹ Ko nk'ie nga ja kamaha nga kits'intjusun xi chaha Jesu ngayjee xi nku ts'in tijit'a kjuatexumaha Ntiana, as'ai kik'oya ngaha nanki Nazaret, nanki ichi xi tijñajin ante Galilea, at'aha yo nankihi. ⁴⁰ Kisa ntui ko kis'ehe nga'yun ko 'yun kama nkjink'un sa. Ko kitsjaha kjuandaha Ntiana.

Nk'ie nga ndyaha Jesu b'i ts'in kinchjanjimo ja chjine'ehen kjuatexumo

⁴¹ Xki nu incha fi xi chaha Jesu nanki Jerusalem nk'ie nga bitju Si Pascua. ⁴² Nk'ie nga ja jehe te jo nu Jesu, incha ngji yo at'aha b'a ts'in tijña niyaha. ⁴³ Nk'ie nga ja je si'u, as'ai incha kik'oya ngaha ni'yaha, tunga y'ejñaha nda chi Jesu nanki Jerusalem. Najmi kieke xi chaha nga b'a kits'in. ⁴⁴ Xuta xingiso ra tjenjihin Jesu incha kitsu. Nku nistjin kits'in niya, tunga nk'iehe nga tsangis-jaijihin xuta xinkjin ko xuta xi behe, ⁴⁵ tu najmi kisakusjaihi ra. As'ai kits'ink'oya ngaha yjoho nanki Jerusalem nga tsangisjai.

⁴⁶ Nistjin xi ma jahan incha kisakuhu Jesu natsihin ninku. Kab'ejñajihin ja chjine'ehen kjuatexumo. Kui joo xi tibasijnjuhu ko tjbajaiyaha Jesu. ⁴⁷ Ngayjee xuta xi tint'eh kama nkjuhun kjuankjintak'un xi tijhin Jesu ko xi nku ts'in titsuya ni xi tichajiyaha. ⁴⁸ Kama nkjuhun xi chaha nk'ie nga kiekehe ko b'a kitsu naaha:

—Ji ntina, za b'a kin'ekohoni? Na'mihi ko an ni xi nkjun timani nga tbinchisjaihi.

49 B'i kitsú Jesu:

—¿Á an t́binchisjáihinú? ¿A najmi yanú tsa ni'yaha na'mina t́ihin nga kúátejña?

50 Tunga najmi kamankjihín ra ni xi kitsú Jesu. 51 As'ai kits'óyako ngáha xi cháha Nazaret ko kint'é'én tehentehe. Ko naaha y'éjñajin animaha ngayjee ni xu'bi. 52 Jesu tu nku kisáha nga kama ng'aya ko 'yún kama nkjink'un sa. Kisasihin Ntíaná Ntíu ko xuta ta kisasihin.

3

B'i ts'ín y'énjimí Jua Bautista
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

1 Nk'ie nga t́ihin t'ion nú nga t́batéxuma nda títjun Tiberio Cesar, ko Poncio Pilato t́ihin xá ante Judea, ko Herode Atipa t́ihin xá ante Galilea, ko Felipe xi nda nts'e maha Herode t́ihin xá ante Iturea ko ante Trakonite, ko Lisanía t́ihin xá ante Abilinia, 2 ko Ana ko Caifa xi já na'mi k'akuhu xuta xi ntje Israel tjeheh ra, kui nistjiun Jua xi ntíhi Zacaria maha kint'é ntaha Ntíaná nk'ie nga t́jña ante kixiu. 3 As'ai kikjatsú'ba Jua ngayjee andai ntáje Jordan ko y'énjimíhi xuta nga t́ihin nga ngjuaikj'áha ra animaha nga saténtá, tu xi kama ndyjat'aha ra ngatitsuhun.

4 B'a kama xi nkú ts'ín y'et'a éhen Ntíaná nda profeta Isaiá:

Tínu'yá ntaha nku nda xi t́kjintáya ante kixiu:
“T'endo niyáha Ntíaná. Tjen naxuu niyáha.

5 Ngayjee xunká xi t́in xincháha ninte,
ko ngayjee ante ng'aya xi t́in n'e sunya.
N'e naxu niyá tsitin xi t́in,

ko n'e sunya niyá xi nk'ajnu nk'at'a.

⁶ Ko ngayjee xuta asuntee skue
xi nkú ts'ín ts'iínk'ankiná Ntíaná.”

⁷ Kinchjako Jua xuta xi nibak'úhun, xi mjehe nga
saténtá:

—Já ch'onk'un xi b'a k'un! ¿Yá xi b'a kitsúnuu
nga kuiyúhuu kjuakjahan Ntíaná xi ja tjen tiña?

⁸ Tu sahá n'oo ni xi kuakúchji nga ja tsankinchj'aha
ruu animanuu. Najmi tu b'a katsú animanuu:
“Ntjehe Abraham ná”, tsa kuixiún. At'aha an b'a
tixinnuu nga santaha kui ndjioi Ntíaná kama ts'ín
ma ntjehe Abraham. ⁹ Ichó ja tíña nda nd'ai nga
kuate kjamaha yoo. Kui nga ngayjee yá xi najmi
nda tu xi tsjáha, kui xi stísun ko chjanikj'ajin ajin
nd'íu.

¹⁰ As'ai b'a kitsú xuta nga kingjásjaiyaha Jua:

—¿Mí ni xi tíhin nga n'ei jin?

¹¹ B'a kitsú Jua:

—Xi tíñaha jo chinka ndju, katsjáha xi najmi
tjihin. Ko xi tíhin nichine, b'a ta kats'ín.

¹² Ta j'ai k'ua já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'aha
já Roma tu xi saténtáha ko b'i incha kitsú:

—Ji nda maestru, ¿mí nihi xi n'ei jin?

¹³ B'i kitsú Jua:

—Najmi tu bitjatíúhuu nga chj'achjiú xi nkú nga
ts'ín tíña.

¹⁴ Ko k'ua já jun ta kingjásjaiyaha:

—Ko jin, ¿mí nihi xi n'ei?

B'i kitsú Jua:

—Najmi tu ch'a chju'á kjuayúhuun ni xi tjihin ko
najmi tu chjaninóho tsa mí nihi, tsa tu xi b'a ts'ín
sakúhuunu toon. Tsjo katumanuu xi nkú nga tjín
tíma chjínuu.

¹⁵ Ngayjee xuta tu tincha basehé ko b'i ngján incha kitsú nga kits'innkjink'un: “Kutsa kuihí Jua xi kits'ín nibá Ntíaná.” ¹⁶ Tunga b'ihí kitsú Jua nga kinchjakoyje xuta:

—An ntánijua tibatentákoḥonuu, tunga kj'uaíhí nku xi 'yún nk'a tjen sa, xi ndahachí najmi tsuhuna tsa kjenndáya n'úhu ntéhe. Kui xi Espiritu Santo ko nd'í kuaténtákoḥonuu. ¹⁷ Kui xi nkú joyaha nda xi ts'ín chuhun tuniñu. Ja kjiya ntsja yá xi ts'ín chunkoho ra tuniñuhu, tu xi ts'iínkj'a t'axíhin tuniñu ko xin ts'iínkj'a tjabaha. As'ai kj'uatjo tuniñu ni'ya njihí, ko k'uéti tjabaha ajin nd'í xi najmi ta kamaḥa ra kuayáyaha.

¹⁸ B'a ts'ín kinchja Jua, ko nkjin sa kj'ai kjuatéxuma xi kitsjáha xuta nga y'énijmí én nda tsuhu Ntíaná. ¹⁹ Ko ta kinchjatiko nda rej Herode Antipa, at'aha na Herodia tíñako, kui xi chjuúhun Felipe xi nda nts'e maha Herode, ko ngat'aha ya ngayjee ni ch'onk'un xi kits'ín Herode. ²⁰ Tunga ngatentee ni ch'onk'un xi kits'ín Herode y'ésun saḥa xu'bi. Nubayá kits'ínkjas'en Jua.

B'i ts'ín kiséntá Jesu

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Ko ni xi kama nk'ie nga tísaténtá ngatentee xuta, ta kiséntá Jesu. Nk'ie nga tinchjako Ntíaná, tsix'á nk'a ján ²² ko nibajenne chji chjihí Espiritu Santo xi nkú joyaha chutuju. Ko kinu'yá nk'a ján nku nta xi b'i kitsú:

—Ji Ntína, tjona ji. Tsjo nkjún mana ji.

Kui xu'bi ntje xi y'aha ra Jesu

(Mt. 1:1-17)

²³ Katé ra nú tjihin Jesu nk'ie nga kik'atuts'ihin xáha. Kui xi ntíhi Kuse kitsú xuta. Kuse, kui xi ntíhi Eli. ²⁴ Eli, kui xi ntíhi Matat. Matat, kui xi ntíhi Levi. Levi, kui xi ntíhi Melki. Melki, kui xi ntíhi Jana. Jana, kui xi ntíhi Kuse. ²⁵ Kuse, kui xi ntíhi Matatia. Matatia, kui xi ntíhi Amos. Amos, kui xi ntíhi Nahum. Nahum, kui xi ntíhi Esli. Esli, kui xi ntíhi Nagai. ²⁶ Nagai, kui xi ntíhi Mat. Mat, kui xi ntíhi Matatia. Matatia, kui xi ntíhi Semei. Semei, kui xi ntíhi Jose. Jose, kui xi ntíhi Juda. ²⁷ Juda, kui xi ntíhi Joana. Joana, kui xi ntíhi Resa. Resa, kui xi ntíhi Zorobabel. Zorobabel, kui xi ntíhi Salatiel. Salatiel, kui xi ntíhi Neri. ²⁸ Neri, kui xi ntíhi Melki. Melki, kui xi ntíhi Adi. Adi, kui xi ntíhi Cosam. Cosam, kui xi ntíhi Elmodam. Elmodam, kui xi ntíhi Er. ²⁹ Er, kui xi ntíhi Josue. Josue, kui xi ntíhi Eliezer. Eliezer, kui xi ntíhi Jorim. Jorim, kui xi ntíhi Matat. ³⁰ Matat, kui xi ntíhi Levi. Levi, kui xi ntíhi Simeon. Simeon, kui xi ntíhi Juda. Juda, kui xi ntíhi Kuse. Kuse, kui xi ntíhi Jonan. Jonan, kui xi ntíhi Eliakim. ³¹ Eliakim, kui xi ntíhi Melea. Melea, kui xi ntíhi Mainan. Mainan, kui xi ntíhi Matata. Matata, kui xi ntíhi Natan. ³² Natan, kui xi ntíhi David. David, kui xi ntíhi Isai. Isai, kui xi ntíhi Obed. Obed, kui xi ntíhi Booz. Booz, kui xi ntíhi Salmon. Salmon, kui xi ntíhi Naason. ³³ Naason, kui xi ntíhi Aminadab. Aminadab, kui xi ntíhi Aram. Aram, kui xi ntíhi Esrom. Esrom, kui xi ntíhi Fares. Fares, kui xi ntíhi Juda. ³⁴ Juda, kui ntíhi Jacob. Jacob, kui xi ntíhi Isaac. Isaac, kui xi ntíhi Abraham. Abraham, kui xi ntíhi Tare. Tare, kui xi ntíhi Nakor. ³⁵ Nakor, kui xi ntíhi Serug. Serug, kui xi ntíhi Ragau. Ragau, kui xi ntíhi Peleg. Peleg, kui xi ntíhi Heber. Heber, kui xi ntíhi Sala. ³⁶ Sala,

kui xi ntíhi Cainan. Cainan, kui xi ntíhi Arfaxad. Arfaxad, kui xi ntíhi Sem. Sem, kui xi ntíhi Noe. Noe, kui xi ntíhi Lamec. ³⁷ Lamec, kui xi ntíhi Matusalen. Matusalen, kui xi ntíhi Enoc. Enoc, kui xi ntíhi Jared. Jared, kui xi ntíhi Mahalalel. Mahalalel, kui xi ntíhi Cainan. ³⁸ Cainan, kui ntíhi Enos. Enos, kui xi ntíhi Set. Set, kui xi ntíhi Adan. Adan, kui xi ntíhi Ntíaná.

4

B'i ts'in kits'in nganaha Jesu ndanindoo (Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Kitsejihin ra Jesu Espiritu Santo nk'ie nga nibaha ntáje Jordan, ko Espiritu Santo ngjikoho ante kixiu. ² Yo y'ejña yachán nistjin ko ndanindoo kikjut'ayák'uhun. Najmi chumi nihi xi kikjine ngayjee nistjin xu'bo. Askahan kama bjoho. ³ As'ai b'i kitsú ndanindoo nga kinchjako Jesu:

—Tsa kjuaxi nga ji xi Ntíhi Ntíaná, b'a t'ihin ndjioi nga ninkuan katuma.

⁴ B'i kitsú Jesu:

—B'i ts'in tjit'a xujun éhen Ntíaná: “Najmi nku tutu ninkuon xi ts'in nga b'entu tik'un xuta.”

⁵ As'ai ngjikoho ndanindoo nku asunntu tjenki nk'a. Kutjuhú yo tsakúyjehe má batéxuma já rej xi tjin asuntee ⁶ ko b'a kitsúhu:

—Ts'inkjas'ehen nga kuatexumaihi ngayjee naxinantá xu'bi ko kjuachánka xi tjihin. At'aha an kik'aina ko tsjaha xi kama mjena nga tsjaha. ⁷ Tsa kujsinkunch'int'aní nga chankjunní, kama ts'i ngayjee niu.

⁸ B'i kitsú Jesu:

—B'a ts'ín tjt'a éhen Ntjaná: “Chankjúin Ntjaná, kui xi Ntjahi maha ko nkuhú kui kúinú'yá'éihin.”

⁹ As'ai ngjikoho ndanindoo nanki Jerusalen. Kits'ín s'esun má 'yún nk'aha ninku ko b'a kitsúhu:

—Tsa kjuaxi nga ji xi Ntíhi Ntjaná, chjanikj'anki yjohi. ¹⁰ At'aha b'a títsu xujun éhen Ntjaná:

Ntjaná k'úéxá ntítsjehe xi má nga kúhin ko kuasehi.

¹¹ Kjesintjenya ntsjahi tu xi ndaha nku ndijo najmi saténkihi tsukui.

¹² B'i kitsú Jesu:

—Ko b'a ta ts'ín tjt'a éhen Ntjaná: “Najmi tu ji chjut'ayák'uin Ntjaná, kui xi Ntjahi maha.”

¹³ Nk'ie nga jet'aha ndanindoo ngayjee ni xi kikjut'ayák'unkoho Jesu, as'ai ngji t'axihin chuba nistjin.

B'i ts'ín kik'atuts'ihin xaha Jesu

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ As'ai kik'óya ngáha Jesu ante Galilea nga kitsejihin ra Espiritu Santo, ko ngayjee xuta xi tjin tiña yo nda ts'ín kinchjanijmíyaha ra. ¹⁵ Tsakúya xki ni'ya sinagoga xi tjin yo, ko ngayjee xuta nda ts'ín kkiehe.

B'i ts'ín najmi kin'ekjáihin Jesu

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ As'ai tsichu nanki Nazaret má nga kama chá. Nku xuatu tjihin jas'en ni'ya sinagoga xi nkú ts'ín tíña niyáha. Yo kits'inya éhen Ntjaná. ¹⁷ Kik'aihi xujun éhen Ntjaná xi y'ét'a nda profeta Isaiá. As'ai kikjexínka xujun ko kisakúhu má nga b'i ts'ín tjt'a:

¹⁸ Espirituhu Ntjaná tíñajinna at'aha Ntjaná kitsjá xána,

tu xi k'uenijmíhi ra xuta x'an én tsetse xi nda tsu.

Ntjaná kits'in nibána,
 tu xi xinyaha ra xuta xi kjintuyá'yún nga kama
 ndáíhi,
 nga kjex'ánkia tunkun xuta ka,
 nga ts'in ndáíhi xuta xi un tíbehe,
 19 ko nga k'uenijmíhi xuta nga nd'ai kuakúchji
 Ntjaná kjuandaha.

20 As'ai kingjájjoya ngáha xujun ko kitsjáha nda
 xi basehe ni'ya sinagoga. Y'ejña. Ngayjee xuta xi
 tjíntu yo tu nku tsasentáhá ra. 21 As'ai b'i kitsú nga
 kinchja:

—Nd'ai nginkun kuitjusun éhen Ntjaná xi
 kuanu'yó ei.

22 Ngayjee xuta nda ts'in kinchjayane Jesu ko
 incha kama nkjúhún ra én tsjo tsu xi tsitju ts'a. B'i
 ngján b'a incha kitsúhu xinkjín:

—¿A najmi kuihí ndai xi ntíhi Kuse?

23 B'i ta kitsú Jesu:

—Be nga b'a kujínnú xi nkú tsu én xi nchja xuta:
 “Ji nda chjinenki, ji ma tjun n'enkihí yjohí”, ko
 ta be nga b'a kujíún: “Ni xi kinu'yái nga kin'ei
 Capernaum, kui nihi xi ta n'ei ei nankihí.”

24 Ko b'i ta kitsú:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ndaha nku nda profeta
 najmi nda ts'in n'ekjáíhin nankihí. 25 Kjuaxi nga
 nkjin maha jminchjín xi ja k'ien x'ihín xi tjín Is-
 rael nístjin nga y'ejña nda profeta Elia, nk'ie nga
 kis'echjá nk'a ján nga najmi ta kik'aha ts'í jan nú
 masen tjíhin ko nk'ie nga tu xí chánkahá kjintía
 xi kis'e ngayjee asuntee. 26 Ndaha tsa b'a kama,
 tunga najmi kin'ekjísehé ra ndaha nku jminchjín
 xi ja k'ien x'ihín xi tjín yo, nku tutuhú tachjuún
 xi ja k'ien x'ihín xi y'ejña Sarepta, nanki xi tiña

maha nanki Sidon. ²⁷ Ko ta nkjin maha xuta xi k'uhun ch'in fentujnu xi tjin Israel nistjin nga y'ejna nda profeta Eliseo, tunga ndaha nku najmi kama nkih, nku tutuhú Naman, nda xi ante Siria nibaha.

²⁸ Nk'ie nga incha kint'é ni xu'bi, ngayjee xuta xi tjinu aya ni'ya sinagoga tu ni xi kama kjahan ra. ²⁹ As'ai incha tsisintjen ko kik'onsje Jesu natsin nantio. Incha ngjiko santaha má nk'antjaihi asunntu tjenki xi kamandasun nankiu, tu xi yo kjanikj'antjaihi. ³⁰ Tunga j'ajin masehen ra Jesu xuto nga ngji.

B'i ts'in kits'in nda'hi Jesu nku nda xi tijnajihin nku ndaninda

(Mr: 1:21-28)

³¹ As'ai ngji Jesu nanki Capernaum, nanki xi tijnajihin ante Galilea. Yo tsakúyaha xuta éhen Ntjaná nga nistjin nkjún. ³² Kama nkjuhun xuta xi nkú ts'in tsakúya, at'aha kinchja xi nkúhu tsa xá tjin. ³³ Ko aya ni'ya sinagoga xi tijná yo kab'ejnajihin xuta nku nda xi tijnajihin nku ndaninda. Kui xi 'yún nkjún kikjintáya nga b'i kitsú:

³⁴ —Ji Jesu xi nibáhani Nazaret, ¿mí nihi xi tjin'koní? ¿Á ja kjúái n'ekjeheni? Bená yáha ji. Ji xi ntíhi Ntjaná.

³⁵ Tunga ndjáhá kinchjako Jesu ndanindo:

—Xú sin n'ei ko titjusjehihin ndo!

As'ai ndanindo kikjanikj'a ndo t'anankiu nginkun ngayjee xuta ko najmi kits'in'uhun nga tsitjújihin. ³⁶ Tu ni xi kama nkjuhún ra ngatentee xuta ko b'i ngján kingjásjaiyaha xinkjin:

—¿Mí én chánkaha xu'bi? Tjihin nga'yún ndo nga batéxumaha jánindoō kō nt'é'éhen nga m'osje.

³⁷ Ngayjee ante xi tjin tiña yo tu xí kichubanijmíyahá ni Jesu.

B'i ts'ín kits'ínkihi Jesu na nchí'yaha Pedro
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ As'ai tsisintjen Jesu kō tsitju ni'ya sinagoga nga ngji ni'yaha Simon. Kui chubō ch'in kjijñako na nchí'yaha Simon. Tu xí tímahá ra ch'in kō b'a kik'ihin Jesu tsa ts'ínkihi tachjúun. ³⁹ As'ai kingjénstenne Jesu tachjúun kō tsanka tjennki ch'iun. Kindyjajihin ch'iun kō tjen'yún tsisin-tjehén nga kitsjáha nichine xi tsichusehe.

B'i ts'ín kits'ínkihi Jesu nkjin xuta un
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Nk'ie nga ja ngjintjai ts'íu, ngayjee xuta xi tjihin xuta un xi kj'ai kj'ai ch'in xi k'uhun, kui xi incha j'aikohō Jesu kō Jesu kingjenne ntsja nga nkúnkú xuta uun kō kits'ínkihi. ⁴¹ Kō nkjin ta maha xuta xi tsitjuihin jánindoō. B'a kitsú jánindoō nga kikjintáya:

—Ji xi Ntíhi Ntíaná!

Tunga ndjáhá kinchjako Jesu jánindoō. Najmi kitsjantehe tsa kuinchja, at'aha incha be nga Jesu xi kits'ín nibáha Ntíaná.

B'i ts'ín tsitju Jesu nga y'énimí éhen Ntíaná
(Mr. 1:35-39)

⁴² Nk'ie nga ja kama seen, tsitju Jesu nga ngji nku ante t'axín tiya. Tunga tsangisjaihí ra xuta, kō nk'ie nga incha tsichu má xi tjeheh síjña Jesu, kama mjehe nga ts'ínkasín'yún tu xi najmi ngjuaihi. ⁴³ Tunga b'ihí kitsú Jesu:

—Tjihin nga ta k'uenijmíhi xuta nantia xingisoo é_n nda tsuhú Ntíaná xi tsu nga Ntíaná tibatéxuma. At'ahá kui xá kin'e nibáhana.

⁴⁴ Ja kamoo, ngjik'iénijmí Jesu éhen Ntíaná xki ni'ya sinagoga xi tjín ante Judea.

5

*B'i ts'ín kinchjaha Jesu já ni'yakuyá xi tjuhun
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)*

¹ Nku niyá nk'ie nga síjña Jesu andai ntáchak'un xi 'mi Genesaret, j'aitsenéhe ra xuta xi mjehe kuasínñuju éhen Ntíaná. ² Kikie Jesu jo tsutsu xi kjintu tiya andai ntáchak'uun, at'ahá ja kabitjujen já tsuba tjio nga tíncha bané na'yaha. ³ As'ai jas'en Jesu nku tsutsu, yá xi ts'e Simon, kó tsankihí nga ts'ín t'axín ichí tsutsuu andai ntáchak'uun. Y'ejñaya Jesu yóo nga tsakúyaha xuta éhen Ntíaná.

⁴ Nga ja kamaha nga kinchja, as'ai kinchjako Simon:

—T'inkoi tsutsuu má nankaha ntáchak'uun. Yo chjanikj'o na'yanuu tu xi sakúhunuu tjio.

⁵ B'a kitsú Simon:

—Ji nda maestru, nku nistjen kamjei na'yaní. Ndaha nku tjio najmi kafit'ani. Tunga jihí xi b'a tábixín, kui nga kfín kjanikj'áhana na'yoo.

⁶ Nk'ie nga ja b'a kits'ín jóo, tu ni xí nkjihín tjio kisakúhu nga santaha xí mjehé stíya na'yaha.

⁷ As'ai kinchjaha já xinkjín xi tíncha tsutsu xinkuu tu xi kj'uaísinkoho ra. J'ai jóo kó kits'íntse susun nga joó tsutsuu kó ichí mahá ndyjaha nga ngjuajjinntí.

⁸ Nk'ie nga kikie Simon Pedro niu, tsasinkúch'in nginkun Jesu kó b'a kitsúhu:

—Ji Nda Ntia, t'ejñaní, at'aha xi nkúhu an, ngatit-suhún ts'ian.

⁹ B'a kitsú at'aha kitsankjún Simon ko ngayjee já xi tjenkoho tu ngat'aha tjió nkjún xi kisakúhu.

¹⁰ B'a ta kamaha Santiago ko Jua xi jáha Zebedeo maha, xi ta tjenko Simon. Tunga b'ihí kitsú Jesu nga kinchjako Simon:

—Najmi tu binkjuin. Nd'ai ch'atuts'ihin ri nga xuta nubai.

¹¹ Nk'ie nga incha j'aiko tsutsuu andai ntóo, incha y'éntuyje ni xi tjihin yo ko kitsjennkíhi Jesu.

B'i ts'in kits'innkíhi Jesu nku nda xi k'uhun ch'in fentujnu

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Ni xi kama, nk'ie nga tíña Jesu nku nanki ichí xi tjin yo, tu j'aihí nku nda xi k'uhun ch'in fentujnu. Nk'ie nga kíkíe Jesu, tsasinkúnch'int'aha ko kinchjantjai yjoho:

—Ji nda maestru, tsa ji xi mjehi, kama n'e jení nga chjuxinní ch'in xi k'unna.

¹³ As'ai kingjénne ntsja Jesu nda uun ko b'i kitsúhu nga kits'ínko:

—Mjena. Katuma jei.

Ta kuihi chubo tsitjuxíhin ch'ihin ndo. ¹⁴ As'ai b'i kitsúhu Jesu ndo:

—Ji, najmi tu ch'a xi 'miyaihi. T'ihinkúchjijhi yjohi nda na'miu ko tjein chje xi nkú ts'in y'ejña Moise at'aha ja kama jei, tu xi skue kixihi xuta nga ja kamanda ngáhani.

¹⁵ Ndaha tsa b'a tsu Jesu, tunga tu sahá 'yún kiya sa. Nkjín nkjún xuta xi f'aisehe tu xi kuasínñjuhu ra ko tu xi kama nkíhi ra, at'aha ch'in k'uhun.

16 Tunga máha Jesu, ante xixi xi tjín yō fi nga fi t'axín. Yō kinchjako Ntíaná.

*B'i ts'ín kits'ínkihi Jesu nku nda xi najmi ma fi
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)*

17 Nku nistjin nk'ie nga títakúya Jesu, yō ta kab'entu já fariseo ko já xi bakúya kjuatéxumoo xi nibaha nga ngúsuhun ante Galilea, ante Judea ko nanki Jerusalen. Kis'ejña chji nga'yúhun Ntíaná ajihin Jesu nga kits'ínkihi xuta un kui chubō.

18 Tu j'aihí k'ua já xi kab'anganki nku nda nga kjisun nachahan, xi najmi ma fi. Mjehē jóo nga kjuas'enko nda uun aya ni'yoo ko ngjuájña nginkun Jesu kai. 19 Tunga najmi kisakú njáhá ra xi nkú ts'ín kjuas'enkoho, at'aha katsehe xuta yō. Kui nga incha ngjiyajnuhu nk'a ni'yoo ko incha kikjexín nku te ni xi kjinehē ni'yoo. Yō kits'ín nibájen nda uun nga kjiya nachan ts'ihin ra. Kits'ín nibájen santa nkúhu nga j'aingjájña kamasehen ayoo xi tjeheh nginkun Jesu.

20 Nk'ie nga kikié Jesu nga s'ejihin jóo yáha kui, as'ai kinchjako nda uun:

—Ji nda xinkjián, ja kama ndyjat'ahi ngatit-suhin.

21 As'ai kik'atuts'ihin já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo nga b'i ts'ín kits'ínkjink'un: “¿Yá ndaha xu'bi? Najmi tibenkjún Ntíaná nga b'a ts'ín tinchja. At'aha nku tutuhú Ntíaná xi maha ts'ínndyjat'aha ngatitsuhun xuta.”

22 Tunga kamankjihín ra Jesu ni xi tíncha ts'ínkjink'un jóo. As'ai b'i kitsúhu:

—¿Á b'a ts'ín tín'enkjínk'uhunnu? 23 ¿Má éhen xi 'yún naxu tjen xi kama xihin ndo? ¿A: “Ja

kama ndyjat'ahi ngatitsuhin”? ¿A ra: “Tisintjein ko titsutjai”? ²⁴ Tunga mjehéna nga choo nga Ntíhi Ndax'in tijná ngajoho Ntíaná asuntej xi má nga kama ts'ínndyjat'ahá ngatitsuhun xuta.

As'ai b'i kitsúhu nda xi najmi ma fiu:

—Ji tínchjakoho. Tisintjein, chjúbéi nachahin ko t'in gáhani ni'yahi.

²⁵ As'ai nginkun ngatentee xuta tjen'yún tsisintjehén nda uun, jakj'á nachan xi kjiñasun ko tít's'intsjo ts'ihin ra Ntíaná nga ngji gáha ni'yaha.

²⁶ Kama nkjúhun ngayjee xuta ko kits'intsjoho Ntíaná. Tu ni xi kitsankjúhún nga b'i incha kitsúhu xinkjín:

—Kjuankjún xi kjuaxihi kuayaá nd'ai.

B'i ts'ín kinchjaha Jesu Levi

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Nk'ie nga ja kama, as'ai tsitju Jesu ko kieke nku nda xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'ahá já Romá, xi Levi 'mi. Kui xi kab'ejña ante má nga f'áchjintjai ch'á. Jesu b'i kitsúhu:

—Tsjénkiní.

²⁸ As'ai tsisintjen Levi, y'éntuyje ni xi tjin yó ko kitsjennkíhi Jesu. ²⁹ Ni'yaha Levi kits'ihin Jesu nku s'í chánka ko nkjin nkjún já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'ahá já Romá ko kj'ai sa xuta kab'entut'áko ho yámixó. ³⁰ Tunga já fariseo ko já chjine'éhen kjuatéxumoo b'a incha kitsúhu já ni'yakuyáha Jesu nga y'ésiko:

—¿Á já xi f'áchjintjaihi ch'á ko já xi najmi naxu ts'intjusuhun kjuatéxumoo tíchinekohonu ko tí'yukohonu?

³¹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Xuta xi uhun machjéhen já chjinenki, najmi xi ndaha. ³² Najmi xuta xi naxu ts'intjusun kjuatéxumaha Moise jái nchjaha, xuta ngatitsun ní jái nchjaha tu xi ngjuaikj'aha ra animaha.

B'i ts'in kitsúya Jesu nkjé tjihin nga k'úentu kjintía xuta ni'yakuyáha

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ As'ai b'i incha kitsúhu jóo Jesu:

—Nkjin nijá b'entu kjintía ko nchjako Ntiana já ni'yakuyáha Jua Bautista, ko b'a ta ts'in já ni'yakuyáha já fariseo. Tunga máha xi ts'i, incha kjine ko 'bi.

³⁴ B'i kitsú Jesu:

—¿A mahá b'entu kjintía xuta xi tjintujín nku s'i kjuabixan nk'ie nga tjñajin saha nda bixoon? ³⁵ Tunga kuichúhú nistjin nga chjú'aha nda bixoon. Nk'ie nga kuichú nistjin xu'bo, nk'iehé nga k'úentu kjintía.

³⁶ Ko b'i ts'in ta y'éña chubayaha:

—Najmi tjín xi batet'a nku te najyun tsetse ko b'éstit'akoho nku najyun chá. Tsa b'a ts'ín, najmi tu nku najyun tsetse batsun. Ta najmi b'akjáha xinkjín najyuun nga s'estiya. ³⁷ Ko ta ndaha najmi ch'a binchá binu tsetse nku tsa tjabaxín chá. At'aha binu tsetse kjetiya tsa tjabaxín chóo. As'ai fi ndzjo binu ko batsún tsa tjabaxín. ³⁸ Kui nga tsa tjabaxín tsetsehé xincháha binu tsetse.

³⁹ 'Ko najmi tjín xi 'bi binu chá, tsa tu sa binu tsetsehé ts'ín mje ngá. At'aha b'a tsu nga xi chóo xi 'yún nda.

6

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu nistjin nkjún
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Nku xuatu tíf'a Jesu má nga tjíntje tuniñu. As'ai já ni'yakuyáha incha kikje'yún tuniñu ko incha kits'íntjiya ntsja nga kikjine. ² As'ai k'ua já fariseo b'a kitsúhu:

—¿Á ni xi tíña nkjúhun ra kjuatéxumoo nga nistjin nkjún t'n'ehenu?

³ B'i kitsú Jesu:

—¿A najmi kjehe n'eyo má nga jtít'a ni xi kits'in David nk'ie nga kama bjoho kui ko já xi tjenkoho?

⁴ Jas'en ante nkjúhun Ntíaná ko kikjine ninkuan nkjún xi tjintu yo, ni xi tu já na'miu ma kjinehé. Kikjine niu ko ta kitsjáha já xi tjenkoho.

⁵ Ko b'a ta kitsúhu:

—Ntíhi Nda'x'un batéxumaha santaha ko nistjin nkjún.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku nda xi ch'ihin ntsja
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Ni xi kama nga kj'ai xuatu ngáha, jas'en Jesu ni'ya sinagoga ko tsakúya. Yo ta kab'ejña nku nda xi ch'ihin ntsja kixi. ⁷ Já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo kikuntá 'ma Jesu, tu xi skuéhe tsa ts'ínnkihi ndo nga nistjin nkjún ko b'a ts'in sakúhu ra má tíndyjajihin Jesu. ⁸ Tunga behé Jesu ni xi tíncha ts'ínnkjink'un jóo. As'ai kinchjako nda xi ch'ihin ntsja:

—Tisintjein ko tisinjñai yo kamaseen.

Tsisintjen ndo ko tsasinjña kamaseen. ⁹ As'ai b'i kitsúhu jóo:

—Nku ni kuasjáíyanu. ¿Mí nihi xi ma n'e nga nistjin nkjúun? ¿A ma n'e ni xi nda, a ra ni xi najmi nda? ¿A ma n'ek'anki xuta, a ra ma n'ek'ien?

¹⁰ As'ai tsasehe ngayjee já xi kabinchandáihí ko b'í kitsúhu nda xi ch'ihín ntsja:

—Tjentei ntsai.

B'a kits'ín ndo ko kamanda ntsja. ¹¹ Tunga máha já xu'bo, tu ni xí kama kjahán ra ko b'í ngján kinchjaníjmíyakoho xinkjín mí nihi xi kama ts'íhín Jesu.

*B'í ts'ín kitsjá xáha Jesu já postru xi te joo
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)*

¹² Kj'ai nistjin ngáha ngji nchjako Ntíaná Jesu má tíña nku asunntu tjenki. Nku nistjen kik'aha yo nga kinchjako Ntíaná. ¹³ Nk'ie nga ja kama ndzjeen, kinchjaha xuta ni'yakuyáha. Te jo maha já xi j'ájin. Já postru kitsúhu jóo.

¹⁴ Kui xu'bi já te jo xi j'ájin Jesu: Simon, xi kitsjá j'áihín nga ta Pedro k'úin, ko Andre, xi nda nts'e Pedro maha, Santiago, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Toma, Santiago xi ntíhí Alfeo, Simon xi mako já xi mjehe ts'íin ndáihí naxinantá Israel, ¹⁶ Juda xi ntíhí Santiago, ko Juda Iscariote ya xi askahan kits'ínkjas'en Jesu.

*B'í ts'ín kama ñjakúnehe xuta Jesu
(Mt. 4:23-25)*

¹⁷ As'ai nibajenko Jesu jóo ko j'ai sinjña'yún nku ante sunya. Yo kama ñjakú nkjin xuta ni'yakuyáha ko nkjin nkjún xuta xi nibaha ngayjee nanki xi tjin ante Judea ko xi tjin andaihi nanki Jerusalem ko ante xi tíña maha nanki Tiro ko nanki Sidon. Kui xi j'aisínñjuhu Jesu ko tu xi kama nki yaha ra xi

k'uhun ch'in. ¹⁸ Ko xuta xi un tibehe nga tjintujihin janindoq ta kama ndaihi. ¹⁹ Ngayjee xuta mjehe nga ts'inkin ko Jesu, at'aha nga'yun xi bitujihin. Kui nga'yun xi ts'innkiko ho ra ngayjee xuta.

*B'i ts'in kitsuya Jesu ya xutaha xi nda tin ts'e nginkun Ntiana
(Mt. 5:1-12)*

²⁰ As'ai tsasehe Jesu xuta ni'yakuyaha ko b'i kitsuhu:

—Á b'a nda tihin ts'ajun xi najmi tinnuu kuanchina xi kama 'yun k'un, at'aha jun xi tintsubajiun ma batexuma Ntiana.

²¹ Á b'a nda tihin ts'ajun xi tima bjohonuu nd'ai, at'aha jun xi kuanki kama ngahanuu.

Á b'a nda tihin ts'ajun xi tich'ihinu nd'ai, at'aha jun xi chajnu ngahanu.

²² Á b'a nda tihin ts'ajun xi ts'in unkiehenuu xuta, nk'ie nga najmi sasihin jun xuta, nk'ie nga ch'on kuisunuu ko nga kunchjayanenuu xi nkú joyaha tsa jun xi ch'onk'un at'aha Ntini Ndaxiun yankiu. ²³ Tsjo katumanuu kui nistjiun ko katsejihinnuu kjuatsjo, at'aha 'yun tse chji xi nekjohon ndjiojmi jan. At'aha ntje chaha xuta xu'bo b'a ta ch'on kits'ihin ja profeta xi kis'e nistjin nk'ie.

²⁴ Tunga nima ru n'ehenu xi nchinó, at'aha ja tin'ekjohon kjuatsjonuu.

²⁵ Nima ru n'ehenu xi kitse sisinnuu nd'ai, at'aha kama bjo ngahanuu.

Nima ru n'ehenu xi tichajnu nd'ai, at'aha k'ue nusin nusinnuu ko ch'iu.

²⁶ 'Nimā rū n'ehenu nk'ie nga ngatentee xuta nda ts'ín kuinchjayanenuu, at'aha b'a ta nda ts'ín kinchjajane ntje cháha xuta xu'bo já profeta tsank'á xi kis'e nistjin nk'ie.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nkú n'ekáá xi ch'on títs'ínná (Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Tunga máha jun xi t́basinñjúnú, b'a t́xinnuu. N'etj́o xuta kontranuu. Nda n'ohó xuta xi unkienuu. ²⁸ Xi ch'on kuítsunuu, nda t'ihun. Nk'ie nga chubakoo Ntjaná, chubantjo xuta xi ch'on títs'ínnuu. ²⁹ Tsa tjín xi k'onjihin nku tsahí, tjeihin ko xinkuu. Ko tsa tjín xi kjé'ahi chinkantsjahí, tjennteihí nga katjiko ko chinkahí. ³⁰ Tu yáhá ni xi kuankihi tsa mí nihi, tjeihin. Ko tsa tjín xi ngjuaike ni xi ts'í, najmi tu ji n'enisihí rí. ³¹ Xi nkú ts'ín mjenuu nga n'enuu, b'a ta n'ohó xuta xi k'jáí.

³² 'Tsa n'etj́o xi tjohó jun, ¿mí kjuandaha xi t́n'o? Santaha ko xuta ngatitsuun b'a ta ts'ín tjohó xinkjín. ³³ Ko tsa nda n'ohó xi nda títs'ínnuu, ¿mí kjuandaha xi t́n'o? Santaha ko xuta ngatitsuun b'a ta incha ts'ín. ³⁴ Ko tsa n'ekienyohó xi behe k'un nga tsjá ngajoya ngáhanuu, ¿mí kjuandaha xi t́n'o? Santaha ko xuta ngatitsuun ts'ínkienyaha xinkjín ko kuyá ngajoya ngáha.

³⁵ 'Tunga máha jun, n'etj́o xuta kontranuu, n'ohó ni xi nda, ko n'ekienyo nga najmi tu chuyó tsa k'uai ngajoya ngáhanuu. B'a ts'ín tse chj́í n'ekjáihin ruu ko kuichúmo ntíhi Ntjaná xi t́jña nk'a ján. At'aha kui xi nda ts'ínko ndaha tsa xi ch'onk'uun ko xi najmi tsjáha máb'achj́íhi nga nda t́n'eko. ³⁶ Kui nga katuma nimahanuu xuta xingisoo xi nkú ts'ín Na'minuu ma nimaha xuta.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu nga najmi n'ek'anjiá jé xuta
(Mt. 7:1-5)*

³⁷ 'Najmi tu n'ek'anjiu jé xuta xi kj'ai. B'a ta ts'ín Ntíaná najmi ts'ínnijénuu. Najmi tu n'ohoo kjuá xuta xi kj'ai. B'a ta ts'ín Ntíaná najmi ts'ínnuu kjuá. N'endyjat'o ko Ntíaná ta ts'ínnidyjat'anuu. ³⁸ Tjon ko Ntíaná tsjá sisinnuu. Ts'íintse susun ko xí k'uétsujneyáhá tsanuu. Xí ngjuai ndzjontjáíhí kama. Chuba xi n'e chjón nga k'uo, ta kui xi k'uachubako ngáhanuu Ntíaná nga tsjánuu.

³⁹ Ko b'i ta ts'ín tsakúya Jesu nga y'éjña chubaya:
—¿A kamahá ra nku nda ka kuakú niyáha kj'ai nda ka? ¿A najmi kuixuntuyáhá nku tixa nga joo? ⁴⁰ Nku nda ni'yakuyá najmi 'yún yankjún sa nga nda maestruhu. Tunga nga ja kfet'aha ni xi tibangiya, b'a ta ts'ín kamahá xi nkúhu nda maestruhu.

⁴¹ ¿Nkú ts'ín ji tichasehe ri stjé xi kjinkihí tunkun nda nts'ei nk'ie nga najmi títs'ín ndzjehin yáxu'ba xi kjinki tunkuín? ⁴² Tsa najmi tíyai yáxu'ba xi kjinki ts'i, ¿nkú ts'ín b'a k'úihín ri nda nts'ei: “Nda nts'é, k'uaíntení nga k'uasjénkia stjé xi kjinki tunkuín”? Tín'ei ni xi ts'ín xi tu tsjohó ra bakúchji xi nkú ts'ín benkjún Ntíaná ni xi n'ení ní. N'esje mahi tjun yáxu'ba xi kjinki tunkuín, tu xi nda kama ndzjehen ri nga n'esjenki stjé xi kjinki tunkun nda nts'ei.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín yaha ra xuta
(Mt. 7:17-20; 12:33-35)*

⁴³ 'Najmi yá tu xi nda bjaha tu xi najmi nda, ko ta ndaha yá tu xi najmi nda bjaha tu xi nda. ⁴⁴ Tu xi bjaha nga nkúnkú yá tu xi tjín, kui xi

bakúchji xi nkú k'un yá tuu. At'aha najmi ajin na'yóo s'e tu higo kō tā ndaha najmi ajin na'yá ntsje s'e tuntsjajé. ⁴⁵ Nku nda xi nda, ni nda xi tijnajin animaha b'asje. Nku nda xi ch'onk'un, ni ch'onk'un xi tijnajin animaha b'asje. At'aha ni xi kitsejihin animaha xuta, kui ní nihi xi bitju ts'a.

B'i ts'in tsakúya Jesu yá xutaha xi nkjink'un
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ 'Á: "Nda maestru, nda maestru", tí'mihinú nga najmi t'n'ehenu ni xi t'bakuyánuu? ⁴⁷ Xinyanuu yá xi nkú joyaha xi f'aisena kō nt'é énnā kō ts'íntjusun. ⁴⁸ Kui xi b'a joyaha nku nda xi nanka tsakján kō naxi y'éyanjiko ho tuts'in ni'yaha nga kits'ínnda. Nk'ie nga kama 'yún ntáje, 'yún j'aik'íéhe ni'yoo. Tunga najmi j'ajniyáhá ra, at'aha naxi kamandasún.

⁴⁹ Tunga máha xi nt'é énnā kō najmi ts'íntjusun, kui xi b'a joyaha nku nda xi tū asun t'anankiuhú kits'ínndasún ni'yaha nga najmi y'éyanji. Nk'ie nga 'yún j'aisatéhe ntáje ni'yoo, tū tjen'yún tsijnehé kō tū xihí ní kis'ejña.

7

B'i ts'in kits'ínkikihi Jesu nda musuhu nku nda jun k'aku
(Mt. 8:5-13)

¹ Nk'ie nga ja kamaha Jesu nga kinchjako xuta, as'ai ngji nanki Capernaum. ² Yo tijnā nku nda jun k'aku Romā xi tijnaha nku nda musu xi tjo nkjúhun, xi kjiñā un kō ja ma kuayáhá. ³ Nk'ie nga kint'é nda jun k'aku ni xi títs'in Jesu, kits'ínkjisehe k'ua jáchá xi tjihin xá ajihin xuta judio, tū xi kuankihi ra

Jesu nga kj'uaí ts'innkihí nda musuhu. ⁴ As'ai incha j'aisehe Jesu ko tsankintjáí nda juun nga b'a incha kitsú:

—Nda animaha ndo. Machjéhen nga kuisinkoi. ⁵ At'aha tjoho xutaná ko santaha nku ni'ya sinagoga kits'inndani.

⁶ As'ai ngjiko Jesu jóo. Tunga nk'iehé nga ja incha tsichu tiña ni'yaha nda juun, k'ua já xi nda nchjakoho nda juun kits'ínkjisehe Jesu tu xi b'a kuitsuhu ra:

—B'i títsuhi nda jun k'aku: Ji nda ntia, najmi tu n'estihí yjohi, at'aha najmi an tsuhuna tsa ni'yana kuitjás'ein. ⁷ Kui kjuaha nga ta najmi kama tak'an kjúaisehera. Tu b'a tixín ní nga katumanda nda musuna, ko kamanda ndo ma. ⁸ At'aha xi nkúhu an, tíñana xi batéxumana ko ta tjinna já jun xi batexumaha. Nk'ie nga: “T'in”, xihín nku, as'ai fi. Ko tsa: “Nibái”, xihín kj'ai, as'ai nibá. Ko tsa nku nda musuna: “N'ei kui nií”, xihín, as'ai ts'in.

⁹ Nk'ie nga kint'é Jesu én xi kits'in nibá nda juun, kama nkjúhun ko kits'ínk'ótjiya nga kinchjako xuta nkjin xi tjenko:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ndaha nku xuta xi ntje Israel tjehe ra najmi kjee sakújinna xi b'i ts'in s'ejihin an xi nkú ts'in s'ejihin ndai.

¹⁰ Nk'ie nga kik'óya ngáha já xi kits'ínkji nda jun k'aku, ja nda ngáha nda musu nga incha j'ai.

B'i ts'in kits'ínkj'áiyaha Jesu ntíhi nku tachjuún xi ja k'ien x'ihin

¹¹ Nk'ie nga ja kama, as'ai ngji Jesu nanki ichí xi 'mi Nain nga tjenko ts'ihin já ni'yakuyaha ko nkjin nkjún xuta. ¹² Nk'ie nga ja tsichu tiña Jesu má nga

bitjas'e_hen raá nankiu, kikié nga ntí nku tutuhu nku tachjuún xi ja k'ien x'ihin tíncha fingjáyanji xuta. Nkjin nkjún xuta nantia xi tjín yo xi tjenkoho tachjúun. ¹³ Nk'ie nga kikié Nda Ntíaná tachjúun, kama nimaha ko b'a kitsúhu:

—Najmi tu ch'í.

¹⁴ As'ai ngjise tiñaha kaxo ko kits'ínko. Tsincha'yún já xi y'anganki kaxo. As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ndati, ji tinchjako. ¡Tisintjein!

¹⁵ As'ai y'ejña kutu nda xi ja ka'mee kai ko kinchja. Kits'ínkjas'en ngáha Jesu ndo aya ntsja naaha. ¹⁶ Kitsankjún ngayjee xuta ko kits'intsjoho Ntíaná nga b'i kitsúhu xinkjín:

—Nku nda profeta chánka ja kuitjunná.

Ko b'a ta kitsú ya:

—Ntíaná ja kj'uaisinko xutaha.

¹⁷ Kinu'yá ni xi kits'ín Jesu ngayjee ante Judea ko ngayjee ante xi tjíndai yo.

B'i kitsú Jesu nga kinchjako já ni'yakuyáha Jua Bautista

(Mt. 11:2-6)

¹⁸ Jua Bautista ta kint'é ngayjee ni xu'bj, at'aha já ni'yakuyáha kitsúyaha. As'ai kinchjaha jo já ni'yakuyáha ¹⁹ ko kits'ínkjisehe Jesu tu xi ngjuaingjásjayahá ra nga b'i kuitsúhu: “¿A ji nda xi tjihin nga kj'uaí? ¿A ra chúyahá ri kj'ái ndaha?” ²⁰ Nk'ie nga j'ai jóo má tíña Jesu, b'i incha kitsúhu:

—Jua Bautista kuats'ín nibáni nga chasjaiyahí: “¿A ji rú nda xi tjihin nga kj'uaí? ¿A ra chúya rú ri kj'ái ndaha?”

²¹ Ta kuihi chubo kits'ínkihi Jesu nkjin xuta xi k'uhun ch'in, xi un tíbehe ko xi tjíntujíhin jánindo,

ko kits'in nga kama chjih_i nkjin xuta ka. ²² As'ai b'a kitsuhu joo:

—Tankink'inyohoo Jua ni xi kuayo ko ni xi kuanu'yó ei. Tíma chjih_i xi kaha. Xi najmi ma fi tijncha fi. Xi k'uhun ch'in fentujnu tímanda. Tínt'é xi stayaha. Tíf'áiyaha xi ja k'ien. Tís'enijmíh_i én nda tsuhu Ntíaná xi x'ahan. ²³ Nda tjin ts'e xi najmi tjin ni xi ts'ijnch'ohoo nga tsjénnkina!

*B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu Jua Bautista
(Mt. 11:7-19)*

²⁴ Nk'ie nga ja ngji já ni'yakuyáha Jua Bautista, as'ai b'i kitsú Jesu nga kinchjanijmíyaha Jua:

—¿Mí nihi xi tsankinsenkjúhuun ante kixiu? ¿A nku yáxá xi títs'ínk'ajnih_i ntjo? ²⁵ Tsa najmi, ¿mí nihi xi tsankinsohoo? ¿A nku nda xi yja najyun tsjo tjin? Najmi, at'aha xi bja najyun tsjo k'un ko xi nda ts'in tjinu, ni'yaha ní já rej tjinu. ²⁶ Tunga, ¿mí nihi xi tsankinsenkjúhuun? ¿A nku nda profeta? Johon, kui. An b'a tíxinnuu nga kui Jua xi 'yún chánka sa ajih_in já profeta.

²⁷ 'Jua tijnchjanijmíyaha ni xi tjit'a xujun éhen Ntíaná:

Títs'ínkjíá nda chjine'énná tu xi ngjuai títjuhun ri. K'uénda títjun nijáhi.

²⁸ An b'a tíxinnuu. Ndaha nku xuta xi tjin asunntej najmi 'yún chánka sa nga Jua Bautista. Tunga xi 'yún ichí má batéxuma Ntíaná, kui xi 'yún chánka sa nga Jua.

²⁹ Ngayjee xuta ko santaha já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'aha já Roma, nk'ie nga kint'é éhen Jesu, b'a incha kitsú nga naxu ts'in Ntíaná. At'aha kui xi kits'in yu nga ksaténtá nk'ie nga tsaténtá

Jua xuta. ³⁰ Tunga já fariseohó kó já chjine'éhen kjuatéxumoo najmi kisaténtá. B'a ts'ín ta kuihi y'éch'ohó ra yjohó ni xi y'énda Ntíaná nga tsjáha. ³¹ B'i kitsú ya Jesu:

—¿Mí nihi xi k'uejña chubayakohona xi nkú k'un xuta xi tjín nd'ai? ¿Yá xi b'a joyaha xuta xu'bi? ³² Kui xi b'a joyaha já asti xi b'entu niyátée kó kjintáyaha xinkjín nga b'a incha tsu: “Nk'ie nga kin'ekjanej yánaxu, ¿á najmi kichankihinu? Kó nk'ie nga kisej suun nusin, ¿á najmi kich'íhinu?”

³³ 'At'aha nk'ie nga j'ai Jua Bautista, y'ejña kjintía kó najmi kik'i binu. As'ai: “Ndaninda tijnajihin”, tsixiún. ³⁴ Askahan j'ai ngá Ntíhi Ndax'iun xi kjine kó 'bi, kó tu sa b'ahá bixín ngó: “Kui ndai xi 'yún kjine kó 'yún 'bi. Nda nchjako já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Roma kó já xi najmi naxu ts'intjusun kjuatéxumoo.” ³⁵ Tunga tís'ejña chjihí kjuankjintak'uhun Ntíaná nk'ie nga tíyaha ni xi tít'sín.

B'i kama nk'ie nga ngji Jesu ni'yaha nku nda fariseo

³⁶ As'ai nku nda fariseo b'a kitsúhu Jesu nga ngjuai kjinekohó niñu. Ngji Jesu ni'yaha ndo kó y'ejnat'a yámixo. ³⁷ As'ai nku tachjuún ngatitsun xi ta tijná nanki xu'bo kint'é nga niñu tíkjine Jesu ni'yaha nda fariseo. As'ai j'aiko nku lubata ndjio chjí xi tijnchaha ntá sinjne. ³⁸ Tíkjintáhá ts'íhin nga j'aik'iejnat'a tsuku Jesu kó ntánkun tsanéjnuoho. As'ai ta kuihi ntsjaku kits'ínxijnukoho sjai Jesu kó kikjexu'ba kó kik'onjnuhu ntá sinjne.

³⁹ Nk'ie nga kieke ni xu'bi nda fariseo xi tsankihí Jesu nga kj'uai kjinekohó niñu, b'i ts'ín

kits'innkjink'un: “Tsa kjuaxi nga nku nda profeta ndai, skuę ra ya naaha xi tít's'ínkoho ko mí xutaha niu, at'aha ngatitsuhún ts'ín tachjúun.”

⁴⁰ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ji Simon, nku ni mjena xínyaha.

B'a kitsú ndo:

—Chubai, nda maestru.

⁴¹ B'i kitsú Jesu:

—Jo já kitsjehen toohon nku nda xi ts'ínkiyenya toon. Nku xi kitsjehen un unchan toontaba ko nku xi kitsjehen cháte. ⁴² Nk'ie nga najmi be jóo nkú ts'ín k'uéchjihí ndo at'aha najmi tjíhin toon, as'ai kin'endyjat'aha nga jóo ni xi tjehen. Kui nga t'inyahaní, ¿má xi kui já xi jóo 'yún tjo saha nda xi ts'ínkiyenya toon?

⁴³ B'a kitsú Simon:

—Nda xi 'yún tse kin'endyjat'aha, xian.

B'i kitsú Jesu:

—B'a tjín ni xi kuakixín.

⁴⁴ As'ai tsase Jesu má síjña tachjúun ko b'a ta kitsúhu Simon:

—¿A tíyai tachjín? An kjúáikjas'en ni'yahi ko najmi kuak'ainí ntánijua xi kuanejnúhuna tsuká. Tunga máha tachjín, ntánkun kuakanéjnukoho tsuká ko ntsjaku kuats'ínxijnukoho. ⁴⁵ Najmi kuachjuxu'baní tsa kuasuniñaní nk'ie nga kjúa ni'yahi, tunga tachjín santa nkúhu nga kuas'en najmi tíchú maha nga tíkjexu'ba tsuká. ⁴⁶ Najmi kuich'onjnuihí seti nintaká, tunga tachjín ntá sinjne kuak'onjnuhu tsuká. ⁴⁷ Kui nga b'a tíxihin ra. Ja kama ndyjat'aha ngayjee ngatitsun nkjún xi tjíhin, at'aha 'yún tse kjuatjo kuakakúchji. Tunga xuta xi íchí n'endyjat'aha, kui xi íchí kjuatjo bakúchji.

48 As'ai b'a kitsúhu tachjúun:

—Ja kama ndyjat'ahi jéhi.

49 As'ai já xi kab'entut'ákoḥo yámixo b'a incha kitsúhu xinkjín:

—¿Yá ndaha xu'bi nga santaha ngatitsun maha ra ts'ínndyjat'aha?

50 Jesu b'i kitsú yaha tachjúun:

—At'aha kuas'ejihin nga Ntíaná kits'ín nibána, kui nga kuan'ek'ankihi ri. T'inndai kō kas'ehi kjuajyu.

8

Kui jminchjún xi ta kitsjennkíhi Jesu

¹ Ja kamoḥ, as'ai ngji Jesu nga kikjatsú'ba xki nanki i xi tjín yō kō xi xixihí. Y'énijmí kō kitsúya nga Ntíaná xi batéxuma. Kitsjenkoḥo já postru xi te joo ² kō k'ua jminchjín xi kits'ínkíhi kō xi kik'onsje jáninda xi tjíntujíhin. Tjenjihin jminchjún María xi ta 'mi Magdalena, xi tsitjújihin yatu jáninda, ³ kō Juana chjuúhün Chuza, nda xi ts'ínxát'aha nda rej Herode Antipa, kō Susana kō nkjin sa jminchjín xi tsasinkō Jesu nga kitsjáha ni xi jíhin.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchén nku nda xi tsaténdzjo xujmá

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Kama ñjakú nkjún xuta xi incha tsitju nankihí nga j'aisehe Jesu. As'ai tsakúyaha nga y'éjña chubayahá. B'i kitsú:

⁵ —Nku nda ngjiténdzjo xujmáha. Nk'ie nga tibaténdzjo xujmóo, k'ua xi tsixuntu andai niyóo. As'ai tsisinne kō nisee incha kikjine xujmá xu'bo.

⁶ K'ua xi tsixuntu ajin ndjio. Nk'ie nga jasu, as'ai

kixi at'aha kindyjat'aha ntánijua. ⁷ K'ua ngá xi tsixuntu ajin na'yóo. Kisá na'yóo kō najmi kitsjantehe nga nda saá xujmá xu'bo. ⁸ Tunga k'uahá ngá xi tsixuntu má nga nda nankiu. Kui xi jasu kō tu xí tsehé kitsjá. Nkúnkú xujmóo kitsjá santaha unchan niyá sa.

Kō 'yún kinchja Jesu nga b'i kitsú sa:

—Xi tjen tjabaxínñju katasínñju.

B'i ts'in kitsúya Jesu á tu subahá y'éjña chubayaha nga tsakúya

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ As'ai já ni'yakuyáha incha kingjásjaiyaha mí nihi xi tsakúya nga y'éjña chubayoo. ¹⁰ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Jun ja kik'ainuu nga kamankjinnuu ni xi 'ma tíjña ts'e xi nkú ts'in batéxuma Ntíaná. Tunga xuta xi k'oo tu s'ejña chubayahá ra, tu xi ndaha tsa kuasehe tunga najmi skuéhé, kō ndaha tsa kuasínñju tunga najmi kamankjihín ra.

B'i ts'in tsakúya Jesu xi nkú ts'in ts'ínkjáihín xuta éhen Ntíaná

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ 'B'i tsuhu ra én xi kuak'iejná chubaya. Xujmóo, kui xi nkú joyaha éhen Ntíaná. ¹² Xujmá xi tsixuntu andai niyóo, kui xutaha xi nt'é éen, as'ai nibá ndanindoo kō kjexín én xi ja tíjñajin animaha xuta xu'bo tu xi najmi s'ejihín ra éen kō b'a ts'in najmi n'ek'ankihi.

¹³ 'Xujmá xi tsixuntu ajin ndjio, kui xutaha xi nt'é éen kō tsjo ts'in ts'ínkjáihín tunga najmi 'yúhún tjihín kjama. Kutjuhú s'ejihín Ntíaná kō nk'ie nga chjut'ayák'un, ts'in t'axihín yjohó éen.

14 Xujmá xi tsixuntu ngá ajin na'yóo, kui xutaha xi nt'é éen tunga ni xi tjihín asuntee s'entaha ra, ko mjehe kjuanchinóo ko kjuatsjo xi tjin asuntee. B'a ts'ín najmi sakuntehe ra nga nda saáha éen ajin animaha xuta xu'bo ko najmi tsjá chan.

15 Tunga máha xujmá xi tsixuntu nanki xi ndoo, kui xutaha xi nda animaha ko kixi tjintuyaha. Basínñjuhu éen ko b'a joyaha xujmá xi tsjá chan xi nda, at'aha ndjá tjincha.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu nga najmi ma s'ejña 'ma éhen
(Mr. 4:21-25)*

16 Najmi tjin xi b'éti nku nd'í ko as'ai b'é makoho nku ni ko tsa b'éjñanki kinte nachan kamo. B'éjña nk'a ní, tu xi s'e ndzjehen ra xuta xi kjuas'ehen ayoo. 17 At'aha ngayjee ni xi 'ma tijná nd'ai, kuichú nistjin nga s'ejña chji. Ko ngayjee ni xi najmi tijná chji nd'ai, kuichú nistjin nga cha ko kuitju chji. 18 Kui nga 'yún nda tasínñjuhunu ni xi tínu'yó. At'aha xi mjehe nga kamankjihin, k'uai saha. Tunga xi najmi ts'iínsihin nga kamankjihin, chjú'aha santaha ni xi títsu nga kamankjihin kai.

*B'i ts'ín kitsúya Jesu yá xi naaha ko yá xi já nts'e
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)*

19 As'ai naaha ko já nts'e Jesu j'aisehe, tunga najmi kamahá tsichusehe at'aha katsehe xuta yo.

20 As'ai tjin xi b'a kitsúhu Jesu:

—Naahi ko já nts'ei kabincha natsin ján. Mje rúhu skuéhi.

21 B'i kitsú Jesu:

—Xi basínñjuhu éhen Ntíaná ko ts'íntjusun, kui xutaha xi náná ko já nts'é.

*B'í ts'ín kits'ínk'íéjyu Jesu ntjō kō ntáchak'uun
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)*

²² Nku niyá jas'enko Jesu já ni'yakuyáha nku tsutsu kō b'a kitsú:

—Tjián ngabantá xinkuhu ntáchak'uun.

As'ai incha ngji. ²³ Tunga nk'iehé nga tijncha f'atikjá ntóo, tū kis'efehé Jesu. As'ai kamajín ntáchak'uun nku ntjō xi tū xí 'yúhún kō jas'eheh ntánijua tsutsuu. B'a kama xi ja ngjuajjinnntí yóo kama. ²⁴ As'ai já ni'yakuyóo incha ngji ts'ínk'áha Jesu kō b'í kitsúhu:

—¡Ji nda maestru, nda maestru! ¡Ja kuayáá ei ni!

As'ai tsisintjen Jesu kō ndjá kinchjako ntjō kō t'éheh ntáchak'uun. Kitsjenjyú ntjō kō kis'e jyujuu.

²⁵ B'í kitsúhu já ni'yakuyáha:

—¿Á najmi s'ejhinnuu Ntíaná?

Kitsankjún kō kama nkjúhun jóo kō b'í ngján b'í kitsúhu xinkjín:

—¿Yá ndaha xu'bjí nga santaha kō ntjō kō ntáchak'uun batéxumaha kō nt'é'éheh?

*B'í ts'ín kits'ín ndaíhi Jesu nku nda xi tjíntujíhin
jánindoo*

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ As'ai incha tsichu nankihí xuta Gerasa, nanki xi tijná ngabantá ntáchak'uun, xi tjeheh ankjín ante Galilea. ²⁷ Nk'ie nga tsitjuen Jesu tsutsuu, as'ai j'aik'úhun nku nda xi yō nankihí. Ndaninda tijnajihín ndo. Kui xi ja nd'ai nkjún najmi ta bjaha najyun kō ta ndaha najmi b'ejñaya ni'ya. Tū ajin tsjóhó b'ejña. ²⁸ Nk'ie nga kkie Jesu, tsasinkunch'int'aha kō kikjintáya nga b'í kitsúhu:

—Ji Jesu, Ntíhi Ntíā nku tutu xi tǐjña nk'a ján, ¿mí nihi xi tǐnkohi an? Tíbankihi nga najmi tu 'bainí kjuanima.

²⁹ B'a ts'ín kinchja ndo, at'aha Jesu b'a kitsúhu ndanindoo nga kuitjujihin. Ja tu xí nd'aihí kō yaha nga tǐjnajihin ndo ndanindoo. Ta nda tsa n'úkicha s'e'yúnkoho ndo. Tu nkú kjetiyahá ni xi s'e'yúnkoho. As'ai ndanindoo fikoho má nga najmi ch'a tǐn.

³⁰ As'ai Jesu kingjásjaiyaha:

—¿Nkú 'mihi?

B'a kitsú ndanindoo:

—Legion 'mini.

B'a kitsú at'aha mihi jánindoo tǐntujihin. ³¹ As'ai incha tsankihí Jesu nga najmi tu ts'ínkijihí ante ch'on chuun má nga un skuehe. ³² Xi tjehe nku asuntu tjenki nkjin nkjún chinka tǐncha kjine jña. As'ai jánindoo tsankihí Jesu nga tsjantehe nga ngjuaikjas'enjihin chinko, kō kitsjá kjuā Jesu. ³³ Incha tsitjujihin ndo jánindoo nga incha ngjik-jas'enjihin chinko. Tsangatsanka chinko nga kikaník'antjai yjoho má nk'antjaihi yō kō tsixuntujin ntáchak'uun. Yō jesunjin ntá.

³⁴ Máha já xi tǐncha kunntá chinko, nk'ie nga kikié ni xi kamoō, incha tsanka. Ngji tsúyaha xuta xi tǐn ajin nantio kō andai nantio. ³⁵ As'ai incha j'aisehe xuta ni xi kamoō. J'ai má tǐjña Jesu kō kikié nga kab'ejñat'a sjai Jesu nda xi tsitjujihin jánindoo. Ja yja ngáha najyun kō ja nda jeje ngáha. Incha kitsankjún jóo. ³⁶ Já xi kikié ni xi kamoō incha kitsúyaha xuta xingisoo xi nkú ts'ín kamandaha nda xi tsitjujihin jánindoo. ³⁷ As'ai ngayjee xuta

nantia xi tjin nanki Gerasa tsankih_i Jesu nga kuitju ngaha yo, at'aha tu ni xi incha kitsankjuhun. As'ai jas'en Jesu tsutsuu ko kik'oya ngaha.

³⁸ Maha nda xi tsitjuh_{in} janindo, mjehe nga tsjennkih_i Jesu ko tsankih_i kja. Tunga tsasin nyahá ra Jesu. B'i kitsuhu:

³⁹ —T'in ngahani ni'yahi ko tixinyai ngayjee ni xi kuats'inkohi Ntiana.

As'ai ngji ndo ko kitsuya ngayjee ajin nantio ngatentee ni xi kits'inkoho Jesu.

B'i ts'in kits'innkih_i Jesu nku takjin ko nku tachjuun

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Nk'ie nga ja kik'oya ngaha Jesu ngabantá xinkuu, tsjo ts'in kits'inkjáh_{in} xuta nkjiun, at'aha ngatentee tincha kuyaha. ⁴¹ As'ai j'ai nku nda xi 'mi Jairo xi ta nku nda k'akuhu ni'ya sinagoga. Kui xi tsasinkunch'int'aha Jesu ko tsankih_i nga ngjuai ni'yaha, ⁴² at'aha takjin nku tutuhu xi tjih_{in} te jo nú ja tí'me.

Nk'ie nga tífi Jesu yo, ixí tbasinne'yuhun ra xuta nkjin xi tjennkih_i. ⁴³ Ta tjenjih_{in} xuta nkjiun nku tachjuun xi tjih_{in} te jo nú nga jní títs'ink'iehen. Já chjinenki kits'inkjehe ngayjee ni xi tjih_{in}. Ndaha nku najmi kamaha kits'innkih_i. ⁴⁴ Kui tachjuun xi nibaha astun Jesu ko kits'inko tuts'in najyuhun. Ta kuihi chub_o tjen'yun kitikjyahá ra jnú. ⁴⁵ As'ai b'ahá kitsú Jesu:

—¿Yá xi kuats'inkona?

Tunga ndaha nku najmi kits'inkie yjoho. As'ai b'a kitsú Pedro:

—Ji nda maestru, xuta nkjiun t́basinne'yíhin ko b'í ngján t́incha tsuniñaihi.

⁴⁶ Tunga b'íhí kitsú Jesu:

—Tjín xi kuats'ínkóna, at'aha ndzjen kamana nga kuitjujin nga'yúnna.

⁴⁷ Máha tachjúun, nk'ie nga kieke nga najmi kama tsanka 'ma, as'ai íxí ts'atsé nkjúhún nga j'aisinkúnch'int'aha Jesu. Nginkun ngatentee xuta kitsúya mí kjuaha nga kits'ínkoho najyuhun Jesu ko xi nkú ts'ín ta kuihi chubó kama nkihí. ⁴⁸ B'í kitsúhu Jesu tachjúun:

—Ji ntína, at'aha kuas'ejihin nga Ntíaná kits'ín nibána, kui nga kama nkihí ri. Kas'ehi kjuajyu nga t'in.

⁴⁹ Nk'ie nga b'a ta títuhu Jesu, tu j'aihí nku nda xi nibaha ni'yaha nda k'akuhu ni'ya sinagoga ko b'a kitsúhu:

—Ja k'uen takjihin. Najmi ta n'estihí ri nda maestru.

⁵⁰ Tunga nk'ie nga kint'é Jesu niu, as'ai b'í kitsúhu ndo:

—Najmi tu binkjuin. Tu nkú kas'ejihín ri an ko kama nkihí takjihin.

⁵¹ Nk'ie nga tsichu Jesu ni'yaha ndo, najmi kit-sjante tsa kj'ái xi kjuas'enko ayoo, tu Pedro sahá, Jua, Santiago, ko na'mihí ko naaha takjün. ⁵² Kui chubó ngayjee xuta xi kama ñjakú yo t́incha kjintá ko t́incha ts'ínbat'a takjün, tunga b'íhí kitsú Jesu:

—Najmi tu ch'íú. Najmi ka'me takjün. Tu kjifehé.

⁵³ Tsajnukiehe xuta, at'aha incha be nga ja ka'me takjün. ⁵⁴ Tunga Jesu jakj'á ntsja takjün ko b'í kitsúhu:

—Takjín, tísintjein.

⁵⁵ As'ai j'áiya ngáha ra takjín ko tjen'yún tsisin-tjehén. B'a kitsú Jesu nga k'uaihi nichine takjín. ⁵⁶ Tu ni xí kama nkjúhún ra xi cháha takjín, tunga b'ahá kitsú Jesu nga najmi tu ch'a xi kuítsuyaha ni xi kamoq.

9

B'i ts'ín kitsúyaha Jesu já postru xi nkú incha ts'ín nga k'uénjímí

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Kinchja ñjaha Jesu já ni'yakuyá xi te johó ko kitsjáha nga'yún nga ngajohó Jesu kamaha jóo k'onsje jáninda xi tjíntujíhin xuta ko nga ts'ínnkihi ch'in xi k'uhun xuta. ² Kits'ínkji tu xi incha k'uénjímíhi nga Ntíaná ja tibatéxuma ko nga ts'ínnkihi xuta xi uhun. ³ B'i kitsúhu:

—Najmi tu chumi nihi xi ch'o nga n'oo n'yá. Najmi tu ch'o yánise, ta ndaha tsa, ta ndaha nínkuan, ta ndaha toon, ko ta ndaha najmi tu ch'o jo 'yún najyun. ⁴ Má kuitjás'on nku ni'ya, yo tintsuboo santa nkúhu nga kuitju ngáhanu ante xu'bo. ⁵ Tsa tjín má najmi n'ekjáinnu, tu sahá títjusjoo nanki xu'bo ko t'etsujno ndyjo tsuku, tu xi b'a ts'ín kuakúchjihinu nga tjeheñ jé xuta xu'bo.

⁶ As'ai tsitju jóo nga incha ngji ngayjee nanki xi tjín yo. Y'énjímí én nda tsuhu Ntíaná ko kits'ínnkihi xuta un xi tjín tu má xi tjeheñ ni.

B'i ts'ín kits'ínnkink'un Herode Antipa ngat'a ts'e Jesu

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Nda rej Herode Antipa kint'é ngayjee ni xi títs'ín Jesu ko ndaha najmi be nkú ts'ín ts'iínkjink'un ngat'a ts'e yáha Jesu. At'aha tjin xi b'a kitsú nga Jua Bautista xi ja j'áíya ngáha ra ngabayoo, ⁸ ko tjin ngá xi b'a kitsú nga nda profeta Elia ja j'ai ngáha, ko kj'ai ngá xi b'a kitsú nga ja j'áíya ngáha ra ngabayoo nku nda profeta xi y'ejña nistjin nk'ie. ⁹ Tunga máha Herode, b'i kitsú:

—An kitsja kjuá nga kitikjá nintaku Jua. Tunga, ¿yá ndaha xu'bi yo ni ma, xi b'i ts'ín tint'e éhen?

Kui nga mjehe ra Herode skuéhe Jesu.

*B'i ts'ín kits'ínkjen Jesu já xi un mií
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)*

¹⁰ Nk'ie nga ja kik'óya ngáha já postru, incha kitsúya tentehe Jesu ni xi kits'ín. As'ai Jesu ngijko t'axín suba jóo nku ante má najmi ch'a tjin, xi tiña maha nanki xi 'mi Betsaida. ¹¹ Tunga incha kiekiehe ra xuta ko kitsjennkíhi. Jesu nda ts'ín kits'ínkjalhin xuto ko kinchjanijmíyaha Ntíaná, xi nkú ts'ín batéxuma, ko kits'ínkíhi xi uhun. ¹² Nk'ie nga ja tíma ngixun, incha j'aik'úhun já ni'yakuyá xi te jóo ko b'a kitsúhu:

—Tu sahá b'a t'ihin xuto nga katji nanki xi tjin dai ei nga ts'ínkj'a nistjen ko katangisjái nichine, at'aha ante kixihí ei.

¹³ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tu sahá jun tjohon ni xi kjine xuta.

B'a kitsú jóo:

—Un ichí maha ninkuan xi kich'ai ko jo ichí tji. ¿A ra kuankín ch'atse ní nichine xi kjine ngayjee xuta nkjiun?

14 At'aha ma ra un mij ja xi kabincha yo. Tunga b'ihí kitsúhu Jesu ja ni'yakuyáha:

—Nkú ma tsa cháte cháte n'ek'a stíun xinkjín xuto nga n'ek'íentu.

15 B'a incha kits'in ja ni'yakuyóo ko ngayjee xuta incha y'entu. 16 As'ai jak'á Jesu ninkuan xi uun ko tjió xi joo. Tsasenjinki nk'a jan nga kitsjáha máb'achjíhi Ntíaná. Tsakjánya ninkuon ko kitsjáha ja ni'yakuyáha tu xi kui incha ts'íindzjo ngáha ra xuta nkjiun. 17 Ngatentee xuto incha kikjine niu santa nkúhu nga incha kitse sisihin. As'ai j'áíya ninkuan xi ts'an kiú. Te jo nisín kamaha.

B'i ts'in kitsúya Pedro nga Jesu xi Ntíaná kits'in nibáha ngajoho

(Mt. 16:13-20; Mr. 8:27-30)

18 Nku niyá ngjiko t'axín Jesu ja ni'yakuyáha ko nk'ie nga tínchjako Ntíaná, as'ai b'i kitsúhu jóo:

—¿Yá xi títsu xuta nga an?

19 B'a kitsú ja ni'yakuyóo:

—Tjín xi b'a tíincha tsu nga ji xi Jua Bautista. Tjín ngá xi b'a tíincha tsu nga ji xi Elia. Ko tjín ngá xi b'a tíincha tsu nga ja j'áíya ngáha ra ngabayoo nku nda profeta xi y'ejña nistjin nk'ie.

20 B'i kitsú Jesu:

—Ko jun, ¿yá xi bixíun nga an?

As'ai b'a kitsú Pedro:

—Ji xi Cristo.

21 As'ai b'a kitsúhu Jesu jóo nga tu xí najmi ch'ahá xi kuitsuyáha kui éin.

B'i ts'in kitsúya títjun Jesu nga n'ek'ien

(Mt. 16:21-28; Mr. 8:31-9:1)

22 B'i kitsú ya:

—Tjihin nga un nkjún skuehe Ntíhi Ndax'iun. Jáchá xi tjihin xá ko já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo najmi incha ts'iínkjáihin. N'ek'ien, tunga nistjin xi ma jahan kj'uaíya ngáha ra ngabayoo.

²³ As'ai kinchjako ngayjee xuta nga b'i kitsúhu:

—Tsa tjin xi mjehe tsjénnkina, ngayje nistjin kat'éch'o subaha yjoho ni xi mjehe ko katsjáha yjoho nga kuayá ngat'ana, as'ai katsjennkina.

²⁴ At'aha xi mjehe ts'iínk'anki suba yjoho nga k'úejña tík'un, kui xi tu sahá kuayá. Tungá xi kuayá ngat'ana, kui xi tu sahá n'ek'anki. ²⁵ ¿At'aha mí xi chjihí ra tsa ts'iín ngana xuta ngayjee ni xi tjin asuntee, tsa tu sa ndyjahá ngá animaha?

²⁶ Kui nga tsa tjin xi kama subaha ra an ko éna, b'a ta ts'in ta kama subaha Ntíhi Ndax'iun xuta xu'bí nistjin nk'ie nga kj'uaíko kjuachánkaha ko kjuachánkaha Na'mihí ko kjuachánkaha ntítsjehe.

²⁷ Kjuaxi ni xi tíxinnuu. K'ua xi tíncha ej najmi kuayá santa nkúhu nga skue nga batéxuma Ntíaná.

*B'i kama nga kama chji kjuachánkaha Jesu
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)*

²⁸ Askahan nk'ie nga j'a xi nkú ma jin nistjin nk'ie nga b'a kitsú Jesu, as'ai kinchja t'axíhin Pedro, Jua ko Santiago. Ngjinji nku asunntu tjenki nga ngji nchjako Ntíaná. ²⁹ Nk'ie nga tínchjako Ntíaná, tu kik'óntjaiyahá sénnistjihin Jesu ko taba xúxú kama najyuhun ko tsat'ai. ³⁰ Ko tu kama chjihí jo já xi tínchjaníjmíko Jesu, kui xi Moise ko Elia. ³¹ Katsendaihí ra kjuachánkaha Ntíaná ko tíncha nchjaníjmíyaha ngabaya xi as'ai sakúhú ra Jesu nanki Jerusalen.

³² Máha Pedro ko já xi kab'entukoho, tu ni xí tíncha ma nijñáhá ra, tunga y'entu tík'uhún ko incha kieke kjuachánkaha Jesu ko já xi jo kabinchakoho. ³³ Nk'ie nga ja tíncha fi t'axín ngáha ra Jesu já xi joo, as'ai kinchja Pedro:

—Ji nda maestru, já b'a nda tjihin nga ei kuintsubahaná! Tu sahá n'endaj jan ni'ya yántsü, nku xi kama ts'i ko nku xi kama ts'e Moise ko nku xi kama ts'e Eliá.

B'a kitsú Pedro nga ndaha kui najmi be ni xi kinchja. ³⁴ Nk'ie nga b'a ta títuhu Pedro, tu nkuhú ninti j'ai ts'innk'íéhen jóo ko incha kitsankjún nk'ie nga kitsjennéhe nintiu. ³⁵ Kinu'yá ajin nintiu nku nta xi b'a kitsú:

—Kui xu'bi xi Ntína xi j'ajían. Tasinñjuhu.

³⁶ Nk'ie nga ja kinu'yá nto, incha kieke nga síña suba ngáha Jesu. Najmi kinchjanjímíyaha jóo niu. Ndaha nku najmi kitsúyaha kui nistjin xu'bo ni xi incha kieke.

B'i ts'ín kits'ín ndáhi Jesu nku nda chí xi tijnajihin ndanindoo

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Nistjin xi ma ndyjuun, nk'ie nga incha nibajen ngáha asunntu tjenkiu, nkjin nkjún xuta j'aikj'á njyáha Jesu. ³⁸ As'ai 'yún kinchja nku nda xi tjenjihin xuta nkjiun nga b'a kitsúhu Jesu:

—Ji nda maestru, títankihi nga chaseihí ichí nda china. At'aha ntí nku tutuna máha. ³⁹ Kui xi fas'enjihin nku ndaninda ko tjen'yún ts'ínkjintáyahá ra. B'étsujneyáha ko xú b'asje ts'a. Ja tít'ín'un nkjúhun ko tu 'yaha fi t'axihin. ⁴⁰ Ja

kuakankih_i já ni'yakuyáhi nga k'onsje ndanindoo, tunga najmi kamahá ra.

⁴¹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—iÁ b'a 'yún ichí s'ejih_in ra Ntíaná xutá xi tjih_in nd'ai kó ch'onk'uhun! ¿Nkjé kjin tjih_in nga kúátejñajinnuu kó ts'in chúkjuanuú? Nibákoi nda chíhi ei.

⁴² Nk'ie nga ja tífi nda chíu má síjña Jesu, as'ai ndanindoo kikjaníkj'ahá t'anankiu kó tu xí y'etsujneyáhá ra. Tunga ndjáhá kinchjako Jesu ndanindoo. Kits'in ndaihi nda chíu kó kits'ínkjas'en ngáha ra na'mihi. ⁴³ Ngayjee xutá tu ni xí kama nkjühún ra kjuachánkahá Ntíaná.

*B'i ts'in ta kitsúyahá ngáha Jesu nga n'ek'ien
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)*

Nk'ie nga tìncha ma nkjühun ngayjee xutá ni xi títs'in Jesu, ⁴⁴ as'ai b'a kitsúhu já ni'yakuyáha:

—'Yún nda tasinñju ni xi xinnuu. Ntíhi Ndax'iun n'ekjas'en aya ntsja xutá.

⁴⁵ Tunga najmi kamankjihín ra já ni'yakuyóo én xu'bj, at'ahá najmi kik'aintehe nga kamankjihín. Najmi kama ya k'un kingjásjaiyahá Jesu nkú tsuhu ra éen.

*B'i ts'in kitsúya Jesu yá xi 'yún nk'a tjen
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)*

⁴⁶ As'ai já ni'yakuyóo kinchjanijmíyaha yá xi 'yún nk'a tjen ajih_in. ⁴⁷ Tunga kamankjihín ra Jesu ni xi tinchjá animáha jóo. As'ai jak'á nku nda chí, tsasinñat'ahá yjoho ⁴⁸ kó b'a kitsú:

—Xi ngajona ts'íinkjáih_in ra nda chí, kui xi an títs'ínkjáinna. Kó xi ts'íinkjáinna, kui xi ta

títs'ínkjáihín xi kits'ín nibána. At'aha xi 'yún kinte tjen ajinnuu, kui xi 'yún nk'a tjen.

B'i ts'ín kinchjanimiyaha Jesu xuta xi najmi fi kontraha

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ As'ai b'a kitsú Jua:

—Ji nda maestru, kiyai nga nku nda ngajohi tím'osjehe jánindoo. Tunga kik'iech'ohó ri, at'aha najmi ñá tjenkoná.

⁵⁰ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Najmi tu jun b'ech'ohoo. At'aha xi najmi tífi kontraná, kui xi ñá makoná.

B'i ts'ín ndjá kinchjako Jesu Santiago ko Jua

⁵¹ Nk'ie nga ja tsichu tiña nistjin nga tjihin nga ngjuainji ngáha Jesu nk'a ján, as'ai ngayjehe k'un tsasin niyá nga ngji nanki Jerusalen. ⁵² Kits'ínkji tíjuhun yjohó k'ua já xi ts'e. Kui xi incha ngji nku nanki ichi xi tijnajihin ante Samaria tu xi k'uéndaha ra ante Jesu. ⁵³ Tunga xuta Samaria xi tjihin yo najmi kits'ínkjáihín, at'aha incha kieke nga tu ni xi mjehé ra Jesu ngjuai nanki Jerusalen.

⁵⁴ Nk'ie kieke nij já ni'yakuyá Santiago ko Jua, as'ai b'i incha kitsú:

—Ji nda maestru, ¿a mjehi nga kuinchíi nga nibájen nd'í nk'a ján tu xi ts'ínkjehe xuta xu'bi?

⁵⁵ Tunga ndjáhá kinchjako Jesu jóo ngat'aha ni xi incha kitsú. ⁵⁶ As'ai incha ngji kj'ai nanki.

B'i kitsúhu Jesu já xi mjehé tsjénkihi

(Mt. 8:18-22)

⁵⁷ Nk'ie nga tjincha ts'ín niyá, as'ai nku nda b'a kitsúhu Jesu:

—Tsjénkihi tu má xi tjeHEN ni nga k'úin.

58 B'i kitsú Jesu:

—Chu xi tjin ngijño_o tjihin tixa ngijo ko nisee tjihin nuba, tunga Ntíhi Ndax'iun najmi tjihin má nga kama kjuájñasun nintaku.

59 As'ai kinchjako kj'ai nda:

—Tsjénkiní ji.

B'a kitsú ndo:

—Ji nda maestru, k'ua_intení nga tjun kfínnjayánjia na'mina.

60 B'i kitsú Jesu:

—T'ejñaihi xuta xi b'a joyaha tsa ja k'ien nga kandjayanji suba xuta k'ien xinkjin. Tunga máha ji, t'ink'ienijmi nga ja tibatéxuma Ntíaná.

61 B'a kitsú ya kj'ai nda:

—Ji nda maestru, tsjénkihi, tunga tjenntehení nga tjun ma kfín xinyaha xuta xi tjin ni'yaná nga ja tífia.

62 B'i kitsú Jesu:

—Xi mjehe sénnkina ko as'ai kuasenji astun nga ts'jin ni xi nkaha, kui xi najmi tsuhu rá má batéxuma Ntíaná.

10

B'i ts'in kits'inkji Jesu já xi cháte ko kan joo

¹ Askahan tá j'ájin Nda Ntíaná cháte ko kan jo já. Jo jo kits'ink'a xinkjin nga kits'inkji títjuhun yjoho ngayjee nanki ko ante xi má nga tjihin nga kj'ua askahan. ² B'i kitsúhu jóo:

—Xuta xi tjin b'a joyaha nkúhu nku ntje chánka, tunga chubahá maha já musu xi ts'inxájin ni. Kui nga tinchíhi ruu xi ts'e ntje nga kats'inkji já musu ajin ntje. ³ Tankiún. Títs'inkjínuu xi nkú joyaha

chutsankā ajih_{in} nañá kjan. ⁴ Najmi tū ch'o tsa, kō tā ndaha toon, kō tā ndaha tjabaxínté. Kō najmí tū bincha'yún nga súniñoḥo xutā aya niyóo.

⁵ 'Nk'ie nga kuitjás'o_{on} nku ni'ya, tjun súniño. “Kjuajyu kas'e ni'ya xu'bjí”, tixíún. ⁶ Tsa tjíntu yō xutā xi tjíh_{in} kjuajyu, kjuajyu xi tí'bo_o s'ejñaha. Tunga tsa najmi, k'óoyak'un ngáhanuu kjuajyu xi tí'bo_o. ⁷ Najmi tū xkí ni'ya binimo. Nkuhú ni'ya tintsu_{bo}o nga chinoo kō s'iu ni xi k'uainuu. At'aha já xi ts'ínxá tjíh_{in} kixí nga kama chjíhi.

⁸ 'Nk'ie nga kuitjás'o_{on} nku nanki, tsa nda ts'ín ts'íínkjáinnuu xutā xi tjin yō, chinoo ni xi k'uejñat'anuu. ⁹ N'enkihūu xutā un xi tjin yō kō: “Ja 'yún tiña tijnānuu Ntíaná nga tibatéxumanuu nd'ai”, tixíhūun. ¹⁰ Tunga tsa kuitjás'o_{on} nku nanki kō tsa najmi nda ts'ín ts'íínkjáinnuu xutā xi tjin yō, tankíún ajin nantio kō b'a tixíún: ¹¹ “Santaha ndyjohō nankinuu xi kafajnu tsukui tíb'etsujnej. Tunga tjíh_{in} ni nga cho_o ni xu'bjí. Ja 'yún tiña tijnānuu Ntíaná nga tibatéxumanuu nd'ai”, tixíún. ¹² An b'a tixinnuu. Nk'ie nga kujichú nistjin nga chasehe ni xi kits'ín nga nkúnkú xutā, kui nanki xu'bo_o xi 'yún un skue saha nga xutā xi kis'e nanki Sodomā.

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu xutā xi najmi kits'ínkjáih_{in} éhen

(Mt. 11:20-24)

¹³ 'Nimā rú n'ehenu jun, xutā nanki Corazin! jNimā rú n'ehenu jun, xutā nanki Betsaida! At'aha tsa xutā nanki Tiro kō xutā nanki Sidon kíkíe kjuankjún xi kama ajinnuu, ja rá nd'ai ngikj'áha rá animaha nga kingja najyun kfe kō y'entujín

nasu. ¹⁴ Tunga nistjin nga chasehe mí nihi xi kits'ín nga nkúnkú xuta, jun xi 'yún un skue sanuu nga xuta xi kis'e nanki Tiro ko nanki Sidon.

¹⁵ Ko jun xuta nanki Capernaum, tsa b'a manuu nga santaha ndjiojmi ján chankjúnnuu, najmi. Tu sa ní santaha ngak'ien kuankínjoon.

¹⁶ As'ai b'i kitsúhu Jesu já xi títs'ínkji:

—Xuta xi tibasínñjunuu, kui xi an tibasínñjuna. Xi títs'ín t'axínnuu, kui xi an títs'ín t'axinna. Ko xi títs'ín t'axinna, kui xi títs'ín t'axín xi kits'ín nibána.

B'i ts'ín kik'óya ngáha já xi cháte ko kan joo

¹⁷ Tsjo nkjún tíncha maha já xi cháte ko kan joo nga kik'óya ngáha. B'a incha kitsú:

—Ji nda maestru, ngajohi kichubai ko santaha jánindoó kint'é'enni.

¹⁸ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Johon, kieke nga tsijne ndanindoó xi nkú joyaha nku nd'ich'on nga nibaha nk'a ján. ¹⁹ An ja kitsjanuu nga'yún xi má nga kuisinno ye ko chándayá, ko nga n'e nganohó ngayje nga'yún xi tjihin nda kontra. Najmi tjin ni xi ts'in'unnuu. ²⁰ Tunga najmi tu tsjohó manuu at'aha tsa jánindoó nt'é'ennuu. Tsjo ní katumanuu at'aha ja tjintut'á jáinnuu ndjiojmi ján.

B'i ts'ín tsakúchji kjuatsjoho Jesu

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ta kuihi chubo j'aijihin Jesu kjuatsjo xi kitsjáha Espiritu Santo. B'i kitsú:

—An títs'intsjoho, Na'mi, Ntia xi ts'e nk'a ján ko t'anankiu. At'aha y'ejña chjihí xuta xi b'a k'un xi nkú joyaha jántí ni xi kik'iejña 'maihi já nkjink'uun

ko já xi mankihín ni xi tjín. Johon, Na'mi, at'aha b'a ts'ín kama tsjohi.

²² 'Ngayjee ni xi tjín ja kits'ínkjas'en aya ntsa Na'mina. Najmi ch'a be yáha ntíu, tu nkuhú Na'miu xi be. Najmi ch'a be yáha Na'miu, tu nkuhú Ntíu xi be. Ko xuta xi mjehe Ntíu nga kuakúchjiji Na'miu, kui xi skué Na'miu.

²³ As'ai kits'ínk'ótjiya Jesu nga tsasehe já ni'yakuyáha ko b'i kitsú t'axihín:

—Á b'a nda tjihin ts'e xi tíbe ni xi tíyo. ²⁴ At'aha an b'a tíxinnuu nga nkjin já profeta ko já rej xi kis'e nístjin nk'ie incha kama mjehe nga skué ni xi tíyo nd'ai, tunga najmi kikiehé. Kama mjehe nga kuint'é ni xi tínu'yó nd'ai, tunga najmi kint'éhé.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda xi nibá Samaria xi nda tjíyaha

²⁵ Nku niyá nku nda maestruhu kjuatéxumoo ngjikjut'ayák'un Jesu. B'a kitsú nga kingjásjaiyaha:

—Ji nda maestru, ¿mí ni xi tjihin nga ts'ian tu xi sakúhuna nga kúátejña tík'un síán?

²⁶ B'i kitsú Jesu:

—¿Mí nihi xi jtít'a kjuatéxumoo? ¿Nkú n'e n'eyai?

²⁷ B'a kitsú ndo:

—“N'etjói Ntíaná xi Ntiahí maha ngayjee animahí ko ngayjee nga'yihín. N'etjói xi nkú ts'ín tinchin ko xi nkú ts'ín n'enkjíntak'uin. Ko n'etjói xutahí xi nkú nga ts'ín tjohi yjohi.”

²⁸ B'i kitsú Jesu:

—B'a tjín ni xi kuachubai. B'a n'ei ko kuinchun tík'uin.

²⁹ Tunga mjehe ra ndo kjuakúchji nga naxu síjña nginkun Ntíaná. Kui nga b'a kitsúhu:

—¿Yá xi xutana ma?

³⁰ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Nku nda tsitju nanki Jerusalen nga tífijen niyá xi fi nanki Jerico ko tu já ndyjéhé kiséjin. Kui xi kikje'áha santaha najyun xi yja, kik'íehé nga íxí kits'ínk'ienyahá ko incha ngji jóo. ³¹ Tu yohó ta nibájen nku nda na'mi, tunga nk'iehé nga kíkíe nda uun, j'at'a niyáha. ³² Ta j'ai ante xu'bo nku nda xi ta ts'ínxát'a ninku. Nk'ie nga kíkíe nda uun, ta j'at'a niyáha.

³³ 'Tunga nkuhú nda xi nibá Samariá xi títs'ín niyá ta j'ai má kjiñña nda uun. Nk'ie nga kíkíe ndo, kama nimaha. ³⁴ J'aise tiñaha ko kits'ínkíhi má kama uhun ndo. Kik'onjnuhu seti ko binu ko kik'ontikjájnuhu najyun má uhun. As'ai ta kuihi chu xi tjenko kits'ínk'íesun nda uun. Ngjiko ni'ya má nga ts'ínkj'áíya xuta xi ts'ín niyá ko yo kikuhun. ³⁵ Nistjin xi ma ndyjuun, nk'ie nga ja tífi nda xi nabá Samariá, ts'asje jo toon denarijo ko kitsjáha nda xi ts'e ni'yoó nga b'a kitsúhu: “Chaseihi íchí ndai. Ngayjee ni xi n'echjén sai, k'uechjhi nk'ie nga kjúái ngáhana.”

³⁶ 'Nda tjin. Nk'ie nga nga jaan jái xi kíkíe nda xi kiséjin já ndyjéé, ¿yá xi mahi ji nga xutaha ndo kits'ín ma yjoho?

³⁷ B'a kitsú ndo:

—Nda xi tsase nimaha ndo.

As'ai b'i kitsú Jesu:

—T'in, b'a ta n'ei ko ji.

B'i ts'ín tsichutsubek'un Jesu Marta ko Maria

³⁸ As'ai kits'ínndjuú niyáha Jesu ko tsichu nku nanki íchí. Xi tjehen yo nku tachjuún xi 'mi

Marta kits'ínkjáihin ni'yaha. ³⁹ Maria 'mi na nichja Marta. Kui xi y'ejñat'a sjai Jesu nga tibasínñjuhu ni xi tínchja. ⁴⁰ Tunga kas'entahá ra Marta xá nkjún xi títs'ín. As'ai j'aik'úhün Jesu ko b'a kitsúhu:

—Ji chá maestru, ¿a najmi nkjún mahi nga takjín nichja kab'éne subana ngatentee xóo? B'a t'ihin nga katasinkona.

⁴¹ B'i kitsú Jesu:

—Ji Marta, Marta, kas'entaha ri ko tifa nusihin yjohi ni nkjún xi tín'ei. ⁴² Tunga nkuhú maha ni xi 'yún machjén. Maria kaf'ájin ni xi ndoo ko najmi ch'a xi kjé'aha.

11

B'i ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín chubakaá Ntíaná (Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Nku niyá nk'ie nga Jesu tínchjako Ntíaná, b'a kitsúhu nku nda já ni'yakuyáha nk'ie nga ja kamaha nga kinchjako Ntíaná:

—Ji nda maestru, takúyani xi nkú ts'ín tjihin nga chubakaá Ntíaná, xi nkú ts'ín ta Jua tsakúyaha já ni'yakuyáha.

² B'i kitsú Jesu:

—Nk'ie nga chubakoo Ntíaná, b'i tixíún:
Ji Na'mini xi tinchin ndjiojmi ján,
katenkjúhin xuta.

Tatexumani.

³ Tjenni nd'ai nichine xi machjénni.

⁴ N'endyjat'anj ngatitsunni,
xi nkú ts'ín jin ta n'endyjat'ajhi xi ch'on ts'inni.
Najmi tu 'baintei nga kuijnejin nga
chjút'ayák'unni.

⁵ B'i ta kitsú ya Jesu:

—K'úejñahā raá tsa tjín xi tjíñahā nku ndā amigo xi kuichúsehē masen nistjen nga b'a kuitsuḥu: “Ji ndā, n'ek'ieyaní ichí ni xi ts'inkjén xi kj'uaisena. ⁶ At'ahā nku ndā amigonā kj'uaisena xi kjin kanibáha kō najmi tjínna ni xi tsjaha.” ⁷ Tsa b'a ts'ín, ndā xinkuu xi tjíña aya ján najmi b'a kuitsuḥu: “Najmi tu n'estiní. Ja tjíchja ankjuo kō ntína ja kjintusúnkōna kamō. Najmi ta ma bisíntjehenna nga tsjaha ni xi t́binchi.” ⁸ An b'a tíxinnuu. Ndaha tsa najmi kuísíntjen nga tsjáha ni xi t́banki ndo at'ahā ndā amigohō maha, tunga kuísíntjehén at'ahā kjuasti tít sjá ndo kō tsjáha ngayjee ni xi machjéhen.

⁹ 'Kō an b'a ta tíxinnuu. Tinchíú, kō Ntíaná tsjánuu. Tinchísjo, kō sakúnuu. N'ekjano ankjuo, kō chjux'ánuu. ¹⁰ At'ahā ngatentee xi banki ts'ínkjáihín. Xi bangisjai sakúhu. Kō xi ts'ínkjane ankjuo chjux'áha. ¹¹ ¿A tjín ajinnuu xi tí'mi na'mi xi tu yehé tsjáha ntíhi nk'ie nga tjiō kuankihí? ¹² Tsa chj'oo kuanki ntíhi, ¿a tu chándayáhá tsjáha? ¹³ Santaha kō jun xi ch'onk'un yo nga 'bohōo ni xi nda ntínuu. ¿A najmi tu sahá Na'minnuu xi tjíña ndjiojmi ján 'yún tsjá saha Espiritu Santo xuta xi kuankihí?

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu ndaninda Beelzebu

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Nk'ie nga tím'osje Jesu nku ndaninda xi kits'ín nima'ahā nku ndā, askahan nga tsitju ndanindoq, kama kinchja ndo. Tu ni xí kama nkjühún ra xuta.

¹⁵ Tunga tjihín xi b'a incha kitsú:

—Nga'yúhún ndaninda Beelzebu xi nda k'akuhu jánindoo tím'osjekoho ndai jánindoo.

¹⁶ Tjín ngá xi kikjut'ayák'un Jesu ko tsankihi nga ts'íin nku kjuankjún xi kuakúchji nga Ntianá kits'ín nibáha. ¹⁷ Tunga behé Jesu ni xi títs'ínnkjink'un jóo, kui nga b'a kitsúhu ra:

—Tsa xuta xi tjíntu má batéxuma nku nda rej ta kuihi fi kontraha xinkjín, ta kuihi incha ngjuá tiya nankihi. Ndzjoya xi nkuhú ni'ya tjíntu tsa ts'ínstiko xinkjín. ¹⁸ B'a ta ts'ín tíjna ts'e ndanindoo. Tsa Satana ta kuihi ngjuai kontra subaha yjoho, ¿nkú ts'ín tse kuichúkjuaha ra nga kuatéxuma? B'a tíxian at'aha b'a tíbixiún nga nga'yúhún ndaninda Beelzebu tím'osjekohona jánindoo. ¹⁹ Ko tsa nga'yúhún ndaninda Beelzebu tím'osjekohona jánindoo, tíbixiún, ¿yá xi ts'e nga'yún xi m'osjekoho jánindoo já ts'ajun? B'a ts'ín ta kuihi jóo bakúchji nga najmi naxu tjíntuyánu. ²⁰ Tunga tsa nga'yúhún Ntianá tím'osjekohona jánindoo, kui xi tsuhu ra nk'ie nga ja j'ai nistjín nga ja tíbatéxuma Ntianá.

²¹ 'Nk'ie nga nku nda xi 'yún tjíhin nga'yún tjíndaha yjoho nga kjaán ko tikunntá ni'yaha, najmi ch'a xi kama ts'íinko ni xi tjíntuhu. ²² Tunga tsa f'ai nku xi 'yún tjín saha nga'yún nga kui, ts'íin nganaha ko kje'áha ngayjee ni xi ts'ínchjén nga kján. As'ai bakj'á ni xi tjíntu ayoo. ²³ Xi najmi an makona, kui xi xuta kontrana. Xi najmi tíf'áyakona, kui xi tíbaténdzjo.

*B'í ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu ni xi maha xuta
(Mt. 12:43-45)*

24 'Nk'ie nga nku ndaninda bitjujihin nku nda, fatsú'basún ante kixiu nga bangisjai má nga ts'íinkj'áíya. Nk'ie nga najmi sakúhu ante, as'ai b'a tsu: "Tu sahá kfin ngáhana ni'yana má tsitja."

25 Nk'ie nga b'óya ngáha, ja kichjuchá ko ja tjinda ni'yoó nga f'aise ngáha ra. 26 As'ai fikj'á sa yatu jáninda xi 'yún ch'onk'un sa nga kui ko ngatentee incha fas'enjihin ndo. Ko máha nda xu'bo, 'yún ch'on ts'ín b'ejña askahan nk'ie nga tjuhun.

27 Nk'ie nga b'a títsu Jesu, as'ai kikjintáya nku tachjuún xi síñajihin xuta nkjiun:

—¡Á b'a nda tjihin ts'e tachjuún xi kitsihin ji ko kits'íncháha ri!

28 B'i kitsú Jesu:

—¡Á ní b'a nda tjihin ts'e xuta xi basínñjuhu ra éhen Ntíaná ko ts'íntjusun!

B'i ts'ín kinchjanimtyaha Jesu xuta xi mjehe skue kjuankjún

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Nk'ie nga ja kama ñjakú nkjún sa xuta, as'ai b'i kitsú Jesu:

—Ch'onk'un xuta xi tjín nd'ai. Kjuankjún incha mjehe skue, tunga najmi sakúhú ra kjuankjún. Tu ni xi kamat'aihín nda profeta Jona nk'ie, tu kuihí kjuankjún xi s'ejña chjihí xuta xi tjín nd'ai.

30 At'aha xi nkú ts'ín kits'ínchjén Ntíaná Jona nga kitsjáha éhen xuta nanki Ninive, b'a ta ts'ín ts'ínchjén Ntíhi Ndax'iun nga tsjáha éhen xuta xi tjín nd'ai.

31 Nareina xi tsatéxuma nanki Saba kuísintjenko xuta xi tjín nd'ai nk'ie nga kuichú nistjin nga chasehe ni xi kits'ín nga nkúnkú xuta. Kui xi

ts'ínkòkjuahà xutà xi tjin nd'ai, at'ahà kui xi 'yún kjin nibaha nga j'aisínñjuhu kjuankjink'uhun Salomon. Nd'ai bi, ei tíjña nku xi 'yún nk'a tjen sa nga Salomon. ³² Kò xutà xi y'entu nanki Ninive kuisintjenkò xutà xi tjin nd'ai nk'ie nga kuichú nistjin nga chasehe ni xi kits'in nga nkúnkú xutà. Kui xi ts'ínkòkjuahà xutà xi tjin nd'ai, at'ahà kui xi ngjik'áha rá animahà nk'ie nga Jona y'énijmíhí éhen Ntjaná. Nd'ai bi, ei tíjña nku xi 'yún nk'a tjen sa nga Jona.

*B'i ts'in tsakúya Jesu xi nkú ts'in ni xi ma chjiná
(Mt. 5:15; 6:22-23)*

³³ Najmi tjin xi b'éti nku nd'í kò as'ai b'éjña 'ma kò tsa b'éjñanki kintehe nku kaxá. B'éjña nk'a ní tū xi s'e ndzjehen rá xutà xi kjuas'eheh ayoo. ³⁴ Tunkuín, kui xi nkú joyaha nku nd'í xi ts'in ndzjehen yjonintehi. Tsa tunkuín fas'en ni xi nda, ngayjee yjonintehi s'e ndzjehen. Tunga tsa ni xi najmi nda fas'en tunkuín, ngayjee yjonintehi s'e jjuhun. ³⁵ Chihín nga najmi tū kama jyun nd'í nda xi tíjñajihin. ³⁶ Tsa ngayjee yjonintehi tjihín nd'í kò tsa najmi tjin má jyunt'ahà, kama ndzjen sisihin xi nkú joyaha tsa tibat'ai nku nd'í xi títs'in ndzjehin.

*B'i ts'in y'échjit'ain Jesu sin xi y'a já fariseo kò já chjine'éhen kjuatéxumoo
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)*

³⁷ Nk'ie nga ja kamahà Jesu nga kinchja, as'ai nku nda fariseo tsankihí nga ngjuai kjinekoño niñu ni'yahà. Kui nga jas'eheh Jesu ni'yahà ndò kò y'ejnat'a yámixò. ³⁸ Kama nkjúhun nda fariseo nk'ie nga kkie nga najmi tsanéjnu ntsja Jesu kintehe

ni nga kikjine niñu xi nkú ts'ín tǐñaha sinchóo.
³⁹ As'ai b'i kitsú Jesu nga kinchjako nda fariseo:

—Jun xi 'minuu já fariseo, jun xi nkú joyaha tasa ko taba xi tu natsihin kin'echuhún ra, tunga kitsejihín kjuankjintak'unnuu kjuandyjé ko kjuach'onk'un. ⁴⁰ ¡Jun já chini! Ntjaná kits'ínnda natsiun ko ta kits'ínnda ayoo. ⁴¹ Tu sa ní ni xi tǐnnuu, yo tjeheñ ruu xuta x'an toon chje. B'a ts'ín je kamahanu ma nginkun Ntjaná.

⁴² ¡Nima rú n'ehenu jun, já fariseo! 'Boho Ntjaná nku tǐkjá najún chinko ko xka ruda ko ngayjee xka sinjne xi nkú nga ts'ín tǐt'a kjuatexumoo, tunga n'echayanú ni xi naxu nginkun Ntjaná ko kjuatjoho Ntjaná. Kuihí ni xu'bi xi tǐhin nga n'oo, ko najmi tǐhin nga n'echayo nga n'oo ni xingisoo xi tǐt'a. ⁴³ ¡Nima rú n'ehenu jun, já fariseo! At'aha n'e mjo nga kuintsubasun yáxile xi tǐncha tǐtjun aya ni'ya sinagoga ko nga tsjo ts'ín súnianuu niyatée. ⁴⁴ ¡Nima rú n'ehenu, já maestruhu kjuatexumoo ko já fariseo! ¡At'aha tu tsjohónuu bakuchíu xi nkú ts'ín yankjún Ntjaná! Xi nkú joyaha tsjó xi najmi kjintu chji jun, xi b'emasún xuta nga ndaha najmi be.

⁴⁵ As'ai b'a kitsú nku nda maestruhu kjuatexumoo:

—Ji nda maestru, nk'ie nga b'a tǐbixín, ko jin ta ch'on tǐmini.

⁴⁶ B'i kitsú Jesu:

—¡Nima rú n'ehenu ko jun, já maestruhu kjuatexumoo! At'aha ch'á xi najmi chúkjuaha xuta n'ek'anjiu, tunga máha jun, ndahachí najmi incha n'o nga'yún nga n'etjusun niu. ⁴⁷ ¡Nima rú n'ehenu! At'aha n'endo tsjóho já profeta

xi kits'ínk'ien ntje chánuu. ⁴⁸ B'a ts'ín bakuchji kixihinu nga tjínkuhu k'un ni xi kits'ín ntje chánuu. At'aha kui xi incha kits'ínk'ien já profeta ko jun n'endohoo tsjó.

⁴⁹ 'Kui nga b'a kitsúhu Ntíaná xi be tu mí nihí ni: "Ts'inkjisehe já profeta ko já postru xuta xu'bo. K'ua xi ts'ínk'ien ko k'ua xi tsjénki unkie." ⁵⁰ B'a ts'ín n'enijéhe ra xuta xi tjín nd'ai jní xi tsaténdzjo ngayjee já profeta santa nkúhu nga kamanda asuntee ko santaha nd'ai. ⁵¹ Ch'atuts'ihin ra jníhi Abel santaha jníhi Zacaria xi kin'ek'ient'á nathan chje xi kjiña ankjín ninku. Kui nga b'a tíxihinnuu nga n'enijéhe ra xuta xi tjín nd'ai ngayjee ni xu'bo. ⁵² Nima rú n'ehenu jun, já maestruhu kjuatexumoo! Ja kichju'ohoo xuta yubi xi bix'ákoho ankjuá má nga tjíña kjuankjink'uun. Jun najmi bitjas'oon ko ta b'ech'ohoo xuta xi mjehe kjuas'en yo.

⁵³ Nk'ie nga b'a kitsú Jesu, já chjine'éhen kjuatexumoo ko já fariseo tu ni xí najmi kisasíhín ra ni xi kitsú Jesu. Kui nga nkjin tíkjá ni xi kingjásjaiyaha ra ⁵⁴ tu xi ts'ínkijnejihin Jesu nga kuinchja nku én xi najmi b'a tjín. Incha tsangisjai nijá xi nkú ts'ín kama kjuatéjénehe.

12

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu xuta xi tsjoho bakúchi nga benkjún Ntíaná

¹ Tu ni xí kama ñjakú nkjúhún xuta nga ta kui ta maha tíntcha basinne'yún xinkjín. As'ai já ni'yakuyáha Jesu kinchjako tíjún:

—Chúh_uun yjon_u xi nkú ts'ín nkaha já fariseo. Kui xi bakúchji nga 'yún benkjún Nt_ianá t_u xi b'a ts'ín b'é'maha ni ch'onk'un xi tjíntujíh_in. ² At'aha najmi tjín ni xi 'ma tjítjo xi najmi cha, k_o najmi tjín ni xi t_iña 'ma xi najmi s'ejña chji. ³ Kui b'a maha, ngayjee ni xi kichubahanu má jyuun, kui xi kuinú'yá ngáha má ndzjeen. K_o én sen xi kik'inyoh_o xinkju aya 'manuu, kui xi ch'íiyako ngáha asun nk'a ni'yoo.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu yá xi tjíhin nga kuinkjún
(Mt. 10:28-33)*

⁴Jun, já amigona, b'a tíxinnuu. Najmi t_u binkjun xi t_u yjoninteehé maha ts'ínk'ien k_o askahan najmi t_a tjín nkú ts'ín saha. ⁵Xínyanuu yá xi tjíhin nga kuinkjún. Tínkjún xi askahan nga ts'ínk'ien yjonintee, tjíh_in nga'yún nga ts'ínkji ngak'ien. Johon, kuihí xu'bo xi t_inkjún. ⁶¿A najmi mahá tsa t_u xí nanki chjíhí ch'a nga satéña un nise xi t_intí? Ndaha tsa b'a ma, tunga najmi ts'ínchayahá Nt_ianá ndaha nku nisee. ⁷Ngat'a ts'ajun bi, santaha ngayjee ntsjaku tjín xkihí N_a'minuu. Kui kjuaha nga najmi t_u binkjuhunnu, at'aha jun xi 'yún chjí so nga nkjin nise.

⁸Ko b'a tíxinnuu. Ngayjee xi ts'ínkie yjoho nga bena nginkun xuta, Ntíh_i Ndax'iun t_a ts'ínkie yjoho nga be xuto nginkun ntítsjehe Nt_ianá. ⁹Tunga xi najmi ts'ínkie yjoho nga bena nginkun xuta, k_o an t_a najmi ts'ínkié yjona nga be xuto nginkun ntítsjehe Nt_ianá. ¹⁰Ko ngayjee xuta xi nkú kuitsuhu Ntíh_i Ndax'iun, kama ndyjat'aha. Tunga xi ch'on kuitsuhu Espiritu Santo, najmi t_a kama ndyjat'aha ra. ¹¹Nk'ie nga ngjuaikonuu

xuta ni'ya sinagoga ko tsa nginkun ja jue ko tsa nginkun ja tjixoo, najmi tu fantaha ruu yjonuu xi nku ts'in n'ek'oyo ni xi k'uinuu ko mi ehen xi kuixiin. ¹² At'aha kui chuba xu'bo Espiritu Santo kuitsuyanuu mi ni xi tjihin nga kuixiin.

B'i ts'in kinchjanimiyaha Jesu xuta xi 'yun mjehe kjuanchina

¹³ As'ai kincha nku nda xi sijnajihin xuta nkjiun:

—Ji nda maestru, b'a t'ihin nda nts'e nga katakanyakona ni xi y'ejna na'mini.

¹⁴ B'i kitsu Jesu:

—Ji nda, zyá xi y'é't'a xana nga nda jue kamanuu ko a ra nku nda xi kuakjanya ni xi tjihin xuta?

¹⁵ B'i kitsu sa Jesu nga kinchako xuta xi kabincha yo:

—Chasoo ko chuhun yjonuu. Najmi tu n'e mjo ni xi tjihin xuta xingisoo. Najmi tsa tu ngat'aha nga tse ni xi tjihin xuta nga 'yun nda ts'in k'uentu.

¹⁶ As'ai y'ejna chubaya Jesu nga tsakuya:

—Jnaha nku nda nchina tu ni xi ndaha kitsja nintje. ¹⁷ As'ai b'i kitsu animaha: “¿Mi nihi xi ts'ian? Najmi tjinna ma k'uetja ni xi kama chana.”

¹⁸ Ko b'a kitsu ya animaha: “Kui ni xi ts'ian. Ts'inxunta ni'ya xi tinchana ma nga f'atja ni xi kama chana ko k'aj xi 'yun i sa ts'inná ngahana. Yo k'uatja niu ko ngayjee ni xi tjinna. ¹⁹ As'ai b'a xihin yjona: Ji nda, nkjin nkjun maha ni xi tijtjohi. 'Yun nkjin nu kamaha. Tu saha n'ekj'aiyai, chinei, s'i ko tsjo kat'ehi.” ²⁰ Tunga b'aha kitsu Ntjaná: “Ji nda chini, kui nistjen xu'bi kuayai. Ni xi tijtjohi, zyá xi kama ts'e?”

21 'B'a mat'ain xuta xi b'ékúhu yjoho kjuanchiná. Kui xi x'an nginkun Ntíaná.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga Ntíaná kuhun ntíhi
(Mt. 6:25-34)

22 As'ai b'a kitsúhu já ni'yakuyáha:

—Kui kjuaha nga b'a tíxihinnu. Najmi tu fantaha ruu yjonuu ni xi machjénnu, mí nihi xi chínóo. Ta ndaha najmi tu fantaha ruu yjonuu ni xi machjéhen yjonintenu, mí najyuhun xi ndyjoo. 23 Nk'ie ní nga kuintsuboo, kui ní nihi xi 'yún chjíhi ra nga nichinee, ko yjonintenu, kui xi 'yún chjíhi ra nga najyuun. 24 Chasoho nisee. Najmi b'éntje, najmi b'ékú, najmi tjihin ni'ya xi má nga f'átjo nichinehe. Tunga tsjáhá ra Ntíaná nichine. Ko jun, ¿a najmi 'yúhún chjí so nga nisee? 25 Ko ndaha tsa 'yún kjuántaha ruu yjonuu tu xi sáhanu masen metru, najmi tjin xi nkú ts'ín sáhanu masen metru. 26 Tsa najmi manuu n'o ni xi ichí, ¿a jun tífantaha ruu yjonuu ni xingisoo?

27 'Chase chubayohoo xi nkú ts'ín sá naxúu. Najmi ts'ínxá ko najmi ts'ínnda nachjún. Tunga an b'a tíxinnu nga ta ndaha nda rej Salomon xi 'yún chánka kama nistjin nk'ie, najmi b'a k'un najyun xi kingja xi nkúhu naxúu. 28 Tsa Ntíaná b'a tsjo ts'ínk'íentu jná xi chuba ma cháhá, xi nd'ai ma chá ko ndyjunni kuiti, ¿a najmi tu sahá 'yún tsjá sanuu najyun xi ndyjoo jun xi 'yún chjí so nga jñóo? ¡Á b'a 'yún ichí s'ejhinnu Ntíaná! 29 Kui b'a maha, najmi tu b'ejña títjun nga ni xi chínóo ko ni xi s'iu künchísjo. Najmi tu kui kjuabaha niu kas'enuu. 30 At'aha ngayjee ni xu'bi bangisjai xuta xi tjin asuntee,

tunga jahá be Na'minuu nga machjénnuu ni xu'bj.
³¹ Tjehennto nga katatéxumanuu Ntíaná kō b'a ts'ín
 tu k'uaísuhúnnuu ni xu'bj.

B'i ts'ín kinchjanijmtyaha Jesu kjuanchinóo
 (Mt. 6:19-21)

³² 'Najmi tu binkjun, chutsanka títína. At'aha
 tsjo tjíhin Na'minuu nga tsjánuu nga kuitjás'enjiun
 xi nkú ts'ín batéxuma. ³³ Tateño ni xi tjínnuu kō
 tjohoon xutá x'an. T'ekú ni xi najmi mahá batsun.
 Ch'atjō ndjiojmi ján ni xi ts'ín nchiná sínnuu, má
 najmi ma fas'en já ndyjé kō tā ndaha xubú najmi
 mahá bate. ³⁴ B'a tíxinnuu at'aha má nga tíña
 kjuanchinánuu, yō tā tíña animanuu.

³⁵ 'T'endo yjonuu kō t'etíú nd'ínuu. ³⁶ B'a n'oo
 xi nkú ts'ín já musu xi incha kuyá nga kj'uaí
 nda ntiaha xi kafi kjuabixan, xi nk'ie nga f'ai
 tu tje'n'yún chjux'áhá ra ankjuo. ³⁷ Á b'a nda
 tjíhin ts'e já musu xi tjíntujíhin nk'ie nga kj'uaíhi
 nda ntiaha. Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ni xi ts'ín
 ndantio tu ngat'aha nga tíchuyáha, k'uénda yjoho
 nga ts'ínk'íéntut'á yámixō já musu kō tsjáha níñu.
³⁸ Á b'a nda tjíhin ts'e já musu xu'bo tsa tjíntu
 tik'un nk'ie nga kj'uaí nda ntiaha, ndaha tsa masen
 nistjen kō ndaha tsa ja tífi ma sen.

³⁹ 'Katumankjinnuu ni xu'bj. Tsa be tíjún nda
 xi ts'e ni'yoo mí chubaha kj'uaí nda ndyjé, tā
 k'uéjña nda. Najmi tsjante tsa nda ndyjé kjuas'en
 kjuayún ni'yaha. ⁴⁰ B'a ts'ín tā tintsuba ndahanu
 kō jun, at'aha chuba nga najmi tíchuyóho kj'uaí
 Ntíhi Ndaxiun.

*B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda musu xi naxu fiko xáha
(Mt. 24:45-51)*

41 As'ai b'a kitsú Simon Pedro:

—Ji nda maestru, ¿a jin ts'ajin én xi kuachubai, a ra kohó xuta?

42 B'i kitsú Nda Ntíaná:

—¿Yá nda musuhu xi naxu fiko xáha ko xi nkjink'un, xi nda ntiaha kitsjá xáha nga kui xi tsjáha nichine já musu xingisoo nk'ie nga kujichú chuba? 43 ¡Á b'a nda tjihin ts'e nda musu xu'bi tsa b'a títs'in nk'ie nga kj'uaí nda ntiaha! 44 Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Nda ntiaha ts'in kunntáha ngayjee ni xi tjihin. 45 Tunga tsa b'i ts'in ts'innkjink'un nda musu xu'bi: “K'uandaya saha nda ntiana nga kj'uaí.” As'ai k'uéhe já musu ko jminchjin musu xingisoo ko nga kjine ko k'uí ko kama ch'i. 46 Tsa tu kj'uaíhí nda ntiaha nda musu xu'bi nistjin xi najmi tikuyáha ko chuba xi najmi be, 'yún ndjá ts'innijéhe nda ntiaha xi nkú ts'in n'enijéhe xuta xi najmi mjehe s'ejihin Ntíaná.

47 'Nda musu xi be ni xi mjehe nda ntiaha ko najmi b'énda yjoho ko ta ndaha najmi ts'intjusun ni xi mjehe nda ntiaha, kui xi nkjin niyá s'ehé. 48 Tunga nda musu xi najmi be ni xi mjehe nda ntiaha ko títs'in ni xi tjihin nga n'e kjuaha ra, kui xi chuba niyá s'ehé. At'aha ngayjee xi ts'ati ni xi kits'ínkjáihin, kui xi ta ts'ati ni xi kuinchí ngáha ra. Ko xi 'yún tse ni xi kin'e kunntá, kui xi ta 'yún tse ni xi n'enisi ngáha ra.

*B'i ts'in kitsúya Jesu nga kui ngat'aha
kuakjányaha yjoho xuta
(Mt. 10:34-36)*

⁴⁹ 'An jáik'iet'á nd'ía asunntej ko mangimjena nga kuitj kai. ⁵⁰ Tunga tjihin ni nga nku kjuanima xi tu xí chánkahá kj'ujian. Un nkjún tíbena ko b'a kamana santaha nkúhu nga kuichú nistjin nga kuitjusun niu. ⁵¹ ¿A b'a manuu nga kjuajyu jái tsja asunntej? An b'a tíxinnuu nga najmi. Tu xi kjuakjánya níhi yjoho xuta jáihina. ⁵² At'aha nd'ai ch'atuts'ihin ra nga kuakjánya yjoho má nga tjintu un xuta. Jan ngjuai kontraha jo, ko xi joo ngjuai kontraha xi joo. ⁵³ Xi tí'mi na'mi ngjuai kontraha ntíhi, ko xi tí'mi ntí ngjuai kontraha na'mihi. Xi tí'mi naa ngjuai kontraha takjihin, ko xi tí'mi takjín ngjuai kontraha naaha. Xi tí'mi na nchí'ya ngjuai kontraha na antaha, ko xi tí'mi na anta ngjuai kontraha na nchí'yaha.

*B'i kitsúhu Jesu xuta nk'ie nga najmi tímankjihin
nistjin xi y'a
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)*

⁵⁴ B'a ta kitsú ya Jesu nga kinchjako xuta nkjiun:
—Nk'ie nga yo nga nibá nintj xi tjeheh má fintjai ts'iu, as'ai: “Tsí k'ua” bixiún, ko b'a ma. ⁵⁵ Ko nk'ie nga tsjen ntjo sje, as'ai: “Kama sje” bixiún, ko b'a ma. ⁵⁶ ¡Xuta xi tu tsjohó ra bakúchji xi nkú ts'in benkjún Ntíaná! Mankjinnuu ni xi ma chji nk'a ján ko t'anankiu, tunga, ¿á najmi tímankjihinnuu nistjin xi kich'ahanu nd'ai?

*B'i ts'in tsakúya Jesu nga k'úéndakaá xinkia
(Mt. 5:25-26)*

⁵⁷ '¿Á najmi n'enkjíntak'un subahanu ni xi nda tjin nginkun Ntíaná? ⁵⁸ Tsa tjin xi tibatéjénehi ko tjenkoí nga tí'mikoí nginkun nda tjíxóo, chubakondai nga tjenko sai aya niyóo, tu xi najmi ngjuaikoho ri nginkun nda jue. At'aha tsa nginkun nda jue ngjuaikohi, as'ai nda jue ts'íinkjas'ehin aya ntsja nda xi kunntá nubayóo ko kui xi ngjuaíya'yíhin. ⁵⁹ B'a tíxihin nga najmi kuitjui yo santa nkúhu nga k'úéchjýjei toon xi tjehin.

13

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga tjihin nga ngjuaikj'áha ra animaha xuta

¹ Kui nistjin xu'bo kabincha yo k'ua xi kitsúyaha Jesu ni xi kamat'ain k'ua já xi nibáha ante Galilea. Pilato kits'ínk'ien jóo ko ta kuihi jníhi jakj'á nga kits'intjijinkoho jníhi chu xi incha tsichuko nga kitsjá chje. ² As'ai kinchja Jesu:

—¿A b'a manuu nga b'a kamat'ain já Galilea xu'bí at'aha 'yún tjin saha ngatitsun nga ngayjee xuta xi tjin ante Galilea? ³ An b'a tíxinnuu nga najmi. Ko ta jun, tsa najmi kuankínchj'aha ruu animanuu, ngatentoo b'a ta ts'ín kuayó. ⁴ Ko máha já tj'ion jan xi k'ien nga tsijnenehe xjó nk'a xi kisasín ntá tixa Siloe, ¿a b'a manuu nga kui xi 'yún tjin saha ngatitsun nga xuta xi tjin nanki Jerusalen? ⁵ An b'a tíxinnuu nga najmi. Ko ta jun, tsa najmi kuankínchj'aha ruu animanuu, ngatentoo b'a ta ts'ín kuayó.

⁶ Ko b'i ta ts'ín y'éjña chubaya Jesu nga tsakúya:

—Nku nda kisasíhin nku yá higuera ajin yá tuntsjajéhe ko ngjisehe tsa ja yjaha tu higo

yóo, tunga ndahá nku najmi kisakúhu. ⁷ As'ai kinchjakó nda xi kunntá yá tuntsjajéé: “Ja tjinna jan nú nd'ai nga tíf'áingisja tuhu yá higuera xu'bi. Ndaha nku najmi tísakúna. Tichásuin, at'aha tu títs'ínkjenki tiyahá nga'yúhun t'anankiu”, kitsú. ⁸ As'ai b'a kitsú nda xi kunntá yá tuntsjajéé: “Ji nda ntia, tjennteihí nga katasinjña sa nú xu'bi. Kuakjanndáihí tuts'in kó kuinchankíhí abono. ⁹ Tsa tsjá tu núni, nda tjin. Tunga tsa najmi, kama stísun.”

B'i ts'in kits'ínkíhí Jesu nku tachjuún nga nistjin nkjún

¹⁰ Nku niyá nk'ie nistjin nkjún, ni'ya sinagoga títakúya Jesu éhen Ntíaná. ¹¹ Yo kab'ejña nku tachjuún xi tjihin tj'ion jan nú nga uhun. Nku ndaninda kits'ínchitjuhu kó ndahachí najmi ta ma basin naxuhu. ¹² Nk'ie nga kíkíe Jesu tachjuún, as'ai kinchjaha kó b'a kitsúhu:

—Ji tachjuún, ja kama ndáihí ch'in xi k'uhin.

¹³ As'ai kingénne ntsja Jesu tachjuún. Ta kuihi chubó tsasin naxu ngáha kó kits'íntsjohe Ntíaná. ¹⁴ Tunga kama kjahán ra nda k'akuhu ni'ya sinagoga, at'aha nistjin nkjún nga kits'ínkíhí Jesu tachjuún. As'ai b'a kitsúhu xuto:

—Jun nistjin tjña nga ma n'exá. Kui nistjiun nibó nga n'enkinuu, najmi tu nistjin nkjún.

¹⁵ Tunga b'ihí kitsú Jesu:

—Tú tsjohónuu bakuchjúú xi nkú ts'in yankjún Ntíaná! ¿A najmi chjunndáyanú chu xi tjinnuu nga nistjin nkjún nga bankín n'ek'iu ntá? ¹⁶ Tachjin ta ntjehe ntje cháná Abraham maha, xi ja tjihin tj'ion

jan nú nga Satana y'é't'a'yúhún nga kitsjá ch'ihín, ¿a najmi tjihín ni nga chjúnndáya nga nistjin nkjún?

¹⁷ Nk'ie nga b'a kitsú Jesu, kama subaha ngayjee já kontraha. Tunga máha xuta nkjiun, kama tsjoho ngayjee kjuankjún xi títs'ín Jesu.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku k'un mostasa

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ As'ai b'i kitsú ya Jesu:

—¿Mí nihi xi b'a joyaha xi nkú ts'ín batéxuma Ntíaná? ¿Mí nihi xi k'uejñá chubayahana? ¹⁹ Kui xi b'a joyaha nku k'un mostasa xi jakj'á nku nda ko y'éntje jñáha. As'ai kisé k'uun ko nku yá tu chánka kama, ko nisee j'ai ts'ínnda'á nubaha tjiaha yóo.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'inchjén na'yu sahan ninkuan

(Mt. 13:33)

²⁰ As'ai ta kinchja ngáha Jesu:

—¿Mí nihi xi k'uejñá chubayakohona xi nkú ts'ín batéxuma Ntíaná? ²¹ Kui xi b'a joyaha na'yu sahan ninkuan xi jakj'á nku tachjuún ko kits'íntjijinko tse nkuan ninkuan. As'ai tsijin ngatentee na'yu.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku ankjuá

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Nk'ie nga títs'ín niyá Jesu nga tífi nanki Jerusalen, tsakúya ts'ihín éhen Ntíaná má xi tjehe nga tí'f'a, nanki i ko nanki xixi. ²³ As'ai b'a kitsú nku xi kingjásjaiyaha Jesu:

—Ji Nda maestru, ¿a chuba maha xi n'ek'anki?

²⁴ B'i kitsú Jesu:

—N'e kjuá'yúhún ruu yjonuu nga titjás'oon ankjuá ntsjíoó. At'aha tíxinyanuu nga nkjin nkjún

maha xi kama mjehe kjuas'en yo, tunga najmi kamahá ra. ²⁵ Nk'ie nga kuisintjen nda xi ts'e ni'yoó ko k'uéchja ankjuo, jun xi kabincho natsin ján n'ekjano ankjuo nga b'a kuixiún: “Ji nda ntia, chjúx'áni ankjuo.” Tunga b'ahá kuitsunuu: “Najmi be yáha jun.” ²⁶ As'ai b'a kuixiún: “Yanáá xinkia. Niyáténi tsakuyái éhen Ntíaná.” ²⁷ Tunga b'ahá kuitsunuu: “Ja b'a kuaxinnuu nga najmi be yáha jun. Tiyú t'axín tentenú, jun xi ch'on kin'o.”

²⁸ Yo ch'jú ko kuichó ni'yun nk'ie nga choo nga ntje cháná Abraham, Isaac ko Jacob ko ngayjee já profeta jintu má batéxuma Ntíaná. Ko máha jun, kuich'onsjenuu natsiun. ²⁹ At'aha tu má xi tjeén ni nibaha xuta nga kj'uaí s'í xi kama má batéxuma Ntíaná. ³⁰ Tjín xuta xi yjanki nd'ai, kui xi tjun kama ngáha, ko tjín xi tjun nd'ai, kui xi tsjénki.

B'i kitsú Jesu nga kinchjanijmíyaha nanki Jerusalen

(Mt. 23:37-39)

³¹ Ta kuihi chubo tjín já fariseo xi j'aisehe Jesu ko b'a kitsúhu:

—Xin t'in, at'aha Herode Antipa mjehe ts'jínk'iehin.

³² B'i kitsú Jesu:

—B'a tankínk'ihun nda maña xi b'a tjún: “Chasei. Nd'ai ko ndyjunni k'onsje jánindo ko ts'innkíhi xuta, ko nistjin xi ma jahan kama ndjuúna xána.” ³³ Tunga tjín ni nga ts'inndjaá n'yána nd'ai ko ndyjunni ko nkiní nga kfián nanki Jerusalen. At'aha najmi kama xin nanki kuayá nku nda profeta.

34 'iJun xuta Jerusalen, xi n'ek'ion ja profeta ko b'ohoo ndjio xuta xi n'e nibásenuu! ¡A tu nkjihín niyá kama mjena nga k'uentúkunu xi nkú ts'ín xanto nga b'énkinka ntíhí, tunga najmi kin'e yunú! 35 Nd'ai ni ma, ja s'ejña masen antenuu. An b'a tíxinnuu nga najmi ta chahanú santa nkúhu nga kuichú nistjin nga b'a kuixiún: “¡Kakjanínk'a Ntjaná xi nibáha ngajoho!”

14

B'i kama nk'ie nga ngji kjine niñu Jesu ni'yaha nku nda fariseo

1 Nku nistjin nkjún niñu ngji kjine Jesu ni'yaha nku nda k'aku fariseo. Kikuntá 'maha jóo kui chubo. 2 Ta kabasinjña yo nginkun Jesu nku nda xi xkaí tinchaha. 3 As'ai kinchjako Jesu ja maestruhu kjuatexumoo ko ja fariseo:

—¿A ma n'enkihí xuta xi uhun nga nistjin nkjún, a ra najmi?

4 Tunga najmi kinchjahá jóo. As'ai Jesu kits'insihín nda uun, kits'innkihí ko kits'ínkji ngáha ni'yaha. 5 As'ai ta kinchjakohó ngáha jóo nga b'i kitsúhu:

—Tsa ntíhi ko tsa turuhu nku xi síñajinnuu kuinjeya nku ntá tixa nk'ie nga nistjin nkjún, ¿a najmi tjen'yún k'uasjehín?

6 Najmi kinchja jóo, at'aha najmi be nkú kuitsu.

7 Ja kamoq, nk'ie nga kkie Jesu xi nkú ts'ín tíf'ájin xuta xi kama ñjakú yo ante xi tíncha tíjuun nga tib'entut'á yámixó, as'ai y'éjña chubayaha nga tsakúya. B'i kitsúhu:

8 —Tsa tjin xi kuitsuyahi nga k'úin nku s'í kjuabixan, najmi tu ante xi síña tíjuun binchin. At'aha tsa tu ahá ni kj'uaí nku xi ta kik'inyaha nga kj'uaí s'íu xi 'yún yankjún sa nga ji, ⁹ tsa as'ai b'a kj'uaí tsuhi nda xi túb'asje s'íu: “Ndai tjehin má kabinchin”, kui nga kama suba ts'ihin ri nk'ie nga k'úinnchin ante xi fekuu. ¹⁰ Ni xi n'ení tsa tjin xi kuitsuyahi nga k'úin nku s'í, t'ihinnchin ante xi fekuu, tu xi b'a kj'uaí tsuhu ri nda xi kitsúyahi nga kjúái s'íu: “Ji nda amigo, t'ihinnchin nku ante xi tíña k'aku.” B'a ts'in sakúhu ri kjuachánka nginkun ngayjee xi k'úentut'áko hi yámixo. ¹¹ At'aha tu yáha ni xi k'uasje nk'a suba yjoho, kui xi chajnuca. Ko xi k'uasje nimakjua yjoho, kui xi sakúhu kjuachánka. ¹² Ko ta kinchjako Jesu nda xi kitsúyaha nga kj'uaí kjine niñu. B'i kitsúhu:

—Nk'ie nga s'í n'esjei, najmi tu já xi nda nchjakohi chubaihi, ta ndaha já nts'ei, ta ndaha já xinki, ko ta ndaha já nchiná xi t'jintut'á tiñahi. At'aha tsa b'a n'ei, kui jóo kuinchja ngajoya ngáha ri ko b'a ts'in kuitju chjíhi ni xi kik'aihi. ¹³ Ni xi n'ení nk'ie nga s'í n'esjei, xuta x'an chubaihi, xi nimaha, xi najmi ma fi ko xi ka. ¹⁴ B'a ts'in nda kamataihinni. At'aha xuta xu'bi najmi kamaha tsjá ngajoya ngáha ri ni xi kj'uaihi, tunga kama chjíhi ri nistjin nk'ie nga kj'uaiya ngáha ra ngabayoo xuta xi naxu y'entu.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku s'í chánka xi ts'asje nku nda

¹⁵ Nk'ie nga kint'é ni xu'bi nku nda xi ta kab'ejñat'ako Jesu yámixo, as'ai b'a kitsú:

—jÁ b'a nda tjihin ts'e xuta xi k'úéntujihin s'í chánka xi kama má batéxuma Ntjaná!

¹⁶ As'ai b'a kitsúhu Jesu ndo:

—Nku niyá nku nda ts'asje nku s'í chánka ko nkjin nkjun xuta kits'ínkint'é nga kj'uaísehe. ¹⁷ Nk'ie nga ja tsichu chuba, as'ai kits'ínkji nku nda musuhu ndo. “Nibó, at'aha ja tjinda ngayjee nichinee”, kitsúhu xi incha kin'ekint'é nga kj'uaí s'íu. ¹⁸ Tunga ngayjee jóo incha tsanki nga n'e'yún tak'uhun. “As'ai kuak'atsená nku jná ko tjihin nga kfínsehe. Tíbankihi nga n'e'yún tak'unni”, kitsú nda xi tjun kik'inyaha. ¹⁹ “As'ai kuak'atsená te turu bakján nanki. Tífikjut'ayá chu. Tíbankihi nga n'e'yún tak'unni”, kitsú ngá kj'ai nda. ²⁰ “As'ai kuixanná, kui kjuaha nga najmi kama kfíhinna”, kitsú ngá nda xi ma jahan.

²¹ 'Kik'óya ngáha nda musu ko kitsúyaha nda ntjaha ngayjee ni xu'bi. As'ai kama kjahan nda xi ts'e ni'yoó. “Kitsa t'in ajin nantio ko niyáté xi tjin nanki xu'bi. Nibákoj ei xi x'ahan, xi nimaha, xi kaha, ko xi najmi ma fi”, kitsúhu nda musuhu. ²² Askahan b'a kitsú nda musu: “Ji nda ntja, ja kuats'intjusan xi nkú nga kuakixín, tunga tjihin sa ante.” ²³ As'ai b'a kitsú ndantio: “T'in aya niyóo ko ante xi xi tjindai ei. N'e kjuayúhun ri xuta nga kjuas'en ei, tu xi tséhe ni'yaná. ²⁴ At'aha an b'a tíxinnu nga ndaha nku xuta xu'bo xi kixinya tíjuhun najmi kjine ni xi y'endá.”

*B'i ts'ín kitsúya Jesu ni xi tjihin nga tjun ts'ínnkjink'un xuta xi mjehe tsjénnkihi
(Mt. 10:37-38)*

²⁵ Nkjín n̄kjún maha xuta xi tjennkihi Jesu. As'ai kits'ínk'ótjijak'un kō b'a kitsúhu:

²⁶ —Tsa tjin xi tsjénnkina, tjihin nga 'yún ts'ín mjena nga na'mihi, naaha, chjuúhun, ntíhi, já nts'e, jminchjín nichja, kō santaha yjohō. Tsa najmi b'a ts'ín, najmi tsuhu rá nga kama xuta ni'yakuyána. ²⁷ Xi najmi títsjáha yjohō nga tsjénnkina santaha tsa kuayá ngat'ana, najmi tsuhu rá nga kama xuta ni'yakuyána.

²⁸ 'Tsa nku xi tíñajinnu mjehe ts'ínnda nku torre, ¿a najmi tjuhún k'úéjña nga ts'ínxki nkú tjin ni xi kfet'aha, tu xi skuehe tsa tíñaha ni xi machjéhen nga ts'ínndjuú niu? ²⁹ At'aha tsa ts'ínnda tuts'in xjōō kō askahan najmi kuichúkjuaha nga ts'ínndjuú niu, as'ai ngayjee xuta xi skuehe nga b'a ts'ín kuajnukiehe. ³⁰ B'i ngján b'a kuitsu: “Nku xá kik'atuts'ihin kui ndaj, tunga najmi tsichukjuahá rá nga kits'ínndjuú.”

³¹ 'Kō tsa nku nda rej xi tíñaha te mií já jun mjehe ngjuai kjánko kj'ai nda rej, ¿a najmi tjuhún k'úéjña nga ts'ínnkjink'un tsa kuichúkjuaha nga kjaánko nda rej xinkuu xi nibáko kan mií já jun xi ts'e? ³² Kō tsa behe k'un nga najmi kuichúkjuaha, as'ai ts'ínkji já chjine'én xi ts'e xi má nga kuankihi kjuajyu nda rej xinkuu nk'ie nga kjin tjen sa. ³³ Kui b'a maha, tu yáhá ni xi tíñajinnu xi najmi k'úéjña ngayjee ni xi tjihin, kui xi najmi tsuhu rá nga kama xuta ni'yakuyána.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén sihin naxo
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)*

³⁴ 'Nda naxo, tunga tsa ndyja nga'yúhun, ¿nkú ts'ín kama ntia ngáha? ³⁵ Najmi ta chjihi rá. Najmi

kama n'echjén xi nkúhu tsa ninte kō tā ndaha tsa n'etjijihin abono. Tu ngjuaiyahá sa natsin ján. Xi tjen tjabaxínñju, katasínñju.

15

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku chutsanka xi kindyja

(Mt. 18:10-14)

¹ Nkjín já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Romá kō xutá xi najmi naxu ts'intjusun kjuatéxumaha Moise kama ñjakút'aha Jesu nga j'aisínñjuhu. ² As'ai kinchjayanehe já fariseo kō já chjine'éhen kjuatéxumoo nga b'a kitsúhu xinkjín:

—Kui ndai ts'ínkjáihin kō kjineko niñu xutá xi najmi naxu ts'intjusun kjuatexumoo.

³ B'i kitsú Jesu nga y'éjña chubayahá:

⁴ —Tsa tíñajinnuu nku xi tíinchaha unchan chutsanka, tsa ndyjaha nku, ¿a najmi kuincháhá xi cháte kō yachán ñjoo ajin jñóo kō ngjuaingisjai xi kandyjoo santa nkúhu nga sakúhu? ⁵ Kō nk'ie nga sakúhu chu, tsjo kamaha nga ngjuásun tjia. ⁶ Nga kj'uaí ni'yaha, kuinchja ñjaha já xi nda nchjakohō kō já xi tjíntut'á tiñaha. “N'etsjokonú, at'aha ja kuasakú ngáhana chutsanka xi kandyjana”, kuítsuhu.

⁷ B'a tíxinnuu nga b'a tā ts'ín 'yún s'e sa kjuatsjo ndjiojmi ján nk'ie nga nku xutá ngatitsun fik'áha rá animaha nga cháte kō yachán ñja xutá xi naxu nginkun Ntíaná, xi najmi tjíhin nga ngjuaikj'áha rá animaha.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku toon xi kindyja

⁸ 'Kò tsa nku tachjuún tíjñahá te toontaba, tsa ndyjahá nku, ¿a najmi k'uétihí nku nd'í kò kjécha ni'yahá nga kuangisjái sisin santa nkúhu nga sakú ngáha rá toohon? ⁹ Kò nk'ie nga sakúhu, as'ai kuinchja ñjahá jminchjín xi nda nchjakoho kò jminchjín xi tjíntut'á tiñahá. "N'etsjokónú, at'ahá ja kuasakú ngáhana toontaba xi kandyjana", kuítshu. ¹⁰ B'a tíxinnuu nga b'a tá ts'ín s'e kjuatsjo ajihín ntítsjehe Ntjáná nk'ie nga nku xuta ngatitsun fikj'áha rá animáha.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku na'mi xi kits'ínkjáín ngáha rá ntíhí

¹¹ B'i kitsú sa Jesu:

—Nku ndá kis'ejñahá jo já. ¹² Ndá xi kjintíu kinchjako na'mihí: "Ji na'mi, k'uainí ni xi kanéna", kitsúhu. As'ai tsakjánya ndo ni xi tjíhín nga kitsjáha ntíhí. ¹³ Askahan nga ja j'a chuba nístjin, as'ai tsatéña ndá xi kjintíu ngayjee ni xi kik'aihí kò ngji nku nanki t'axín kjín nga kik'a toon xi kisakúhu. Yo kits'ínkje tiya toohon nga kits'ínjnu kits'ínt'a. ¹⁴ Tunga nk'ie nga ja kits'ínkje ngayjee toohon, tu nkuhú kjintíá xi tu xí 'yuhún kama nanki xu'bo kò kíkíe kjintíá kò kui. ¹⁵ As'ai ngjinki xáha nku ndá xi tíjña nanki xu'bo, as'ai kits'ínkjihí ndo má tíjncha chínkahá tu xi ts'íínkjehen chu. ¹⁶ Mjehe kjine ni xi tíjncha kjine chínko, tunga najmi ch'a xi kitsjáhá rá niu.

¹⁷ Tu chahán kama chubayahá ni xi kits'ín, kui nga b'i kitsúhu: "Nkú tjín maha já xi ts'ín xánta ni'yahá na'miná xi túb'anki tímahá nichine. Kò máha an, ej túbaya kjintíá. ¹⁸ Tu sahá kfinse ngáha rá na'miná kò b'a xíhín: Ji na'mi, tjenna

jé nginkun Ntjaná ko nginkuin. ¹⁹ Najmi ta an tsuhuna tsa ntíhi k'úínní. Tu sahá katumahi an xi nkú joyaha nku nda musu xi ts'ihin xánta.” ²⁰ As'ai kits'in niyá ndatiu nga nibase ngáha ra na'mihi. Kjin tjen sa nk'ie nga kiekehe na'mihi ko kama nimaha. Tsangatsanka nga ngjitsubakjá ntíhi ndo ko kikjexu'ba. ²¹ As'ai b'a kitsú ndatiu: “Ji na'mi, tjenna jé nginkun Ntjaná ko nginkuin. Najmi ta an tsuhuna tsa ntíhi k'úíhinní.”

²² 'Tunga b'ahá kitsú na'mihi ndatiu nga kinchjako já musuhu: “Kitsa nibáko najyun xi 'yún nda ko n'engjo ntína, ko ta t'eyohoo najnú ntsja nku stjink'un, ko tjayohoo tjabaxínté. ²³ Nku turu xunkú xi 'yún chánka nibáko ko n'ek'ion. Chineé ko n'esjeé s'í. ²⁴ At'aha ntína xu'bi nkú joyaha tsa ja k'ien ja kj'úáya ngáha ra. Kui xi kindyja ja kuasakusjái ngáha.” As'ai nku s'í incha kik'asje.

²⁵ 'Máha nda xi chóo, jñá kafi. Nk'ie nga kik'óya ko j'ai tiña ni'yoq, kint'é nga suun tífane ko nga tijncha tenki xuta. ²⁶ As'ai kinchjaha nku nda musu ko kingjásjaiyaha mí nihi xi tíma. ²⁷ B'a kik'ihin: “Nda nts'ei ja kaf'ai ngáha ko na'mihi katsjá kjuá nga kan'ek'ien nku turu xunkú xi 'yún chánka, at'aha nda tjihin ndo nga kuats'ínkjáin ngáha ra.” ²⁸ Kama kjan nkjúhun nda xi chóo nga santaha najmi ta mjehe ra kjuas'ehen ayoo. Kui nga tsitjusjehe na'mihi ko tsankihi nga kjuas'en. ²⁹ Tunga b'ahá kitsú ndo: “Yai, té, xi nkú ts'in nkjin nú tjihin nga títs'inxát'aha ko tehente tint'e'éhen, tunga ndahachí nku niyá najmi kje 'bainí nku chutentsu ichí xi k'uasjékohona s'í já xi tjoqo an.

³⁰ Tunga nk'ie nga kj'uai ntíh_i xu'bj_i, xi kits'ínkjeko jminchjín skóo ni xi kik'aih_i, kan'ek'ieih_{in} nku turu xunkú chánka.”

³¹ 'As'ai b'a kitsú na'mih_i: “Ji ntína, tehente tinchunkoní ej, kō ngayjee ni xi tjinna ji ts'i.

³² Tunga nd'ai tjíhin nga n'esjeé s'í kō n'etsjaá, at'ahā nda nts'ei nkú joyaha tsa ja k'ien ja kj'úáiya ngáha ra. Kui xi kindyja kō ja kuasakúsjaí ngáha”, kitsú.

16

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda musu xi najmi naxu ngjiko xáha

¹ B'i kitsú ya Jesu nga kinchjako xuta ni'yakuyáha:

—Y'ejña nku nda nchiná xi kitsjá xáha nku nda musuh_u tu xi kuasehe ra ni xi tjíhin. Kik'inyaha nga nda musu títs'ínkje tiya ni xi kits'ínkjas'ehen nga kuasehe. ² As'ai kinchjahā nda musu kō b'a kitsúhu: “¿Á b'a tsu én xi tínt'ehena? N'ekjas'enní kuenta_há xá xi tín'ei, at'ahā najmi ta ji chāsehe r_i ni xi tjinna.” ³ As'ai kits'innkjink'un nda musu. B'i kitsú: “¿Mí nihi xi ts'ian ej n_i, at'ahā ja títs'ínkje xána nda ntiana? Najmi kuichúkuana tsa xá ndjá ts'ian kō subana tsa chje kuankia. ⁴ Ja be mí nihi xi ts'ian tu xi ts'ínkjáihinna xuta ni'yaha nk'ie nga ja kje xána.”

⁵ 'As'ai kinchjahā nga nkúnkú já xi tje_hen ts'e nda ntia_há. “¿Nkú tjín tje_hin ts'e nda ntiana?”, kitsúhu nda xi tjun j'aisehe. ⁶ “Unchan ndj_i seti”, kitsú ndo. B'a kitsú nda musu: “Á xujun xi tjít'a xkih_i ni xi tje_hin ei. Kitsa tinchin, tu sahá tu

chátehé t'et'ai.” ⁷ As'ai b'a kitsú ngáha kj'ai: “Kó ji, ¿nkú tjin tjehin?” “Unchan kusta tuniñu”, kitsú nda xu'bi. B'ahá ta kitsú ngáha nda musu: “Á xujun xi tít'a xkih ni xi tjehin ei. Tu sahá tu cháte kó katéhé t'et'ai.”

⁸ As'ai nda ntiaha nda musu ch'onk'un xu'bi kama nkjúhun nga 'yún nkjink'un ndo nga b'a kits'in. At'aha xuta xi ts'e asuntee 'yún tjin saha kjuankjink'un xi nkú ts'in b'éndako xinkjin nga xuta xi ts'e má ndzjeen. ⁹ Kó an b'a tíxinnu. N'e chjón kjuanchiná xi tjin asunnte ngatitsuin nga kuisinko xuta, tu xi kas'ehenuu xuta xi nda kuinchjakonuu. B'a ts'in nk'ie nga kfeko asuntei kjuanchináha, n'ekjáinnu má nga kuintsuba síun.

¹⁰ Xi kixi fiko nga ts'intjusun ni xi ichí, kui xi ta naxu fiko nga ts'intjusun ni xi tse. Kó xi najmi kixi fiko nga ts'intjusun ni xi ichí, kui xi ta najmi naxu fiko nga ts'intjusun ni xi tse. ¹¹ Kui b'a maha, tsa najmi kixi kuankinkoo nga chasoho kjuanchiná xi tjin asunnte ngatitsuin, ¿yá xi tsjánuu nga chúnnto kjuanchiná xi ndoo? ¹² Tsa najmi kixi kuankinkoo nga chasoho ni xi ts'e xi kj'ai, ¿yá xi tsjánuu ni xi ts'ajun? ¹³ Ndaha nku nda musu najmi ma ts'inxát'aha jo já ntia. At'aha nku xi ts'íin unkie kó nku xi ts'íintjo, kó a ra ts'íinxát'a sisihin nku kó ch'on ts'in kuasehe xinkuu. Kui nga najmi kama n'exát'aha ruu Ntíaná kó kjuanchinoo.

¹⁴ Tunga já fariseo, kui xi 'yún tsjoho toon. Kui nga tsajnukiehe Jesu nk'ie nga kint'é ngayjee ni xu'bi. ¹⁵ As'ai b'i kitsúhu Jesu jóo:

—Xuta nda n'esjo yjonuu nginkun xuta, tunga Ntíanáha be xi nkú ts'in tjíntuyá animanuu. At'aha

ni xi benkjún xuta tu ts'ihí maha Ntíaná nga basehe. ¹⁶ Jet'a xáha ni xi kis'et'a kjuatéxumoo ko ni xi tsakúya já profeta nistjin nga j'ai Jua Bautista. Kui nistjiun kik'atuts'ihin ra nga tís'enjímí nga Ntíaná xi batéxuma ko xuta títsjá nga'yúhun yjoho nga tífas'enjin nga Ntíaná xi kuatéxumaha. ¹⁷ Tunga ta chjihí ra kjuatéxumoo. Najmi 'ni tjin tsa ndyjajihin sén nk'a ján ko t'anankiu nga nku ntu ichihí kjuatéxumoo ndyjat'a.

*B'i ts'ín kinchjanijmýaha Jesu kjuabixoon
(Mt. 5:31-32; 19:1-12; Mr. 10:1-12)*

¹⁸ Tu yáha ni xi k'uéjña chjuúhun ko kuixanko kj'ai tachjuún, kui xi tibangane kjuabixan tjuhun. Ko xi kuixanko ngáha tachjuún xi y'éjñaha x'ihin, kui xi ta tibangane ni xi 'mihí kjuabixan.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda
nchiná ko nku nda x'an*

¹⁹ Y'ejña nku nda nchiná xi bja najyun xi 'yún chjí ko najyun xi tsjo k'un ko ngayje nistjin tsjo ts'ín b'asje s'í. ²⁰ Ta y'ejña ya nku nda x'an xi 'mi Lazaro, xi kitsejnuhú ra tsé ko xi fajñastiu ankjua ni'yaha nda nchinóo. ²¹ Kui nda x'on ni xi un b'éhe k'un nga kjine t'ía xi xi bixuntunkí kinte yámixaha nda nchinóo. Ko santaha nañoo f'aik'úhun nga kjinejnu tséhe. ²² Tu k'iehén nda x'on ko ntítsjee ngjikoho ante xi má nga tíjña ntje cháná Abraham, ko ta k'ien nda nchinóo ko ngjiyanji. ²³ Nk'ie nga un tíbehe nda nchinóo ngak'ien, tsasenjinki ko kieke nga kjin tíjña Abraham ko nga Lazaro kab'ejñat'aha.

²⁴ 'As'ai kikjintáya nda nchinóo nga kinchja: “Ji na'mi Abraham, katuma nima hi an. T'exái

Lazaró nga kats'ínk'anchiku najnú ntsja kò kanibá ts'ínk'anchi njá. At'aha 'yún nkjún un tíbena ei ajin nd'í”, kitsú. ²⁵ Tunga b'ahá kitsú Abraham: “Ji ntína, n'ekj'áitsjein nga tsjò ts'ín tsinchin asuntee kò Lazaró kjuanima j'anki. Tunga nd'ai tjihin kjuajyu kò ji un tibehe. ²⁶ Kò nku tíkjá ya. Nku tixa chánkantsú tjenchja masen yaná. B'a ts'ín najmi ma f'atikjáha xi tjintu ei xi mjehe nguai ján kò ta ndaha xi tjintu ján najmi ma f'atikjá nga kj'uai ei.”

²⁷ 'As'ai ta kinchjahá ngáha nda nchinóo: “Tíbankihi, na'mi, nga n'ekjí Lazaró ni'yaha na'mina. ²⁸ At'aha un maha já nts'é. Katjitsúyaha tu xi najmi kò kui kj'uaihi ante xu'bjí má nga un tibehe xuta”, kitsú ndo. ²⁹ Tunga b'ahá kitsú Abraham: “Tíjñaha já nts'ei kjuatéxumaha Moise kò xujun xi y'ét'a já profeta. Kui xi kant'é éhen”, kitsú. ³⁰ As'ai: “Najmi, na'mi Abraham. Tunga tsa tjín xi kj'uaiya ngáha ra ngabayoo kò nguajisehe já nts'é, nguajik'áha ra animaha”, kitsú nda nchinóo. ³¹ Tunga b'ahá kitsú Abraham: “Tsa najmi tint'é éhen ni xi y'ét'a Moise kò já profeta, ta najmi kama chubayaha ndaha tsa tjín xi kj'uaiya ngáha ra ngabayoo.”

17

B'i ts'ín kinchjanijmýaha Jesu xuta xi ts'ínkijnejin jé xuta xingisoo

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ B'i kitsú Jesu nga kinchjako xuta ni'yakuyáha:

—Tjihin nga s'e ni xi ts'ínkijnejihin ngatitsun xuta, tunga, inima rú ts'íhin xi ts'ínkijnejin ngatitsun xuta xi kj'ai! ² Tu sahá ra ngandaha

xi b'a ts'íiun tsa s'et'a 'yúnt'a kásin nku ndjio chánka kō chjanikj'ajin ntáchak'uun, kintehe ní nga ts'íinkijnejin ngatitsun nku ntí íchí xi nkúhu xu'bj. ³ Chúhūun yjonūu.

'Tsa nda nts'ei títs'ín ngatitsun, chubakoi nga najmi nda títs'ín. Tsa ngjuaikj'áha ra animaha, n'endyjat'aihi. ⁴ Tsa yatu niyá ch'on ts'íinkohi nga nku nistjin kō tsa yatu niyá: "Tífikj'aha ra animana, n'endyjat'aní", tsa kuitsuhi, n'endyjat'aihi.

⁵ As'ai kinchja já postru:

—Tisinkoni tu xi 'yún s'ejin sahaní Ntíaná.

⁶ B'i kitsú Jesu:

—Tsa tu íchí s'ejinnūu Ntíaná xi nkúhu nku k'un mostasa xi 'yún íchí, kama b'a k'úihūun yá tu xu'bj: "Tiyú xin ei kō t'ihinsinjñajin ntáchak'uun." Kuint'é'énūu yóo.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda musu xi ts'íntjusun xáha

⁷ Tsa nku xi tíñajinnūu tíñaha nku nda musu xi kafikján t'anankiu kō tsa chū kafikunntá, nk'ie nga ja k'óoyaha jñá nda musu, najmi b'a kuitsuhu: "Títjáhanhunt'ái yámixō." ⁸ B'a ní kuitsuhu: "T'endaní ni xi kjíne kō n'esjei najyihin. T'eyání nichinena kō ntá xi k'uiá, kō askahan kama chineí kō s'í ji." ⁹ Kō tā ndaha najmi tsjáha máb'achjíhi nda musuhu nk'ie nga ja kuats'íntjusun xá xi kuatsjáha. ¹⁰ B'a tā ts'ín jun, nk'ie nga ja n'etjusun ngayjee xá xi kitsjánūu Ntíaná, b'a ní tixíún: "Já musu ní. Ni xi kik'inni, kui nihi xi kin'eí."

B'i ts'ín kits'ínkíhi Jesu te já xi k'uhun ch'in fen-tuju

¹¹ Nk'ie nga títs'ín niyá Jesu nga tífi nanki Jerusalen, j'ajin masen ante Samariá kò ante Galilea. ¹² Nk'ie nga tsichu nku nanki íchí, j'aik'úhún te já xi k'uhún ch'in fentujnu. Kui xi kjint'á tsincha ¹³ nga kikjintáya:

—Ji Jesu, nda maestru, katuma nima_{hi} jin.

¹⁴ Nk'ie nga kieke Jesu jóo, as'ai b'i kitsúhu:

—Tankínku_{hu} yjonu já na'miu.

Nk'ie nga tíincha fi jóo, tsitjuxín ch'ihin. ¹⁵ As'ai nku nda xi tjenjihin já xi tee, nk'ie nga kieke nga kama nkihí, kik'óya kò kits'íntsjohò Ntíaná nga 'yún kikjintáya. ¹⁶ J'aisinkúnch'int'aha Jesu nga íxí t'anankiuhú kingjénsten nintaku kò kitsjáha máb'achjíhi. Samariá nibáha nda xi b'a kits'íun. ¹⁷ As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿A najmi tehé maha já xi kama nkihí? ¿Má kfihi já xi ñja xingisoó? ¹⁸ ¿Á tu nkuhú nda xu'bi xi najmi ntje Israel tje_{hen} ra kuak'óyaha nga kj'uaits'íntsjohò ra Ntíaná?

¹⁹ As'ai b'i kitsúhu ndo:

—Tisintjein kò t'in. At'aha kuas'e_{jihin} nga Ntíaná kits'ín nibána, kui nga kama nkihi ri.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu nkjé kuatéxuma Ntíaná
(Mt. 24:23-28, 36-41)*

²⁰ As'ai já fariseo kingjásjaiyaha Jesu nkjé kuichú nistjin nga kuatéxuma Ntíaná. B'i kitsú Jesu:

—Tunkaán najmi kama chjihí nk'ie nga kuatéxuma Ntíaná. ²¹ Kò ta ndaha najmi b'a kuitsu xuta: “Ei tíjña”, kò a ra: “Ján tíjña.” At'aha ja tibatéxuma Ntíaná ajinnu.

²² As'ai b'a kitsúhu xuta ni'yakuyáha:

—Kuichú nistjin nga kama mjenüu nga choo ndaha tsa tu nku ichí nistjin xi s'e nk'ie nga kj'uaí Ntíhi Ndax'iun, tunga najmi chanú. ²³ Tjin xi b'a kuitsunüu: “Ei tijná”, ko a ra: “Ján tijná.” Tunga najmi tu bankinnú ko ta ndaha najmi tu tsjennkihüu. ²⁴ At'aha xi nkú ts'in ma chji nd'ich'on nk'a ján nga bat'ai, nga ma chji ei ko ma chji ján, b'a ta ts'in kama chji Ntíhi Ndax'iun nistjin nk'ie nga kj'uaí ngáha. ²⁵ Tunga titjuhún tihin nga un nkjún skuēhe ko nga xuta xi tjin nd'ai najmi ts'ínkjáhin.

²⁶ 'Xi nkú kama nistjin nga y'ejna Noe, b'a ta kama nistjin nk'ie nga kj'uaí ngáha Ntíhi Ndax'iun. ²⁷ Kui nistjiun tijncha kjine ko tijncha 'bi xuta. Tijncha bixan ko tijncha ts'ínkixan ntíhi. B'a tijncha ts'in santa nkúhu nga tsichu nistjin nga jas'en Noe tsutsu chánko, ko tu ni xi kik'ahá ts'í ko jesunjin ntá ngayjee xuta. ²⁸ Ko b'a ta kama nistjin nga y'ejna Lot. Tijncha kjine ko tijncha 'bi xuta. Tijncha b'atse ni ko tijncha baténa ni. Tijncha b'entje ko tijncha ts'innda ni'ya. ²⁹ Tunga nistjin nga tsitju Lot nanki Sodoma, nibajen nk'a ján nd'í ko sufrí nga tsixuntu t'anankiu. Jesun ngayjee xuta. ³⁰ B'a ta kama nistjin nk'ie nga kuakúchji yoho Ntíhi Ndax'iun.

³¹ 'Kui nistjin xu'bo, xi kab'ejnásun nk'a ni'yaha najmi tu kuitjuen nga kj'uaík'asje ni xi tjintu aya ni'yaha. Ko xi kafi jná najmi ta kats'óyaha ni'yaha. ³² N'ekj'áitsjohoon yjonüu ni xi kamat'ain chjuúhun Lot. ³³ Tu yáhá ni xi mjehe ts'ínk'anki suba yoho nga k'úejna tík'un, kui xi tu sahá kuayá. Tunga xi kuayá, kui xi tu sahá n'ek'anki. ³⁴ An b'a tixinnüu. Kui nistjen xu'bo jo xuta xi kjintusún nku

kama, nku chjúbé kō xinkuu s'ejña. ³⁵ Jo jminchjín xi tíncha ot'áha xinkjín, nku chjúbé kō xinkuu s'ejña. ³⁶ Jo já xi kafi jñá, nku chjúbé kō xinkuu s'ejña.

³⁷ B'a kitsú jóo:

—Ji Nda Ntia, ¿má xi tjeheh b'a kamoo?

B'i kitsú Jesu:

—Yaha nga má kjijña nku yjoninte k'ien, yo ma ñjakú chálíkíe. B'a ta ts'ín chaha nga k'uaí Ntíhi Ndax'iun.

18

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén ni xi kits'ínko nku nda jue nku tachjuún xi ja k'ien x'ihín

¹ As'ai Jesu y'ejña chubayaha xuta ni'yakuyáha nga tsakúyaha nga tjíhin nga tehente kuinchja Ntíaná kō nga najmi ts'íinkjehe k'un. ² B'i kitsúhu:

—Nku nanki y'ejña nku nda jue xi najmi benkjún Ntíaná kō ta ndaha najmi nusihín xuta.

³ Yo ta y'ejña nku tachjuún xi ja k'ien x'ihín. Kui xi fisehe nda jue nga b'a tsuhu: “Kixi n'ení kjuá xi tjínkōna chá kontrana.” ⁴ Nkjin nistjin j'a nga najmi kits'ihín kjuá tachjúun. Tunga askahán ni kits'ínnkjink'un: “Ndaha tsa najmi benkján Ntíaná kō najmi nusinna xuta, ⁵ tunga tu nku títs'ínstihína tachjín. Kui nga tu sahá kixi ts'ihín ra kjuá tu xi najmi ts'íinkjehe kjuatsentana nga kj'uaíse tehentena.”

⁶ B'i kitsú sa Nda Ntíaná Jesu:

—Nda tasinñju ni xi kitsú nda jue ch'onk'un xu'bi. ⁷ Ntíaná, ¿a najmi kixihí ts'íihín kjuá xuta xi j'ájin, xi nistjin nistjen nchjakohō? ¿A

ts'íink'andayahá nga kuasinko? ⁸ B'a tíxinnu nga ntjuúhun ts'íihin kjuá xuta xi ts'e. Tunga nk'ie nga kj'uaí ngáha Ntíhi Ndax'íun, ¿a sakú saha asuntee xuta xi s'ejihin Ntíaná?

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku nda fariseo ko nku nda xi f'áchjintjai ch'á

⁹ Ta y'éjña chubayaha Jesu nga tsakúyaha xuta xi b'a maha nga naxu tíncha ts'in nginkun Ntíaná maha, tunga najmi ndahá ts'in basehe xuta xingisoo. B'i kitsúhu:

¹⁰ —Jo já ngji nchjako Ntíaná má ma natsihin nínku, nku xi nda fariseo ko nku nda xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Roma. ¹¹ Nda fariseo b'i ts'in kinchjako Ntíaná nga ngandaha kinchja nk'ie nga kabasinjña ndju: “Ji Na'mi, títsjaha máb'achjí at'aha najmi b'a k'an xi nkú k'un xuta xi k'oo, xi ndyjé ts'in, xi ch'onk'un, xi b'at'aha chjuúhun. Ko ta ndaha najmi b'a k'an xi nkúhu nda xu'bi xi f'áchjintjai ch'á. ¹² Jo niyá nga tuntjóo bátejña kjintía ko nku tikjá ngayjee ni xi ts'in ngana tsja chje.”

¹³ Tunga nda xi f'áchjintjai ch'á kjin tsasinjña ko santaha najmi ma k'un tsa nk'a ján kuasenjinki. Tu kik'onayahá 'mehe nga b'i kitsú: “Ji Na'mi, katuma nimahi an nga jé tjenna.” ¹⁴ An b'a tíxinnu. Nku nda xi naxu kama ndai nginkun Ntíaná nk'ie nga kik'óya ngáha ni'yaha. Najmi b'aha nda xinkuu. At'aha tu yáhá ni xi k'uasjenk'a suba yjoho, kui xi íchí kama nginkun Ntíaná. Ko xi k'uasje nimakjua yjoho, kui xi sakúhu kjuachánka.

B'i ts'in nda kinchjane Jesu jánti xi
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 As'ai incha j'aiko xuta ntíhi tu xi Jesu ngjuénnehe ra ntsja. Tunga nk'iehé nga kikie já ni'yakuyóo ni, b'a kitsúhu xuta nga najmi b'a incha ts'ín. 16 Tunga kinchjahá ra Jesu jóo ko b'i kitsúhu:

—Tjehenntohó jántíu nga kanibásena. Najmi tu jun b'ech'óhoo. At'aha xuta xi b'a ts'in tjintuyáha xi nkú joyaha jántí xi, kui xi tjehe ra nga Ntíaná kuatéxumaha. 17 Kjuaxi ni xi tíxinnu. Xi najmi ts'ínkjáihin nga Ntíaná xi batéxumaha xi nkú ts'in ts'ínkjáihin nku nda chí ni xi 'baihi, kui xi ndahachi najmi kjuas'enjin nga Ntíaná xi kuatéxumaha.

*B'i ts'in kinchjanijmíko Jesu nku nda nchiná
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)*

18 As'ai nku nda k'aku kingjásjaiyaha Jesu:

—Ji nda maestru, ji xi ndai, ¿mí nihi xi ts'ian tu xi kama ts'ínkjáihin ra nga kúatejña tík'un sían?

19 As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Á an xi nda tí'mihiní? Najmi tjín xi ndaha, nku tutuhú Ntíaná. 20 Yai xi nkú ts'in tjít'a kjuatéxumoo: “Najmi tu biyunéi kjuabixoon. Najmi tu n'ek'iein. Najmi tu ndyjé n'ei. Najmi tu testiyu tsank'á n'ei. Chanjjuín na'mihi ko naahi.”

21 B'a kitsú ndo:

—Ngayjee ni xu'bo títs'intjusan santa nkúhu nga ndyjana.

22 Nk'ie nga kint'é Jesu ni xu'bi b'a kitsú:

—Nku ni ndyjat'á sahi. Tateñai ngayjee ni xi tjihin ko tjeihin xuta x'an. B'a ts'in s'ehe ri kjuanchiná ndjiojmi ján. As'ai nibái nga tsjénkiní.

²³ Tunga nk'iehé nga kint'é ndo éin, kik'ie nusin nusihin, at'aha 'yún nkjún nchiná. ²⁴ Nk'ie nga kikié Jesu nga kik'ie nusin nusihin ndo, b'i kitsú:

—¡Á b'a 'yún 'ni tjihin tsa xuta xi nchiná nkjúnhun kjuas'enjihin nga Ntjaná kuatéxumaha! ²⁵ Tu sahá najmi 'ni tjin tsa nku chu camello kjuas'en tixaha nku nintu nga nku nda nchiná kjuas'enjin nga Ntjaná xi kuatéxumaha.

²⁶ As'ai xuta xi kint'éhe b'a incha kitsú:

—¿Yá xi kama k'uanki ni ma?

²⁷ B'i kitsú Jesu:

—Ni xi ndahachí najmi maha ts'in xuta, Ntjaná maha ts'in nij.

²⁸ As'ai b'a kitsú Pedro:

—Xi nkúhu jin, ja y'entu ni xi tjinni ko tjennkihi nd'ai.

²⁹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnu. Tu yáhá ni xi y'éjña ni'yaha, tsa chjuúhun, tsa já nts'e, tsa xi chaha ko tsa ntíhi at'aha Ntjaná batéxumaha, ³⁰ kui xutai 'yún ts'ati k'uai ngáha ra asunnte xu'bi ko nistjin xi nibá askahan k'uaihi nga k'úentu tík'un sín.

B'i ts'in ta kitsúya ngáha Jesu nga kuayá

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ As'ai ngjiko t'axín Jesu já ni'yakuyá xi te joo ko b'a kitsúhu:

—Tjenñju. Ja títankiaán nanki Jerusalen. Yo kuitjusun ngayjee ni xi y'é't'a já profeta nga kamaha Ntíhi Ndax'iun. ³² At'aha aya ntsja xuta xi najmi ntje Israel tjeheñ ra n'ekjas'en. Kui xi kuajnukiehe, ch'on ts'íihin, ko kuatétejnuhu.

³³ K'uéhe kō ts'íínk'ien. Tunga nistjin xi ma jahan kj'uaíya ngáha ra ngabayoo.

³⁴ Ndaha nku ni xu'bjí najmi kamankjihin já ni'yakuyóo. Najmi be ni xi tínchja Jesu, at'aha kis'ejña 'maha niu.

*B'í ts'ín kits'ínkihi Jesu nku nda ka
(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)*

³⁵ Nk'ie nga ja tábichú tiña Jesu nanki Jerico, nku nda ka kab'ejña andai niyóo nga títbanki chje.

³⁶ Nk'ie nga kint'é ndo nga tíf'a nkjún xuta, as'ai kingjásjaiya mí nihi xi tíma. ³⁷ Kik'inyaha nga Jesu, nda xi nibáha Nazaret, tíf'a yo. ³⁸ As'ai kikjintáya:

—Ji Jesu, ji xi ntjehe David, katuma nimahi an!

³⁹ Xuta xi yja títjuun kinchjatikoho tu xi k'uéchja'aha ts'a, tunga tu sahá 'yún kikjintáya sa:

—Ji ntjehe David, katuma nimahi an!

⁴⁰ As'ai tsasin'yún Jesu kō b'a kitsú nga ngjuaich'ja nda kō. Nk'ie nga ja j'ai, Jesu kingjásjaiyaha:

⁴¹ —¿Mí xi mjehi nga ts'ihin?

B'a kitsú nda kō:

—Ji nda maestru, mjena nga kama chjina.

⁴² B'í kitsú Jesu:

—Katuma chjahi. At'aha kuas'ejihin nga Ntíaná kits'ín nibána, kui nga kama nkihi ri.

⁴³ Ta kuihi chubo kama chjihí ndo kō kit-sjennkíhi Jesu nga kits'íntsjoho Ntíaná. Kō ta kits'íntsjoho Ntíaná ngayjee xuta xi kiekie ni xu'bjí.

19

B'í ts'ín tsichuk'úhun Zakeo Jesu

¹ As'ai tsichu Jesu nanki Jerico. J'ajin nankiu.
² Yo tíjña nku nda nchiná xi 'mi Zakeo, xi nda k'akuhu já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Romá. ³ Kui xi mjehe skue yáha Jesu, tunga najmi tímahá ra, at'aha katsehe xuta ko ch'e nkjún ya Zakeo. ⁴ As'ai tsangatsanka tíjuhun xuta nkjiun ko tsiyajnu nku yá xi síjña yo, tu xi skuehe Jesu, at'aha yo tjihin nga kj'ua.

⁵ Nk'ie nga ja tíf'a Jesu yo, tsasenjinki má kji'a ndo ko b'i kitsúhu:

—Ji Zakeo, kitsa titjujein, at'aha ni'yahi tjihin nga ts'inkj'áiya nd'ai.

⁶ As'ai kitsa tsitjujen Zakeo ko tsjo kamaha nga kits'ínkjáihin Jesu ni'yaha. ⁷ Tunga nk'ie nga kieke xuta ni xu'bi, as'ai ngayjee kinchjayane Jesu nga b'a kitsúhu xinkjin:

—Ni'yaha nku nda xi najmi ts'intjusun kjuatéxumaha Moise kfi ts'inkj'áiya.

⁸ As'ai tsasinjña ndju Zakeo ko b'a kitsúhu Jesu:

—Chasei, nda maestru. Tsjaha xuta x'an masen ni xi tjinna. Ko tsa tjin xi ndyjé kits'ihin nga ts'anachaha, ts'ink'óya ngáha ra ñju niyá tjihin ni xi jak'aha.

⁹ B'i kitsú Jesu:

—Ja k'uanki nd'ai xuta xi tjintu ni'ya xu'bi, at'aha ta ntjehe ntje chjáná Abraham y'aha ra nda xu'bi. ¹⁰ At'aha Ntíhi Ndax'iun j'aingisjái ko j'ai ts'ink'anki xuta xi ja kindyja.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda xi kitsjáha já musúhu toon xi ts'íinxáko
 (Mt. 25:14-30)*

11 Nk'ie nga tímjeñju xuta ni xi tínchja Jesu, as'ai ta y'éjña chubaya ngáha nga tsakúya. At'aha ja tibichú tiña nanki Jerusalen ko b'a tímaha xuta nga akui kuatexumaha Ntjaná. 12 Kui nga b'a kitsúhu Jesu:

—Y'ejña nku nda nchiná xi ngji kjin kj'ai nanki tu xi nda rej n'e maha ko askahan k'oóya ngáha. 13 As'ai kinchjaha te ja musuhu ko kitsjaha toon nga nkúnkú jóo. “N'exáko tooin santa nkúhu nga kjúaj ngáhana”, kitsúhu.

14 Tunga unkiehé ra xuta nankihj ndo ko incha kits'ínkji tjennki ndo ja chjine'én xi b'a kuitsu: “Najmi mjeni tsa kui ndaj xi kama nda rejni.” 15 Tunga kin'e mahá nda rej ndo ko kik'óya ngáha nankihj. As'ai kitsjá kjuá nga chubaha ja musu xi kitsjáha toon, tu xi skuéhe xi nkú tjín kits'ín nganasun nga nkúnkú jóo.

16 As'ai j'ai nda xi tjuun. “Ji nda ntia, te tjihin nga kits'ín nganasun toohin”, kitsú. 17 “Nda tjín. Nda ní ji, nda musu. Naxu kin'etjusuin xá ichí xi kitsjaha, kui nga tsjaha ra nga kuatexumaha ri te nanki”, kitsú nda rej. 18 As'ai j'ai nda musu xi ma joho. “Ji nda ntia, un tjihin nga kits'ín nganasun toohin”, kitsú. 19 “Ji xi kuatexumaihj un nanki”, ta kitsúhu nda musu xu'bi.

20 As'ai j'ai ngá kj'ai nda musu. “Ji nda ntia, á toohin ngáha ei. Nku pañu kik'ontikjajian nga y'etjá, 21 at'aha tsankjuhun. At'aha kjan ní ji. Chjubéi ni xi najmi ji y'ejñai ko chjusintjein chan xi najmi ji y'entjei”, kitsú. 22 As'ai b'a kitsú nda rej: “Ji nda musu ch'onk'un, ta kuihi én xi kuakixín

ts'inkokjuahara. Tsa an xi kjan ko fakj'a ni xi najmi an y'ejná ko kjesintjen chan xi najmi an y'entje, ²³ kui nga, ¿á najmi kin'ekjas'ehen ri toonna já xi be nkú ts'ín ts'ínxáko ho toon? Tsa b'a kin'ei, ja ra ts'inkjain ngáha ra nd'ai toonna ko santaha ntíhi nga kjúa”, kitsú.

²⁴ 'As'ai kinchjako nda rei já xi kabincha yo. “Chjú'ohoo tooon nda xu'bi ko tjohoon nda xi tíjñaha te”, kitsúhu. ²⁵ “Ji nda ntia, ja tíjñaha te toon nda xu'bo”, kitsú jóo. ²⁶ Tunga b'ahá kitsú nda rei: “An b'a tíxinnuu. Ngayjee xi tíhin ni, kui xi k'uai saha. Tunga xi najmi tíhin, kui xi chjú'aha santaha ni xi íchí xi tíjñaha. ²⁷ Ko máha já kontrana xi najmi mjehe nga kuatexumaha, nibáko ei ko nginkán tíchákjó kásin.”

B'i ts'ín jas'en Jesu nanki Jerusalem

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Nk'ie nga ja b'a kitsú Jesu, as'ai kitsjen tíjñun nga kits'índjuú ngáha niyáha nanki Jerusalem. ²⁹ Nk'ie nga ja tsichu tíña Betfage ko Betanja, nanki xi tíña maha asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo, as'ai kits'ínki Jesu jo já ni'yakuyáha ³⁰ nga b'i kitsúhu:

—Tankíun nanki íchí xi tíjña tíña ján. Nk'ie nga ja kuichú yo, sakúnuu nku ntí búrrú xi tíjt'a'yún, xi najmi kjee ch'a b'esúhun. Chjúndáyo ko nibáko ei. ³¹ Ko tsa tíjñ xi ngjuásjaiyanuu: “¿Á jun tíchjundáyahanu chu?”, tsa kuitsunuu, b'a tíhuun: “Nda maestru rú machjéhen chu.”

³² As'ai ngji já xi kin'ekjío ko kisakúhu chu xi nkú nga kitsú Jesu. ³³ Nk'ie nga ja tíjñcha kjendáya ntí búrrú, as'ai b'a kitsú já xi ts'e chu:

—¿Á jun tíchjundáyahanu ntí búrrú?

34 B'a kitsú jóo:

—Nda maestru rú machjéhen chu.

35 Incha j'aikohō Jesu chu. Najyuhun incha kingjásuhun chu kō kits'ínk'íesun Jesu. 36 Xi nkú nga ts'ín tífi Jesu, b'a ts'ín kingjántu najyuhun xuta aya niyóo. 37 Nk'ie nga ja tíincha bichú tiña má jenstehen asuntu tjenki Yá Olivo, as'ai ngayjee xuta ni'yakuyáha Jesu 'yún incha kikjintáya tsjo nga kits'intsjohō Ntíaná ngat'aha ngayjee kjuankjún xi incha kikié.

38 B'a incha kitsú xuto:

—¡Ntíaná nda kats'ínkō nda rej xi kits'ín nibá ngajohō! ¡Kas'e kjuajyu ndjiojmi ján kō kaya kjuachánkahā Ntíaná nk'a ján!

39 As'ai kinchja k'ua já fariseo xi tjenjihin xuta nkjiun:

—Ji nda maestru, b'a t'ihin xuta ni'yakuyáhi nga najmi tū b'a incha kats'ín.

40 B'i kitsú Jesu:

—B'a tíxinnū, tsa k'uéchja ts'a xuta xu'bi, ndjio incha kjintáya.

41 Nk'ie nga j'ai tiña Jesu nanki Jerusalen, kikjintántjai nankiu nk'ie nga kikié. 42 B'i kitsú:

—¡Tsa tū kui sa nistjin xu'bi kamankjinnū ni xi tsjánū kjuajyu! Tunga tíjña 'mahánū niū nd'ai. 43 At'aha kuichú nistjin nga já kontrānū k'uéjtindainū xjó nga k'uéchjanū tū xi ts'íinkjehēnū. 44 Ts'íinkjenū kō ts'íink'ien xuta nankinū. Ndaha nku ndjio najmi tā s'ejñasun saha rā xinkjín. At'aha najmi kamankjinnū nk'ie nga y'éjña chjinū Ntíaná kjuandaha.

B'i ts'in kik'onsje Jesu ja xi tincha batéña chu má ma natsihin ninku

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ As'ai jas'en Jesu má ma natsihin ninku. Kik'onsje ja xi tincha batéña ko tincha b'atse chu yo. ⁴⁶ B'i kitsúhu:

—B'a ts'in tít'a éhen Ntíaná: “Ni'ya xi má nga kuinchjako xuta Ntíaná kama ni'yaná.” Tunga jun antehé ja ndyjé tín'e mo.

⁴⁷ Xki nistjin tsakúya Jesu natsihin ninku. Ko ja na'mi k'aku, ja chjine'éhen kjuatéxumoo ko ja xi yankjúhun incha tsangisjai niyá xi nkú ts'in kama ts'ínk'iehen Jesu. ⁴⁸ Tunga najmi tísakú niyáhá ra nkú ts'in b'a incha ts'ín, at'aha ngayjee xuta 'yún mjehe nga kuasinñjuhu ni xi tinchja Jesu.

20

B'i kama nk'ie nga kingjásjaiyaha ja tjíxoo Jesu ya xi kitsjá xáha

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Nku niyá nk'ie nga títakúya Jesu má ma natsihin ninku nga y'énijmíhi xuta én nda tsuhu Ntíaná, as'ai j'aik'úhun ja na'mi k'aku, ja chjine'éhen kjuatéxumoo ko jáchá xi ta tjíhin xá.

² B'a incha kitsúhu:

—T'inyaní, ¿mí xá xi tjíhin nga b'a tín'ei? ¿Yá xi kitsjá xáhi?

³ B'i kitsú Jesu:

—Ko an ta kuasjáíyanu nku ni. T'inyanú. ⁴ ¿Yá xi kits'ín nibáha Jua Bautista nga j'aiténtá xuta? ¿A Ntíaná, a ra xuta asunnteihí?

⁵ As'ai b'i kitsúhu xinkjín nga kinchjanijmíyaha niu:

—Tsa: “Nt₁ianá kits'ín nibáha Jua”, kuixiáán, as'ai b'a kuitsuná: “¿Á najmi kis'ejihinnu ni xi kitsúhu Jua?” ⁶ Ko tsa: “Xuta asunntej kits'ín nibáha” kuixiáán, ngayjee xuta k'uéná ndjio nga ts'íink'ienná, at'aha b'a tsu xuta nga nku nda profeta kama Jua.

⁷ As'ai kinchjako ngáha Jesu:

—Najmi yai yá xi kits'ín nibáha.

⁸ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ko ta ndaha an najmi xinyanuu yá xi kitsjana nga b'a tits'ian.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchén já xi najmi naxu fiko xá xi kik'aihi

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ As'ai Jesu b'i ts'ín tsakúyaha xuta nga y'éjña chubayaha:

—Nku nda y'éntje tuntsjajé. Kitsjá sáha antee já xi maha ts'ínxáko tuntsjajé, as'ai ngji kjin tse nkjún nistjin. ¹⁰ Nk'ie nga ja tíjne tuu, as'ai kits'ínkjisehe ndo nku nda musuhu já xi tits'ínxáko tuntsjajé tu xi kuankihí ra tu xi kanéhe. Tunga kik'íehé ra jóo nda musuhu ko kits'ínkji tiya tiya.

¹¹ As'ai ta kits'ínkjihí ngáha ndo kj'ai nda musu, tunga ta kik'íehé ngáha ra jóo nda musu xu'bi. Ch'on nkjún incha kitsúhu ko kits'ínkji tiya tiya.

¹² Ta kits'ínkjihí ngáha kj'ai nda musuhu ndo, tunga ta kits'ín'uhún ngáha ra jóo nda xu'bi nga tsanka tjennki.

¹³ Tu chahán b'i kitsú nda xi ts'e tuntsjajé: “¿Mí nihi xi ts'ian? Tu sahá ntína xi tjo nkjúnna ts'ínkjía. Tsa tu ahá ni skuenkjún ntína jóo.” ¹⁴ Tunga nk'iehé nga kkie já xi ts'ínxáko tuntsjajé nga

nibá ntíh_i ndo, b'a kitsúhu xinkjín: “Kui xu'bo xi ts'íinkjáih_in ngayjee ni xi tjih_in na'mih_i. Tu sahá n'ek'ieén tu xi kama ts'añáhaná ni xi ts'íinkjáih_in.”
 15 Kui nga kik'onsjehe jóo ntíh_i ndo natsin má nga tjíntje tuntsjajée ko kits'ínk'ien.

'Kui b'a maha, ¿nkú ts'íih_in ra nda xi ts'e tuntsjajée já xu'bo? 16 Kj'uaí ko ts'íinkje já xi ts'ínxáko tuntsjajée ko kj'ai já tsjá sá ngáha ra ante tuntsjajée.

Nk'ie nga kint'é ni xu'bi xuta xi tíincha yo, as'ai b'a incha kitsú:

—¡Najmi b'a tu katuma!

17 Tunga tsase'ahá Jesu jóo ko b'i kitsúhu:

—Kui nga, ¿nkú tsuhu ra ma ni xu'bi xi tjit'a xujun éhen Ntíaná? B'a títsu:
 Ndjio xi kikjaníya já chjinexóo,
 ja j'ai ma ndjio k'aku.

18 Tu yáhá ni xi kuijnesun ndjio xu'bi kama xixi.
 Ko xi kuijnenehe ndjio kama nkuankuan.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu yá xi tjih_in nga s'echj_ihi
 (Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)*

19 Ta kuihi chubó mjehe já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoó nga kuakj'ánijé Jesu, at'ahá kamankjih_in nga kui kinchjanijmíyaha nga y'éjña chubaya. Tunga incha kitsankjúhún xuta nkjiun. 20 As'ai kits'ín nibásehe Jesu k'ua já xi kúnnta 'maha, xi xuta nda kits'ín ma maña yjoho, tu xi ts'íinkijnejihin Jesu nku én xi najmi b'a tjin. B'a ts'ín kama ts'íinkjas'ehen ra nda tjíxá Roma. 21 B'a incha j'ai tsúhu:

—Ji nda maestru, yai nga kjuaxi én xi chubai nga bakuyái ko nga najmi ngabi n'ei kjuá. Naxu

bakuyái éhen Ntíaná. ²² Kui nga, ¿a ma b'echjíhíí nda títjun Cesar ni xi f'áchjíná, a ra najmi?

²³ Tunga kamankjihín ra Jesu kjuamañaha jóo ko b'a kitsúhu:

²⁴ —Takúnú nku toon denario. ¿Yá xi ts'e sénnistjiín ko j'áin xi tjít'aha tooin?

B'a kitsú jóo:

—Ts'e nda títjun Cesar.

²⁵ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tjohoon nda títjun Cesar ni xi ts'e nda títjun Cesar, ko tjohoon Ntíaná ni xi ts'e Ntíaná.

²⁶ Najmi kamaha jóo kits'ínkijneya Jesu nga kuinchja nginkun xuta nantio nku én xi najmi b'a tjín. Tu sahá kama nkjúhun én xi kits'ínk'óya Jesu ko najmi ta kinchaha.

*B'i ts'in tsakúya Jesu nga kj'uaíya ngáha ra xuta
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)*

²⁷ Já saduseo bakúya nga najmi kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo. As'ai k'ua xi j'aisehe Jesu nga ²⁸ kingásjaiyaha. B'i incha kitsúhu:

—Ji nda maestru, y'é't'aná Moise: “Tsa nku nda xi tíñaha chjuún kjuayá nga najmi kis'ekoho ntí chjuúhun, nda nts'e tjíhin nga kujxanko ngáha chjuúhun, tu xi b'a ts'in s'ehé ra ntí nda nts'e xi k'ien.” ²⁹ Y'entu yatu já xi nts'e maha xinkjín. Tsixan nda xi tjuun tunga b'ahá tjún k'ien. Najmi kis'ehé ntí. ³⁰ As'ai nda xi ma joho tsixanko ngáha tachjuun, tunga ta k'iehén ngáha. ³¹ As'ai b'ahá ta kits'in ngáha nda xi ma jahan ko ta k'ien, ko b'a ta kamat'ain já xingisoo. Ndaha nku xi yatuú najmi kis'ehé ntí. ³² Asakahan ta k'ien tachjuun.

³³ 'Kui b'a maha, nistjin nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo, ¿yá ndaha xi kama ts'e tachjuun? At'aha nga yatuu tsixanko.

³⁴ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Bixan xuta xi tjín nistjin nd'ai ko ts'ínkixan ntíhi. ³⁵ Tunga xuta xi tjeheñ ra nga k'úentu tík'un nistjin xi s'ejña askahan, xi kj'uaíya ngáha ra ngabayoo, kui xi najmi ta kuixahan ko najmi ta ts'ínkixahan ntíhi. ³⁶ At'aha najmi ta kama kuayáha. B'a ní ts'ín k'úentu xi nkú ts'ín tjintu ntitsjee. Ntíhi Ntíaná kama, at'aha j'áiya ngáha ra ngabayoo.

³⁷ 'Ko santaha Moise ta y'éjña chji nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo, nk'ie nga kinchjanijmíyaha na'yá ntsje xi títiu. At'aha b'a ts'ín tjít'a nga Ntíaná xi “Ntíaha Abraham, Ntíaha Isaac ko Ntíaha Jacob.” ³⁸ Ntíaná najmi Ntíaha animá. Ntíaha ní xuta tík'un. At'aha nginkun Ntíaná tjintu tík'un ngayjee xuta.

³⁹ As'ai kinchja k'ua já chjine'éhen kjuatexumoo:
—B'a tjín ni xi kuakixín, nda maestru.

⁴⁰ Najmi ta kama k'un kingjásjaiya saha ra Jesu tsa mí nihi.

*B'i ts'ín kingjásjaiya Jesu yá xi y'aha ra xi Cristo
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)*

⁴¹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Nkú tjíhin ra nga b'a tsuhu xuta nga ntjehe David nibáha ra xi Cristo? ⁴² At'aha ta kuihi David b'a ts'ín y'ét'a xujun salmo:

Ntíaná b'a kitsúhu Nda Ntiana:

“Tinchint'ání má batexuma,

⁴³ k'uentú maná já kontrañi kinte tsukui.”

44 B'a ts'in ta kuihi David b'a kitsúhu nga Nda Ntiaha maha xi Cristo. Kui nga, ¿nkú ts'in ntjehe David nibáha ra xi Cristo?

B'i ts'in y'échjit'ain Jesu sin xi y'a já chjine'éhen kjuatéxumoo

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

45 Nga tìncha basínñju ngayjee xuta, as'ai kinchjako Jesu xuta ni'yakuyáha:

46 —Chúhun yjonuu já chjine'éhen kjuatéxumoo. Kui xi tsjoho nga bja najyun ndju nga b'ema ko nga tsjo ts'in súniñaha niyátée. Tsjoho nga b'entusún yáxilē xi tìncha títjun ni'ya sinagoga ko nga b'entu ante k'aku xi tjin nku s'í. 47 Kui xi kje'áha ni'yaha jminchjin xi ja k'ien x'ihin ko as'ai chuba 'yuhún tse nchjako maña Ntíaná tu xi b'é'mat'aihín yjoho. 'Yún un skuēhe já xu'bi.

21

B'i ts'in kinchjanijmtyaha Jesu toon chje

(Mr. 12:41-44)

1 Tsase Jesu ko kieke xuta nchiná xi tbinchá toohon aya kaxa toon chje. 2 Ko ta kieke nku tachjuún xi ja k'ien x'ihin. Kui xi jo toon xi tínti tsinchá kaxa chje. 3 As'ai b'i kitsú:

—Kjuaxi ni xi tixinnuu. Tachjuún x'ain 'yún tse kuatsjá sa nga ngayjee xuta xi k'oo. 4 At'aha ngayjee xuta xi k'oo ni xi tít'ankihí kuatsjá. Tunga máha tachjin, ngayjee toon xi tíñaha nga kjineyaha nichine kuatsjá.

B'i ts'in tsakúya Jesu ni xi kama kintehe ni nga kfe asuntee

(Mt. 24:1-28; Mr. 13:1-23)

⁵ K'ua xuta tinchjanijmíyaha ninku nga tsjo ts'in kin'enaxúkoho ndjio tsjo k'un ko ni xi kits'insuhun xuta. As'ai b'i kitsú Jesu:

⁶ —Máha ni xi tíyo ei, kuichú nistjin nga ndaha nku ndjio najmi ta s'ejñasuhun ra xinkjín. Ngayjee n'exúya.

⁷ As'ai b'a kitsú jóo nga kingjásjaiyaha:

—Ji nda maestru, ¿nkjé b'a kama? ¿Mí nihi xi kuakúchji tíjzun nga b'a kama?

⁸ As'ai kinchja Jesu:

—Chúhūun yjonuu nga najmi tu ch'a xi k'uanachanu. At'aha nkjin maha xi kj'uaí nga an ts'ín ma yoho. “An xi kui”, kuitsu. Ko b'a kuitsu ya: “Ja kuichu nistjiun.” Tunga najmi tu tsjennkíhí ruu jóo. ⁹ Nk'ie nga kuinú'yó nga tjín kjuachán ko nga najmi tjín kjuajyu ajihin xuta naxinantá xi tjín, najmi tu binkjun. At'aha tjihin ni nga tjun b'a kama, tunga najmi kjuhé kfe asuntee.

¹⁰ Ko b'i kitsú sa Jesu nga ngjindju:

—Xuta xi tjín nku nanki kjaánko xuta xi kj'ai nanki. Nku nda rej kjaánko kj'ai nda rej. ¹¹ Chón xi tu xí'yúhún kama ko s'e kjintía kj'ai kj'ai nanki. Tsjén ch'in ch'onk'un, ko kama chji nk'a ján ni xi kuinchánkjúhūn xuta ko kjuankjún chánka.

¹² Tunga kintehe ni nga kuitjusun ngayjee ni xu'bi, tíjzun kuakj'ánijénuu xuta ko tsjennki unkienuu. Ts'ínkjas'ennuu aya ntsja já k'akuhu xuta sinagoga ko ts'ínkjas'ennuu nubayá. Ngat'ana ngjuaikohonu nginkun já rej ko nginkun já tíjzun.

¹³ B'a ts'ín sakúntehenuu nga k'úinyaha ruu jóo yáha an. ¹⁴ B'i n'e n'enkjíntak'un nga najmi tu b'enda

títjun xi nkú ts'ín kuisinkoo yjonuu. ¹⁵ At'aha an ts-januú én xi chubo kō kjuankjintak'un xi chánka sa nga xi ts'e já kontranuú, tū xi najmi kuichúkjuaha ra ni xi chubo kō tsa b'a kuitsu nga najmi b'a tjin ni xi tíchubo.

¹⁶ 'Santaha xi chánuu, já nts'o, xuta xinkiu kō xuta xi nda nchjakonuu ts'ínkjas'ennuu. K'ua xi tjin ajinnuu n'ek'ien. ¹⁷ Ngat'ana ts'ín unkiehenuu ngayjee xuta. ¹⁸ Tunga ndahá nku ntsjaku najmi ndyja. ¹⁹ Ndjá tincho, tū xi k'uankihinu.

²⁰ 'Nk'ie nga choo nga k'uétjindaihi já jun nanki Jerusalen, katumankjinnuu nga ja kuichu nistjin nga n'ekje. ²¹ Kui nistjiun katanka xuta xi tjintu ante Judea xi tjeheh asunntu tjenki. Xi tjintu ajin nantia Jerusalen katitju. Xi kafi jñá najmi ta kak'oyaha ajin nantio. ²² At'aha kui nistjin xu'bo ts'ínkjáihin xuta chjhi ni xi najmi nda kits'ín, tū xi kuitjusuhun ngayjee ni xi tjit'a éhen Ntjaná. ²³ ;Nima rú ts'ihin jminchjin xi y'a ntí kō xi tít'sínki ntí kui nistjiun! At'aha tse kjuanima xi s'e asuntee kō kjuakjahan Ntjaná nibanehe xuta xu'bi. ²⁴ K'ua xi kicha ndju n'ek'ienkoho kō kj'ai ngá xi ngjuainijé ngayjee nanki xi tjin. Xuta xi najmi ntje Israel tjeheh ra kuasinne nanki Jerusalen xi nkú tjin nú nga k'uauntehe nga kuatéxuma.

*B'i kama nistjin nga kj'uai ngáha Ntíhi Ndax'iuun
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)*

²⁵ 'As'ai ts'íu kō sóo kō niñuu kuakúchji kjuankjún xi kama. Xuta naxinantá xi tjin t'anankiu ngjuántaha ra yjoho kō tsankjún, at'aha 'yún kjuaneya ntáchak'uun kō 'yún ngjuaink'a t'éhen ntóo. ²⁶ Xí kuayayahá xuta nga tsankjún kō nga

kúyahā ni xi kamahā asuntee. At'ahā Ntíaná ts'íink'atsé ni xi tjín nk'a ján. ²⁷ Nk'iehé chá Ntíhí Ndax'iun nga tjenjin nintiu nga nibáko ngayjee nga'yúhūn kō kjuachánkahā. ²⁸ Nk'ie nga k'uatuts'ihin nga b'i kama, tsjo katumanu, at'ahā ja tábichú tiña nistjin nga ja kama ndáinu.

²⁹ Kō b'i tā ts'ín y'éjña chubaya Jesu nga tsakúya:

—Chasohō yá higuera kō ngayjee yá xi tjín. ³⁰ Nk'ie nga yo nga ja títjuhū nts'én, mankjinnūu nga ja tábichú tiña chunubóo. ³¹ B'a tā ts'ín nk'ie nga ja chōo nga ja b'a tíma, katumankjinnūu nga ja tjña tiña nistjin nga kuatéxuma Ntíaná. ³² Kjuaxi ni xi tíxinnūu. Kuitjusun ngayjee ni xu'bi kintehe ni nga kuayáye xutā xi tjín nd'ai. ³³ Kamahā asuntee kō nk'a ján ndyja, tunga éna najmi k'ua tiya.

³⁴ 'Chúhūun yjonūu, tu xi najmi kama ndjáha animanūu, tsa tséjihin rā ni xi mjehe yjonintenuu, tsa kama ch'iu, kō tsa kjuántaha ruu yjonūu ni xi tjín asuntee. At'ahā tsa b'a n'oo, tu ndyjahānuu nk'ie nga k'uaí nistjin xu'bo. ³⁵ At'ahā k'uaínehe nistjin xu'bo ngayjee xutā xi tjín tu má xi tje'hén ni asuntee. Tu ndyjuhé rā nga b'a kamo. ³⁶ Kui nga tintsuba ndahanu kō tehente chubakoo Ntíaná, tu xi kuichúkjuahanūu nga kuitjánkiu ngayjee ni xi kamo kō kuichú nginkun Ntíhí Ndax'iun.

³⁷ Xki nistjin tsakúya Jesu natsin ninku kō nga ma ngixuun bitju nga fi ts'ínkj'a nistjen asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo. ³⁸ Kō ngayjee xutā tā jyun tā jyun incha f'ai natsin ninku nga f'aisínñjuhū Jesu.

22

*B'i ts'in y'enda ja tixoo nga mjehe kuakj'anjé Jesu
(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Jn. 11:47-53)*

¹ Ja tábichú tiña S'í Pascua, nk'ie nga chine ninkuan xi najmi kamandakoho na'yu san. ² Já na'mi k'aku ko ja chjine'ehen kjuatexumoo incha tsangisjai niyá xi nkú nga ts'in ts'íink'iehen Jesu, at'aha tsankjún jóo xuta nkjiun.

*B'i ts'in y'enda Juda Iscariote xi nkú ts'in
ts'íinkjas'en Jesu*

(Mt. 26:14-16; Mr. 14:10-11)

³ As'ai jas'enjihin Satana Juda xi ta 'mi Iscariote, nku nda ni'yakuyá xi te joo. ⁴ Kui xi ngjisehe ja na'mi k'aku ko ja jun k'aku nga kinchjanijmíyako xi nkú ts'in kama ts'íinkjas'ehen Jesu. ⁵ Tsjo kamaha jóo ko y'endako Juda nga tsjáha toon. ⁶ Kits'in yu Juda ko tsangisjai niyá xi nkú ts'in kama ts'íinkjas'en Jesu nk'ie nga najmi 'yún tjin xuta.

*B'i ts'in ts'asjeko S'í Pascua ja ni'yakuyáha Jesu
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co.
11:23-26)*

⁷ Tsichu nistjin nga chine ninkuan xi najmi kamandakoho na'yu san, nk'ie nga n'ek'ien chutsankaha S'í Pascua. ⁸ As'ai b'a kitsú Jesu nga kits'ínkji Pedro ko Jua:

—Tankínkiendo ni xi chineé S'í Pascua.

⁹ B'a kitsú jóo:

—¿Má xi tjeheh mjehi nga k'úendaí nichineé?

¹⁰ B'i kitsú Jesu:

—Nk'ie nga kuitjás'oon ajin nantio, satékjó nku nda xi y'a nku ndjií ntánijua. Tsjénnkihūu santaha má nga kjuas'en ¹¹ ko b'a t'ihūun nda xi ts'e ni'yoo: “B'a titsu nda maestru: ¿Má xi kui ante má nga kjinéka nichinehe S'í Pascua já ni'yakuyána?”
¹² As'ai kuakúnūu nku ante tayá chánka xi ja tjinda xi tjeheh nk'a ni'yaha. Yo t'endo ni xi chineé.

¹³ As'ai ngji jóo ko b'a kamat'ain xi nkú nga kitsúhu Jesu. Yo incha y'énda nichinehe S'í Pascua.
¹⁴ Nk'ie nga tsichu chuba, y'eñat'ako Jesu yámixó já postruhu ¹⁵ ko b'i kitsúhu:

—Mangimjena nga kjuasjékōnuu S'í Pascua xu'bi kintehe ni ngabayana. ¹⁶ At'aha b'a tíxinnūu nga najmi ta kjiné sahana nichinej santaha nkúhu nga kuitjusun xi nkú tsuhu ra kui s'íi má batéxuma Ntiana.

¹⁷ As'ai jakj'á chutsiun ko nga ja kitsjáha máb'achjíhi Ntiana, b'i kitsú:

—Chjúbó niu ko n'endzohoo xinkiu. ¹⁸ At'aha b'a tíxinnūu nga najmi ta k'ui sahana ntáha tuntsjajée santa nkúhu nga kuichú nistjin nga kuatéxuma Ntiana.

¹⁹ As'ai jakj'á ninkuon ko nga ja kitsjáha máb'achjíhi Ntiana, tsakjanya ko kitsjáha jóo nga b'a kitsú:

—Kui xu'bi xi yjonintena xi n'ekjas'en ngandanūu. B'a n'oo tu xi kj'uaítsjennūu an.

²⁰ Nk'ie nga ja kamaha nga kikjine nichinee, ta jakj'á chutsiun nga b'a kitsú:

—Kui chutsiun títakúchji jnina xi ngjuai ndzjo ngandanūu. Jnina tít'éndako tsetsehe Ntiana nd'ai xi nkú ts'in nda ts'ínko xuta. ²¹ Tunga máha nd'ai, nda xi tít's'ínkjas'enna ta tijnat'akona

yámixaj. ²² At'aha b'a n'ehe Ntíhi Ndax'iun xi nkú ts'ín kis'endaha. Tunga, jnima rú ts'ihin nda xi ts'iínkjas'eheh!

²³ As'ai b'i ngján kingjásjaiyaha xinkjín jóo nga yá xi b'a ts'iíun.

B'i ts'ín kitsúya Jesu yá xi 'yún chánka sa

²⁴ As'ai já ni'yakuyóo b'a incha kitsúhu xinkjín nga yá xi 'yún chánka sa ajihin. ²⁵ Tunga b'ahá kitsú Jesu:

—Já rej xi batéxuma naxinantá xi tjín asuntee ndjá ts'ínko xuta xi ts'e. Kó já xi tjihin xá, kui xi nda incha ts'ín, tsu xuta. ²⁶ Tunga ajinnuu najmi b'a kama. Xi 'yún ní chánka sa ajinnuu kats'ín ma yjohó xi nkú joyaha tsa kui xi 'yún kinte tjen. Kó xi batéxuma kats'ín ma yjohó xi nkú joyaha tsa kui xi nda musuhu já xingisoo. ²⁷ At'aha, ¿yá xi 'yún chánka sa? ¿A xi b'ejñat'a yámixó nga kjine, a ra nda musu xi b'éyahá nichinee? ¿A najmi xi b'ejñat'ahá yámixó? Tunga máha an, tíjñajinnuu ei xi nkú joyaha nda musunuu.

²⁸ 'Jun najmi kin'e nga manú nk'ie nga kichjut'ayák'unna. ²⁹ Kui nga k'uendáhanuu nga kuatexumo, xi nkú ts'ín y'éndana Na'mina. ³⁰ Kuintsubat'o yámixana nga chinoo kó s'iu nk'ie nga kuatexuma, kó kuintsuboo ante má nga kuatexumohoo ntjehe xuta Israel xi te jo tákjá maha.

B'i ts'ín kitsúya tíjun Jesu nga Pedro b'a kuitsu nga najmi behe

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ 'Simon, Simon, tasinñjui. Satana tsanki nga k'uétsujneyánuu xi nkú n'ehe tuniñu nga

kjút'ayák'unnuu. ³² Tunga an ja tsankintjáíhi nginkun Na'miu tu xi tu nku s'ejihín ri an. Kō ji, nk'ie nga sakú nga'yún ngáha ri nga s'ejihin an, t̄is̄inkoi já nts'ei tu xi tu nku ndjáhá kuinchaha.

³³ B'a kitsú Simon:

—Ji nda maestru, t̄ínkuhu k'an nga kfínkoho nubayá kō santaha nga kuayáko.

³⁴ B'i kitsú Jesu:

—Ji Pedro, an b'a t̄ixihin. Kintehe ni nga kjintá xanto nd'aj, b'a kuixín nga najmi yaní jan niyá t̄jihin.

³⁵ As'ai b'i kitsúhu já ni'yakuyáha:

—Nk'ie nga kits'inkjínuu nga najmi tu ch'o tsa kixinnuu, kō tā ndaha toon kō tā ndaha t̄jabaxínté, ¿a t̄jín ni xi kindyjat'anuu?

B'a kitsú jóo:

—Najmi chumi nihi xi kindyjat'aní.

³⁶ As'ai b'a kitsú Jesu:

—Tunga nd'ai, xi t̄jñaha tsa, kat'a kō tā kat'a toohon. Kō xi najmi t̄jñaha k̄icha, katatéña najyun ndjuhu kō kat'atse nku. ³⁷ At'aha b'a t̄ixinnuu. T̄jihin nga kuitjusuhun ni xu'bi xi t̄jít'a éhen Nt̄ianá: “Kui xi tā kich'axkihi rá ajihin já ch'onk'uun.” At'aha ngayjee ni xi t̄jít'a nga t̄inchjanjímíyahana t̄jihin nga kuitjusun.

³⁸ B'a kitsú jóo:

—Ji nda maestru, já jo k̄icha ei!

B'i kitsú Jesu:

—Ja kama.

*B'i ts'ín kinchjako Jesu Nt̄ianá
(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)*

³⁹ As'ai tsitju Jesu nga ngji asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivó xi nkú ts'ín tehente, kó tã kitsjennkíhi já ni'yakuyáha. ⁴⁰ Nk'ie nga tsichu yó, b'a kitsúhu:

—Chubakoo Ntíaná tũ xi najmi chjút'ayák'uhunnuu.

⁴¹ As'ai b'a ts'ín kjin ngji t'axín suba xi nkúhu má bichúkijne nku ndjio nga s'e. Yó tsasinkúnch'in kó kinchjako Ntíaná. ⁴² B'i kitsú:

—Ji Nã'mi, tsa kama kai, n'ekj'a t'axínni kjuanimã xu'bi. Tunga katumahá xi nkú ts'ín mjehi, najmi xi nkú ts'ín mjena.

⁴³ As'ai kama chjihí nku ntítsje xi nibajehen nk'a ján nga j'ai tsjá nga'yúhun. ⁴⁴ Kó nk'ie nga 'yún nkjún un tíbehe Jesu, tũ sahá 'yún kinchjako sa Ntíaná kó tsixuntu t'anankiu ntánubáha xi b'a k'un xi nkú joyaha stubá jní i.

⁴⁵ Nk'ie nga ja kamaha nga kinchjako Ntíaná, as'ai tsisintjen kó j'aise ngáha rá já ni'yakuyáha. Kjintufé jóo nk'ie nga j'aisehe at'aha kjuaboó xi kats'ín nganaha. ⁴⁶ As'ai b'i kitsú:

—¿Á kisunntuféhenu? Tísintjoon kó chubakoo Ntíaná tũ xi najmi chjút'ayák'uhunnuu.

B'i ts'ín j'aichj'anijé Jesu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Nk'ie nga tã tínchjaha Jesu, tũ j'aihí nkjin nkjún xuta. Tjen tíjuhun xuto ndã xi 'mi Judã, xi nku ndã ni'yakuyá xi te joó. Kui xi j'aik'úhun Jesu kó kíkjexu'ba. ⁴⁸ B'i kitsú Jesu:

—Ji Judã, ¿a tíchjuxu'bai Ntíhi Ndax'iun nga t'n'ekjas'ei?

⁴⁹ Nk'ie nga kíkíe já xi kabinchandaihi Jesu ni xi tímoo, as'ai b'a kitsú:

—Ji nda maestru, ¿a kicha kuixkjahanni?

⁵⁰ Nku nda xi síjñajihin jóo kits'ín'uhun nku nda musuhu nda na'mi titjuun. Tsatet'a tjabaxínñju kixi. ⁵¹ Tunga b'ahá kitsú Jesu:

—Najmi b'a tu n'o. Jyu tincho.

Kits'ínko tjabaxínñju nda musu nga kits'ínkihi. ⁵² As'ai kinchjako já xi j'aikj'ánijéhe, kui xi já na'mi k'aku ko já jun k'akuhu ninku ko jáchá xi ta tjihin xá. B'i kitsúhu:

—¿A nda ndyjená? ¿Á ixí kichahá ko yá kich'ahanu nga kjuáihinu? ⁵³ Xki nistjin tsásinjñajinnuu má ma natsihin ninku. Ndahachí najmi kin'ekonú. Tunga kuihí chubanuu xu'bi, chuba nga batéxuma má jyuun.

B'i ts'ín kitsúya Pedro nga najmi be Jesu

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ As'ai jakj'ánijéhe jóo Jesu ko ngjikoho ni'yaha nda na'mi titjuun. Máha Pedro, kitsjennki kihin Jesu. ⁵⁵ Nk'ie nga kits'ín'yún nd'í jóo kamasehen natsiun, y'entut'á ko Pedro ta y'ejñajihin. ⁵⁶ As'ai nku na musu kiekehe nk'ie nga kab'ejñat'a nd'íu. Tsase'a sisihin ko b'a kitsú:

—Kui cháxi xi ta tsjenko cháján.

⁵⁷ Tunga najmi kits'ínkiehé yjoho Pedro. B'a kitsú:

—Ji tachjuún, najmi be ndo.

⁵⁸ Sa kutju tu sa kj'áihí xi kieke ngáha ko b'a kitsúhu:

—Ji xi ta makoi jóo.

Tunga b'ahá kitsú Pedro:

—Ji nda, najmi an niu.

⁵⁹ J'a ra xi nkú maha tsa nku ora. As'ai tu sa kj'ai ngá xi ta b'ahá kitsú ngáha ra:

—Kjuaxi kjáihin nga ko kui ndai makō nda xu'ba ján, at'aha ta Galilea nabáha.

⁶⁰ B'ahá ta kitsú ngáha Pedro:

—Ji nda, najmi be ni xi tíchubai.

Ta kuihi chubō, nk'ie nga b'a ta títsuhu Pedro, tjen'yún kikjintáhá nku xanta. ⁶¹ Kits'ínk'ótjiya Nda Ntjaná nga tsase'a Pedro, ko j'áítsjehen Pedro ni xi kitsúhu Nda Ntjaná: “Kintehe ni nga kjintá xanto nd'ai, b'a kuixín nga najmi yaní jan niyá tjihin.”

⁶² As'ai tsitjusje Pedro ko kikjintá'un kikjintánte.

B'i ts'in kichajnuca Jesu

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Máha já xi tíincha kunntáha Jesu, kik'aya ko kik'íéhe. ⁶⁴ Y'é'ma tunkun ko b'a incha kitsúhu:

—Tixínyai xi nkúhu nda profeta, ¿yá xi kuak'íéhi?

⁶⁵ Nkjin tíkjá ya én xi kitsúhu Jesu nga najmi kikienkjún.

B'i ts'in kin'ekokjua Jesu nginkun já tjíxá judio

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Nk'ie nga ja kama seen, kama ñja jáchá xi tjihin xá ko já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo. Incha ngjiko Jesu má ma ñjakú já tjíxá judio ko b'a incha kitsúhu:

⁶⁷ —T'inyanj, ¿a ji xi kits'in nibá Ntjaná?

B'i kitsú Jesu:

—Tsa xinyanu, najmi s'ejinnuu. ⁶⁸ Ko tsa kuasjáyanuu, najmi n'ek'óyanú. ⁶⁹ Tunga nd'ai k'uatuts'ihin Ntíhi Nda'x'iun nga k'úéjñat'aha Ntjaná xi tjihin nga'yún.

⁷⁰ As'ai ngatentee kingjásjaiyaha:

—¿A xúhu jihí xi Ntíhí Ntíaná?

B'í kitsú Jesu:

—An xi tíbixíún.

⁷¹ B'a incha kitsú jóo:

—¿A machjén saná já testiyu? Ná kikjin ja kuanu'yáá ni xi kuatsú.

23

B'í ts'ín kin'ekokjuá Jesu nginkun ndá títjun Pilato kó ndá rej Herode Antipa

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ As'ai tsisintjen ngayjee já tjixóo kó ngjiko Jesu nginkun Pilato. ² Nkjin ni xi kikjanínehe yó nga b'í incha kitsú:

—Xuta nankini tíbinchákjahan ndai nk'ie kuasakúni. Tíb'éjña nkjún nga s'echjíhi nda títjun Cesar ni xi f'áchjintjai, kó b'a títsu nga kui xi nku ndá rej xi kits'ín nibáha Ntíaná.

³ B'a kitsúhu Pilato Jesu:

—¿A ji xi nda reihí xuta judio?

B'í kitsú Jesu:

—B'a tjín ni xi tíbixín.

⁴ As'ai kinchjako Pilato já na'mi k'aku kó xuta nkjiun nga b'a kitsúhu:

—Najmi chumi jéhe xi tísakújinna ndo.

⁵ Tunga tu nku b'ahá incha kitsú jóo:

—Xuta nankini tíbinchákjahan. Tíbakúya xki ante xi tjín Judea. Ante Galilea kik'atuts'ihin rá kó santaha ej ja j'ai nga b'a títs'ín.

⁶ Nk'ie nga kint'é Pilato ni xu'bi, kingjásjaiya tsa ante Galilea nibáha Jesu, ⁷ at'aha yó batéxuma Herode Antipa. Nk'ie nga kik'inyaha nga Galilea

nibáha Jesu, as'ai kits'ínkji Jesu má tíjña Herode, at'aha nanki Jerusalem tíjña Herode kui chubo.

⁸ Tu ni xi tsjohó kamaha Herode nk'ie nga kikie Jesu, at'aha nd'ai nkjún mjehe ra skuehe. Nkjin tikjá ni xi kik'inyaha nga títs'in Jesu ko mjehe skue nga ts'in Jesu nku kjuankjún. ⁹ Nkjin nkjún ni xi kingjásjaiyaha, tunga ndahá nku én najmi kinchja Jesu. ¹⁰ Ta kabincha ya yo já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo nga nihi xi nkjún ts'in nkjin ni xi tikjanínehe Jesu.

¹¹ As'ai Herode ko já juhun xi nkúhu ni xi najmi chumi ni chjihí ra kits'in ma Jesu ko tsajnukie. Kits'ínngja nku najyun tsjo tjin xi nkúhu xi bja já rej nga incha kik'aya. As'ai kits'ínk'óya ngáha ra Pilato. ¹² Kui nistjin xu'bo Herode ko Pilato kik'atuts'ihin nga kinchjako nda ngáha xinkjín, at'aha unkie xinkjín kintehe ni ni xu'bi.

*B'i ts'in kitsjá kjuá Pilato nga n'ek'ien Jesu
(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)*

¹³ As'ai Pilato kinchja njaha já na'mi k'aku ko já tíxóo ko xuta nkjiun. ¹⁴ B'a kitsúhu:

—Jun kafáikonú ndai. B'a tibixiún nga xuta nankinu tibinchákjahan. Nginkun kuangjasjáiyaha ndo. Ajihin ngayjee ni xi tíchjaninóhoo ndai najmi kuasakúna tsa tíhin jé. ¹⁵ Ta ndaha Herode najmi kuasakújihin tsa mí nihi. Kui nga kuats'ínk'óya ngáhana ndai. Ja tíyo. Najmi chumi nihi xi kits'in ndai xi tjehen ra ngabaya. ¹⁶⁻¹⁷ Kui b'a maha, tsjahana kjuá nga s'ehe ra ko as'ai ts'in ndaihi.

¹⁸ Tunga nkuhú kits'in ntaha xuta nga kikjintáya:
—¡Kan'ek'ien nda xu'bo! ¡N'e ndaihi Barraba!

19 Kjiya'yún nda Barraba at'aha já Roma ngji kontraha ko nku nda kits'ínk'ien. 20 Pilato mjehe nga ts'iin ndaíhi Jesu kai, kui nga ta kinchjakohó ngáha xuta nkjiun. 21 Tunga 'yún kikjintáya xuto:

—¡Tjat'a kruj ndo! ¡Tjat'a kruj ndo!

22 As'ai ta kinchjahá ngáha Pilato niyá xi ma jahan:

—Tunga, ¿mí ni ch'on tjíhin xi kits'ín ndo? Ndaha nku ni najmi tísakújinna tsa tjeheñ ra ngabaya. Kui b'a maha, tsjahana kjuá nga s'ehe ra ko as'ai ts'in ndaíhi.

23 Tunga tu ni xí 'yúhún kikjintáya sa xuta. Tsankihi Pilato nga ngjuát'a kruu Jesu. B'a incha kits'ín santaha nkúhu nga incha kin'esihin. 24 Kui nga kitsjáha kjuá Pilato nga n'etjusahun ni xi tjincha banki. 25 Kits'ín ndaíhi nda xi j'ájin xuta nga n'e ndaíhi, nda xi kjiya'yún nubayá at'aha já Roma ngji kontraha ko at'aha anima tjeheñ. As'ai kitsjá kjuá nga n'ehe Jesu ni xi mjehe xuta nkjiun.

B'i ts'ín kis'et'a kruu Jesu

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

26 Nk'ie nga tífi s'et'a kruu Jesu, kichjubé nku nda nanki Sirene xi Simon 'mi. Jñá kaf'aihi ndo. Kui xi kin'ek'anji kruu nga kitsjennkíhi Jesu. 27 Ta kitsjennkíhi nkjin nkjún xuta ko jminchjín xi tjincha kjintá nga títs'ínbat'a Jesu. 28 Tunga kits'ínk'ótjyahá Jesu, tsasehe jminchjín ko b'i kitsúhu:

—Jun jminchjín Jerusalen, najmi tu an ch'ít'anú. Yjonuu ko ntínuu xi ch'ít'o. 29 At'aha kuichú nistjin nga b'a kuitsu xuta: “Á b'a nda tjíhin ts'e jminchjín xi ntíhi, xi najmi kik'a ntí ko xi najmi kits'ínki ntí.”

³⁰ As'ai b'a incha kuitsuhu tjenkiu: "Tixuntunéni." Ko: "T'e'mani", kuitsuhu tjenkiu. ³¹ At'aha tsa b'i tijncha ts'ihin yá xi xkfeen, kui nga, ¿nkú sa ts'ihin ra yá xi kixiu?

³² Ta tjenko jóo jo já ch'onk'un xi ta ngjuát'a kruuko Jesu. ³³ Nk'ie nga incha tsichu ante xi 'mi Nintaku Anima, yo kingját'a kruu Jesu ko nga joo já ch'onk'uun. Nku xi kitsjen kixihi Jesu ko nku skjuhun. ³⁴ B'i kitsú Jesu:

—Ji Na'mi, n'endyjat'aihi, at'aha najmi be ni xi tijncha ts'in.

Já juun kits'inndzjoho xinkjin najyuhun Jesu nga kitsutonyá ts'ihin. ³⁵ Xuta nkjiun kabincha yo nga tijncha basenkjun. Ko já tjíxoo kik'aya Jesu nga b'a kitsú:

—Kamaha ndai nga kjaí xi kits'ink'anki. Kats'ink'anki yjoho nd'ai tsa kui xi kits'in nibaha Ntjaná, tsa kui xi j'ajihin Ntjaná.

³⁶ Já juun ta kik'ayaha Jesu. J'aik'uhun ko kit-sjáha nga k'úi binu san. ³⁷ B'a incha kitsúhu:

—Tsa ji xi nda reihí xuta judio, n'ek'anki yjohi.

³⁸ Ta kis'et'a antsjáku Jesu nku yáte xi b'i kitsú: "Kui xu'bi xi nda reihí xuta judio." ³⁹ Nku nda ch'onk'un xi ta kjit'a kruu ta najmi kikienkjún Jesu nga b'i kitsúhu:

—Tsa ji xi kits'in nibá Ntjaná, n'ek'anki subai yjohi ko ta n'ek'ankini ko jin.

⁴⁰ Tunga b'ahá kitsú nda xinkuu nga kinchjatiko nda xu'bi:

—Najmi binkjuin Ntjaná ji, ta ndaha tsa ta kui kjuanimaha tíyai. ⁴¹ Máha ñá, tjihin kixi nga un tibená, at'aha tín'ekjálhín chjihí ni xi kin'eé. Tunga kui ndai ndahachí najmi ch'on kits'in.

⁴² As'ai b'a kitsúhu Jesu:

—Ji Jesu, katj'áitsjeihin an nk'ie nga ch'atuts'ihin nga kuatexumai.

⁴³ B'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxihin. Nd'ai kuinchunkoní ndjiojmi ján.

B'i ts'ín k'ien Jesu

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Xi nkú ra ma nga chubá te jo nga nistjiun kis'e jyun ngayjee asuntee santa nkúhu nga tsichu chubá jan nga ngixuun. ⁴⁵ Najmi ta kits'ín ndz-jehen ts'íu. Kó jo tsitju nga kitiyájen najyun xi tjenchja ante xi 'yún nkjúhun nínku. ⁴⁶ As'ai 'yún kikjintáya Jesu:

—Ji Na'mi, aya ntsai títs'inkjas'en animána.

Nga ja b'a kitsú, as'ai k'ien. ⁴⁷ Nk'ie nga kieke nda jun k'aku ni xi kamoó, kits'íntsjoho Ntíaná nga b'a kitsú:

—Kjuaxi kjáihin nga naxu ndai nginkun Ntiaha.

⁴⁸ Ngayjee xuta nantia xi incha kieke ni xi kamoó, incha kamankjihin nga najmi nda tjín ni xi kin'e nga kin'ek'ien Jesu. ⁴⁹ Tunga máha ngayjee xuta xi behe Jesu kó jminchjín xi kitsjennkíhi nk'ie nga tsitju xi tjejen ante Galilea, kui xi kjin kabincha nga tjincha basehe ni xi tímoo.

B'i ts'ín kis'eyajni Jesu

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Tíjñajihin já tjíxóo nku nda xi 'mi Kuse xi Arimatea nibáha, nanki xi tíjñajihin Judea. Nda tjíya animaha ndo kó naxu fiko yjoho nginkun Ntíaná. ⁵¹ Ta tikuyaha nistjin nga kuatexuma Ntíaná kó najmi kits'ín yu ni xi y'enda kó ni xi kits'ín já

tjixá xingisoo. ⁵² Kui xi ngjisehe Pilato ko tsankihí yjonintehe Jesu. ⁵³ Nk'ie nga ja kikjejent'a kruu yjonintehe Jesu, as'ai nku najyun kik'ontjikjájnu ko ngjingjájñaya nku tixa tsjó xi kin'endat'á naxiu, xi ndaha nku najmi kje ch'a s'eya. ⁵⁴ Kui nistjiun tís'enda nichinehe S'í Pascua ko ja tít'atuts'ihín nistjin nkjúun.

⁵⁵ Jminchjín xi kitsjennkíhi Jesu nga tsitju ante Galilea, ta incha ngji ko kkie tsjóo ko xi nkú ts'ín kis'ejña yjonintehe Jesu. ⁵⁶ As'ai kik'óya ngáha ni'yaha ko y'enda ntá sinjne ko ni xi sinjne. Kits'ínkj'áiya jminchjún nistjin nkjúun xi nkú ts'ín tijná kjuatexumoo.

24

B'i kama nk'ie nga j'áiyaha Jesu ngabayoo (Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Nga ta jyun ta jyuhun nistjin xi b'atuts'ihín ra tuntjóo, j'aisehe jminchjún tsjóo nga y'a ts'ihin ni xi sinjne xi y'enda. ² Nk'ie nga incha j'ai, kkie nga ja kachjuxín ndjio chákantsú xi tjíchjane tsjóo. ³ Incha jas'en tunga najmi kisakúhú ra yjonintehe Nda Ntjaná Jesu. ⁴ Nk'ie nga ndaha najmi incha be mí nihi xi incha ts'ín, tu incha kkiehé nga kabinchat'aha jo já xi yja najyun xi tibat'ai. ⁵ Tu ni xí kitsankjúhún jminchjún ko kingjénsten ankjín t'anankiu. Tunga b'ahá kitsú jóo:

—¿Á ajihin xuta k'ien tbinchisjálhinu xi tijná tík'un? ⁶ Najmi ta ej tijnaha. Ja kaf'áiya ngáha ra ngabayoo. N'ekj'áitsjohoon yjonuu nga b'i kitsúnuu nk'ie nga y'ejña ante Galilea: ⁷ “Tjihin nga n'ekjas'en Ntíhi Ndax'iun aya ntsja já ngatitsuun

ko s'et'a kruu. Nistjin xi ma jahan kj'uaíya ngáha ra ngabayoo.”

⁸ As'ai j'áítsjehen jminchjún ni xi kitsú Jesu ⁹ ko nk'ie nga incha j'aihi tsjóo kitsúyaha ngayjee ni xu'bi já ni'yakuyá xi te nkuu ko ngayjee xuta xingisoo. ¹⁰ Maria Magdalena ko Juana ko Maria xi naaha Santiago ko jminchjín xingisoo xi tjenkoho, kui xi j'ai tsúyaha já postru ni xu'bi.

¹¹ Tunga najmi kis'ejihín ra já postru, at'aha én xi najmi tjíhín sin kamaha ni xi títuya jminchjún. ¹² Tunga tsisintjehén Pedro ko tsangatsanka nga ngji tsjóo. Nk'ie nga tsaseya tsjóo, kkie nga tu najyun xi tsich'ontikjájnuhú yjonintee kjijña yo. As'ai kik'óya ngáha ni'yaha nga tíma nkjúhun ni xi kamo.

*B'i ts'ín tsakúchjiji yjoho Jesu jo já ni'yakuyáha
(Mr. 16:12-13)*

¹³ Ta kuihi nistjin xu'bo jo já ni'yakuyáha Jesu yja nga tíncha fi nanki ichí xi 'mi Emau, nanki xi te nku ra kilometro maha nanki Jerusalen.

¹⁴ Tínchjanijmíyakoho xinkjín ngayjee ni xi kamo nga tíncha fi. ¹⁵ Ni xi kama, nk'ie nga tínchjanijmíyakoho xinkjín niu, j'aise tiñaha Jesu ko kitsjent'áha. ¹⁶ Tunga b'a kama xi kis'echjahá tunkun jóo kama. Najmi kamankjihín tsa Jesu niu. ¹⁷ As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Mí nihi xi tichubanijmíyakohonu xinkiu nk'ie nga t'n'o niyá?

As'ai tsincha'yún baba jóo ¹⁸ ko b'a kitsú nda xi 'mi Cleofa:

—¿A nku tutu ra ji xi tinchin nanki Jerusalen xi najmi be ni xi kama nistjin xi nibahaná yo?

19 B'i kitsú Jesu:

—¿Mí nihi xi kama?

B'a incha kitsú jóo:

—Ni xi kin'ehe Jesu, nda xi nibáha Nazaret. Kui xi kama nku nda profeta ko chánka ni xi kits'ín. Kis'ehe nga'yún én xi kinchja nginkun Ntíaná ko nginkun ngayjee xuta. ²⁰ Tunga já na'mi k'akuhú ko já tjíxáná kits'ínkjas'en tu xi kin'ek'iehen, ko kis'et'a kruu. ²¹ Jin kichuyái tsakai nga kui xi ts'ín ndáihí naxinantá Israel. Tunga ja tjihin jan nistjin nd'ai nga b'a kamo.

²² 'K'ua jminchjín xi tjinjinni kabinchánkjúnni. Ta jyun ta jyun kafisehe tsjóo, ²³ tunga najmi kasakuhú ra yjonintee. Ntitsje rú incha kama chjihí katsúni ko nga kui xi b'a katsúhu nga tíña tik'un Jesu. ²⁴ Askahan ta kafisehe tsjóo k'ua já xi tjinjinni ko b'a ts'ín kasakúhu xi nkú nga katsú jminchjún, tunga najmi kabehé Jesu.

25 B'i kitsú Jesu:

—¿Á b'a nkjún ts'ín ichí mankjihinnuu ko 'ni s'ejihinnuu ngayjee ni xi kitsúhu já profeta! ²⁶ ¿A najmi tjihin ni nga un skuēhe xi kits'ín nibá Ntíaná kintehe ni nga sakúhu kjuachánka xi ts'e?

²⁷ As'ai Jesu y'éjña chjihí jóo nkú tsuhu ra ngayjee xujun éhen Ntíaná má tjit'a ni xi kamaha. Kik'atuts'ihin ra xujun xi y'é't'a Moise ko ngjindjuko ngayjee xujun xi y'é't'a já profeta. ²⁸ Nk'ie nga tsichu nanki ichí xi má nga tíncha fi jóo, b'a kits'ín xi kj'ua niyá Jesu kits'ín. ²⁹ Tunga kits'ínkasín'yún kjuayúhún ra jóo nga b'a kitsúhu Jesu:

—Tinchinkoni ei, at'aha ja ngixun ko ja tíma'ña.

Kui nga kits'ín yuhu Jesu nga y'ejñako jóo. ³⁰ Ni xi kama, nk'ie nga kab'entut'áko yámixó jóo, jak'já Jesu nínkuon ko kitsjáha máb'achjíhi Ntíaná. As'ai tsakjánya ko kitsjáha jóo. ³¹ Kui chubó tsix'ánki nkun jóo ko kamankjihin nga Jesu niu. As'ai Jesu kits'ínndyjajihínsén yjoho nginkun jóo. ³² B'i ngján b'a kitsúhu xinkjín jóo:

—¿A najmi tíf'ajin nd'íhí tíma anímaná nk'ie nga tínchakoná aya niyóo ko nk'ie nga títsuyaná nkú tsuhu ra ni xi tjit'a éhen Ntíaná?

³³ Ta kuihi chubó incha tsisintjen ko kik'óya ngáha nanki Jerusalen. Incha kíkíe nga nku stíhín kats'ín yjoho já ni'yakuyá xi te nkuu ko já xi tjíntukoho. ³⁴ Kui xi b'a tíncha tsu:

—Kjuaxi kjáihin nga ja kaf'áya ngáha ra ngabayoo Ndá Ntíaná ko ja kuakakúchjihí yjoho Simon.

³⁵ As'ai kitsúya já xi joo ni xi kamat'ain aya niyóo ko xi nkú ts'ín kamankjihin nga Jesu niu nga tsakjánya nínkuon.

*B'i ts'ín tsakúchjihí yjoho Jesu já ni'yakuyáha
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)*

³⁶ Ta tíncha nchjaha nk'ie nga j'ai sinjñajin masehen Jesu ko b'i kitsú nga kikjaniña:

—Kas'enuu kjuajyu.

³⁷ Tu ni xí kitsankjúhún já ni'yakuyóo ko kits'ínkjink'un nga nku sen xi tíma chjihí. ³⁸ B'i kitsú Jesu:

—¿Á túbinkjuhunnu? ¿Á t'n'entjihí ruu yjonuu nga b'a ts'ín t'n'enkjíntak'uhunnu? ³⁹ Ahán niu. Chasoo ntsa ko tsuká. N'ekonú ko chasenú. Nku sen najmi tjíhin yjo ko ninta xi nkú ts'ín tíyo nga tjínna.

⁴⁰ Nk'ie nga ja b'a kitsú, as'ai tsakú ntsja ko tsuku. ⁴¹ Tunga najmi kjehe s'ejin sisihin jóo, at'aha tsjo nkjun tıncha maha ko tıncha ma nkjuhun. As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿A tijnanu ichi nichine ei?

⁴² As'ai kitsjaha nku te tjo xi kab'échjan. ⁴³ Jakj'a Jesu niu ko kikjine nginkun jóo. ⁴⁴ As'ai b'a kitsú:

—Ni xi kama, kui nihi xi kixinnuu nk'ie nga tsatejñajin sanuu. B'a kixinnuu nga tihin nga kuitjusun ngayjee ni xi tijt'a nga kinchjanijmíyahana xujun kjuatéxumaha Moise ko xujuhun ja profeta ko xujun salmo.

⁴⁵ Kikjex'ájin Jesu kjuankjintak'uhun jóo tu xi kamankjihin ra ni xi tijt'a éhen Ntianá ⁴⁶ ko b'i kitsúhu:

—B'a ts'in tijt'a nga tihin nga un skuehe xi kits'in nibá Ntianá, nga nıstjin xi ma jahan kj'uaíya ngáha ra ajihin xuta k'ien, ⁴⁷ ko nga ngajoho s'enijmí nga ngúshun asuntee. Jerusalem ch'atuts'ihin ra nga b'a k'úihin xuta nga tihin nga ngjuaikj'áha ra animaha tu xi kama ndyat'aha ra ngatit-suhun. ⁴⁸ Jun xi kujínyo ni xi kiyo. ⁴⁹ An ts'in nibánu xi kitsúya tıtjun Na'mina nga tsjánuu. Tunga tıntsubanú ei Jerusalem santa nkúhu nga nekjóhon nga yún xi nibaha nk'a ján.

B'i ts'in ngji Jesu nk'a ján

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ As'ai tsitjuko Jesu ja ni'yakuyáha. Ngjiko santaha nanki Betania. Kingjennk'a ntsja ko nda kinchjane jóo. ⁵¹ Nk'ie nga nda tınchjane jóo, nk'a ján ngji t'axihin. ⁵² Nk'ie nga ja incha kamaha nga kits'intsjoho Jesu, tu ni xí tsjohó

tíincha mahá jóo nga incha kik'óya ngáha nanki
Jerusalen. ⁵³Tehente incha kits'íntsjohó Ntíaná má
ma natsihin ninku.

Éhen Ntíaná
New Testament in Mazatec, Jalapa de Díaz
(MX:maj:Mazatec, Jalapa de Díaz)

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazatec, Jalapa de Díaz

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazateco, Jalapa de Díaz [maj], Mexico

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazatec, Jalapa de Díaz

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
e05183c2-7c34-5cdd-8c78-15ea51bd8cbb